

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
I. évfolyam 6. szám

2012. november-december

„És az Ige testté lett és lakozék mi közöttünk (és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét), aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal...

Mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem pedig és az igazság Jézus Krisztus által lett.” (János 2,14; 17)
...bizony jövel Uram Jézus!” (Jel 22,20b)

Tartalom

- 1 Tompa Mihály: Karácsoni ima
- 2 SZÓL AZ IGÉ
- 3 A karácsonyi ünnepkör
- 4 Mi volna, ha nem születik meg Jézus?
- 5 Karácsony szavunk eredete
- Karl Barth: Karácsonyi ima
- 6 Legyen világosság!
Ünnepi beszélgetés Prof. Dr. Balla Péterrel
- 10 Vissza az Atyai házba!
Prof. Dr. Balla Péter igehirdetése
- 12 LEGKEDVESEBB ÍGEM
- 13 Karácsonyi ajándék
- 14 PORTRE
Családban marad...
- 15 Gyökerezettek meg!
- 16 Mikor segít az Isten?
- 17 Megújult az orgonánk
- 18 REFORMÁTUS JELKÉPEINK
A csillag
- 19 Gömbbe zárt üzenet
- 20 JÉZUS SZÜLETÉSENEK TÖRTÉNETE
- 22 Templom és iskola
- 23 Ifjúsági és konfirmandus csendesnap
Szuplikáció
- 24 Karácsonyi lubickolás
- 25 Soós László búcsúztatása a zsinaton
- 26 A költő, a predestináció és a hős
- 27 Hírek Nyárádkarácsonról
Erzsébet napi keresztény hál Pomázon
- 28 ARCKÉPEK ÉS ÉLETKÉPEK
Az evangélium frontarcosa - 2. rész
- 29 Sipos Ete Almos - Pap László
- 30 Halottainkra emlékeztünk
- 31 Csak a szépre emlékezem
Pap Gábor írása
- 32 RÉGI HISTÓRIÁK
Szomorú karácsony 1876-ban
- 33 KÖNYVAJANLÓ
- 34 A Psalmus Kórus szolgálata Szentendrén
Evangelizációs hét Csobánkán
- 35 Igaz történet
NALUNK KERESZTELTEK
FELNŐTT KONFIRMÁCIÓ
- 36 KÖZÖTTÜNK SZOLGALNAK
- 38 A magyar Spurgeon
ANNÓ
- 39 NAPLÓ; vers
- 40 Mikor van kiskarácsony?
Orbán László: B.U.E.K.

Titkos bölcsességű s végtelen jóságú Isten!

Ki megszáván az eset által magát elvesztett emberi nemzetet: gondoskodtál, hogy kegyelmed országából örökre számkivetve és a büntetés átkos terhe alatt ne maradjon. «A mit tanácsod eleve elvégzett: hogy ama te egyetleneg szülött fiadat elbocsátottad e világra, hogy éljünk ő általa. A te üdvözítő kegyelmed jelent meg ő benne, mert nincsen senkiben másban idvesség; ő az út, igazság és az élet, és senki nem mehet te hozzád, hanem csak ő általa!»

Általa keres téged oh égi Atya, a keresztyén világ s emelem én is hozzád szívemet e szent ünnepben, midőn föld és ég, emberek és angyalok hirdetik az ige testbe öltözésének csudáját és magasztos örömét, mely az egész világnak boldogító öröme. Atyai engesztelődésed izenete zendült meg a mennyi kar énekében, az üdvesség titka jelentetek ki a Megváltó születésében, mely «dicsőség néked a magasságban, békesség e földön, és az emberekhez jó akarat.» Légy áldott, hogy elbocsátottad kebeledből szent fiadat, ki a szívnek nyugalma, a léleknek váltása lón; benne lettünk a szentek társai, te örököseid; mind a mennyekben, mind a földön levő család tagjai. Ezen meny-

nyi családíság emeli lelkeket, világosítja életemet, és teszi olyan szenté, lélekenelővé karácsoni ünneplésemet.

Légy áldva tőlem te is, Atyád kebelének szerelme, isteni Megváltó! ki testet vettél fel, hogy megtartsd a lelkeket, a világot. «Baldog szemek, melyek látnak téged!» baldog az emberi nem,

mely a hívő Simeonnal, kebeléhez szoríthat, mint Üdvözítőjét. Baldog vagyok én is: hogy hiszek benned, hogy szívemet neked szentelhetem s ajánlhatom fel lakhelyül! Te is én áldott Üdvözítőm, tégy egészen magadéva engem kegyelmed, szerelmed által! Szenteld meg szívem buzgó érzését, imádságomat, áhítatomat, ünneplésemet! Szenteld meg az örömet, mely születésed áldott ünnepén lelkemen elárad! Ne engedd: hogy elfelejtssem a világra-jöttöd által szerzett drága jókat. Adjad: hogy híven szeresselek, állhatatosan ragaszkodjam hozzád. Oh üdvességemnek fénylő hajnal-csillaga Jézus! vezérelj életemet, hogy szüntelen reád függesztett szemekkel fussam földi pályámat s az égi világosságot követve: hozzád juthassak egy napon az egekbe.

Amen.

(Olajág – 1883)

Felsőboldogfalvai betlehemes (Erdély)

SZÓL AZ IGE

“ÜDVÖZÍTŐ SZÜLETETT MA NEKTEK”

„...és megszülte elsőszülött fiát. Bepólyálta, és a jászolba fektette, mivel a szálláson nem volt számukra hely. Az angyal pedig ezt mondta nekik: „Ne féljete, mert íme, hirdetek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.” (Lk 2,7; 10-12.)

Az elmúlt csaknem 2000 év alatt sok művész került az első karácsony hatása alá. Az e témakörben született képeken valóban megtalálható az angyali seregek énekének üzenete. Csillag fénye világítja be a betlehemi éjszakát és benne a kicsiny istállót, amelyben a kis Jézus megszületett, az Isten Fia testet öltött. A barmok lehelete melegíti a gyermeket, aki felé ragyogó arccal hajol Mária és József. Az ajtóban megjelennek a napkeleti bölcsek, akik arannyal, tömjénnel és mirhával hódolnak a királyi és isteni gyermeknek, mintegy előlegezve neki eljövendő dicsőségét. A mennyei fényben megvillannak a pásztorok szél-től és napfénytől megtört arca, és szemükből sugárzik a csoda. A magasban pedig angyali seregek sokasága mennyei harmóniában. Valóban ott és akkor, az első karácsonyon a föld összeért a mennyel, megjelent az Isten dicsősége. Az emberekben helyreállt a teremtés rendje: a béke, mely Isten jelenlétének következménye.

Am azt, hogy milyen hatalmas ez a karácsonyi csoda, azt csak Jézus születésének sötét történelmi háttéréből érthető meg: Augustus császár népszámlálást rendelt el az egész Római Birodalom területén. Ez azonban nem ok nélkül történt. A császár tudni akarta mennyi adófizetésre kötelezhető polgára van. Ezért kellett mindenkinek a saját születési helyére menni, hogy semmit le ne tagadhasson az ősök örökségéből. Mivel a határidő igen rövid volt a rendelet teljesítésére, a názareti Józsefnek és feleségének, Máriának is el kellett indulnia.

Betlehembe érve még a vendégfogadóban sincsen számukra hely, de nem kiáltanak, nem szitkozódnak, nem átkozzák az Isten szent nevét, mint gyakran mi, ha valami nem úgy történik, mint ahogy azt mi elképzeltük, hanem kissé csalódottan ugyan, de továbbindulnak. Tudomásul veszik azt, hogy nincs hely annak, akinek ott kellene megszületnie. Mindezt ma hogyan éljük meg? Az üdvözítőnek már nem kell megszületnie. Egyszer s mindenkorra megszületett, de be szeretne térni hozzánk emberekhez, akikhez oly hűségesen és erősen ragaszkodik, akiknek az Üdvözítője. Sokak számára karácsony ma is Jézus nélküli esemény. Minden kelléke megvan: fenyő, ajándék, hal vagy töltött káposzta... Am egy „fő-tér”, az iskola, munkahely a lakás vagy az embernek szíve is lehet ilyen kulcsra zárt fogadó, amelyben, mindenről esik szó, mindennel foglalkozunk, csak azt nem vesszük észre, aki oda szeretne betérni. Nem vesszük észre, hogy éppen Ő az, aki velünk tart, és akire nagyon is szükségünk van?

Pásztorok imádása – Charles Lebrun festménye (1689)

Bizonyosan van karácsonyi üzenet azokhoz a „vendégfogadókhöz” és azon emberek számára, akik magukba zárkózva élnek: „*Ó, Jézus, árva csendben az ajtón kívül állsz, Bejőnnél már, de némán kulcsfordulásra vársz. Mi mondjuk, hogy miéink vagy, te vagy a név, a jel: Ó, szegény, hogy te légy az, akinek várni kell.*” (457. dicséret)

Az angyal ezért mondta: „*Üdvözítő született ma nektek.*” Számunkra Isten nemcsak Isten akart lenni, hanem ember. Ő lett kicsinnyé, hogy mi nagyok lehessünk. Ezt nem úgy kell értenünk, hogy Krisztus megszünt volna Isten lenni, hanem úgy, hogy földi élete elrejtette Istenségét, ahogyan ezt a 440. dicséretben is gyakran énekeljük.

Hogy Jézus lemondott a dicsőségről, már születésének körülményeiben is nyilvánvaló. Értünk odaadta magát, hogy minket magához vonjon. Ebből neki semmi haszna, ezt a csodát értünk tette, ahogyan mindezt egy nagyszerű teológus megfogalmazta: „az Isteni természet nem vesztett, de az emberi nyert belőle”. Karácsony olyan esemény, amely „nekünk” és értünk történt és történik meg. Mennyivel több ez a mondat, mint bármely hírközlés. Nem az emberiséghez szól, hanem minden emberhez egyen egyenként. A szövetségkötés „én vagyok a te Istened” szövege megszületett, testet öltött. Pontosan azokért, akik lótnak-futnak, akik kiszolgáltattak, akiknek nincs munkájuk, vagy sincsen nyugalomuk. Azokért jött, akik betegek, akik magányosak, akik elvesztettek: „*mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztett.*” (Lk 19,10) Pontosan karácsony annak bizonyítéka,

hogy Isten titka nem csupán bibliás tankönyvek állítása. Dolgaink, rendezetlenségeink nem rajtunk kívül oldódnak meg, hiszen mi nem csak azt tapasztalhatjuk, hogy van Isten, hanem, hogy velünk az Isten! Karácsony ezért a velünk való nagy közösségvállalás alkalma. Isten így nyilvánítja ki szeretetét („elsődlegességét”) az emberért. Így kezdődik a megváltásunkért folytatott harc utolsó felvonása: „*mert minden értetek van, hogy a kegyelem sokasodjék, és egyre többen adjanak hálát az Isten dicsőségére.*” (2Kor 4,15) Ott és akkor, itt és most az Úr nem a kísértőre, nem mennyei seregeire, hanem ránk gondolt „*hogy kiszabadítson minket a jelenlegi gonosz világból Istennek, a mi Atyánknak akarata szerint. Ővé a dicsőség örökkön-örökké.*” (Gal 1,5-6)

Am ez kötelez bennünket is. Az első karácsony üzenetéből nem véletlenül, ám sokszor gyökértelenül megmaradt napjainkra is az ünnepet övező „karitatív” alkalmak szép száma. Isten eljött az elveszettért, a tőle elidegenedettért. Vajon így gondolunk-e mi a másokra vagy akár saját magunkra? A közöttünk lévő távolság akkor fog megszűnni, ha valóban képes vagyok közösséget vállalni minden rászoruló emberrel. „És, ki hogyan, milyen módon szorul rá a segítségre és a közösségre, azt mindenki maga tudja megmondani, ha körülnéz környezetében, és ha beletekint saját szívébe.” Ezért „imádkoztunk” egész évben így: „*Mi Atyánk*”, és nem úgy, hogy csupán az enyém. S ezért kértük közösen a mindennapi kenyerünket, vétkeink bocsánatát. A kereszténynek élete ezért egyetlen nagy közösség az Üdvözítővel és ezért közösség

egymással is. Ahol a keresztyénség nem közösség az Üdvözítővel, ott nem közösség egymással sem. „Ahol nem közösség egymással, ott nem közösség az Üdvözítővel sem. Az egyik nincs a másik nélkül” (Barth)

Az Úr anyala a pásztorokra és reánk mutat. A híradása felszólítás: „Üdvözítő született ma nektek”. Aki „ma” született, az többé nem hal meg, az él és uralkodik örökké! Ám ez nem jelentheti, hogy mindig a holnapra spekuláljunk, mert nem tudhatjuk, hogy szól e hozzánk holnap is az ige és szabadok leszünk-e arra, hogy elfogadjuk. Így a várakozás időszaka lejárt, és beköszöntött az Ószövetségben meghirdetett végidő, elkezdődött az Isten Országának az ideje! Ez a kegyelemnek a „má”-ja, jelenvalósága.

„Éppen a mai napon érinti az örökkévalóság az időt, a végtelen a végest, a kegyelem az elítéltet,

az üdvösség a kárhozottnak. Ma történik meg a jóhír meghirdetése! Az új nap: ez nemcsak a karácsony napja, ez életünknek a napja. Éppen ezért

jére való odafigyelés!” (Bábel Balázs) Így olvasuk mindezt a Szentírásban: „*ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek szíveteket!*” (Zsid

4,7) Egy német költő pedig így fogalmazott az életről: „az élet nem világosság; a világosságot ismét meggyújthatom. Az élet Isten lángja, egyszer hagyja, hogy égejen a földön, azután újból nem.”

A béke: Isten jelenlétének következménye. Jézus születése ma belenyúl minden ember életébe, hiszen magához emel bennünket, hogy az Ő szemével lássuk embertársainkat. Mindez ugyanis része annak, amit az Úr anyala így mond nekünk: „Üdvözítő született ma nektek”.

Így kívánok egész

családom nevében mindannyiuknak áldott ünnepet!

Ámen

Nyilas Zoltán lelkipásztor

Govert Flinck – Angyal jelent meg a pásztoroknak (1639)

nem halogatható a jó hír meghallása, a jó hírré váló válasz, a jó hírrel való együtt cselekvés! A meghallgatásról és a szabad együtt cselekvésről van tehát szó! Nem halogatható az üdvösség ide-

A KARÁCSONYI ÜNNEPKÖR

Az egyházi év november utolsó vagy december első vasárnapjával kezdődik, ádvent első vasárnapjával, amely egyben a karácsonyi ünnepkör kezdete is. A karácsonyi ünnepkör ádvent első vasárnapjától az epifániai időszak végéig (rég Magyar elnevezéssel: húshagyókeddig) tart.

Ádvent a várakozás időszaka, amikor helyet készítünk szívünkben a betlehemi gyermeknek. Lelki felkészülés Jézus Krisztus születésének ünnepére, ezért a karácsonyt megelőző négy hetet hívjuk ádventi időszaknak. A szó maga a latin Adventus Domini, az Úr eljövetele kifejezésből származik. Az antik világban ezt a kifejezést a pogány vallásban is használták az istenségnek a kultusz helyén való megjelenésére, de az uralkodó hivatalba lépését, első hivatalos megjelenését is ezzel a kifejezéssel jelölték.

A hagyományt valószínűleg – a római liturgiától eltérő – gallikán szertartásrend honosította meg a IV. században: a hívők vízkeresztkor keresztelkedtek, a megelőző három hét pedig a felkészülés ideje volt. Az V. században az ádventi időszak karácsony elé került, kezdetben hat héten át tartott, később négy hétre csökkent.

Miután a keresztyénség államvallás lett,

Krisztus Urunk születését hivatalosan is keresztyén ünnepé nyilvánították. Ezt a IV. századtól kezdték ünnepelni, január 6-án, Epiphanea néven. Azért tette az ősetyház vízkereszt napjára, mert Bazilidész alexandriai gnosztikus tanító azt kezdte hirdetni: Jézus megkeresztelése a legnagyobb ünnepe a keresztyénségnek, mert az ember Jézushoz ekkor csatlakozott az isteni Krisztus. Ezért – Bazilidész eretnokségét elenyészlyozandó – e napra tette a korai egyház az Úr születésének emlékeztetést is, hangsúlyozva ezzel, hogy a Megváltó születése óta ugyanaz: Isten és ember egy személyben.

Csak később, a IV. század végétől kezdték december 25-én ünnepelni Jézus Krisztus születését. Ennek oka az volt, hogy a téli napforduló idején tartott és december 25-én végződő római saturnália ünnep helyére kívánták állítani a keresztyén karácsony ünnepét. Erre utal Aurelius Augustinus (Szent Ágoston) hippói püspök felhívása is, aki felszólította hallgatóságát: e napon ne a Napot imádják, mint a pogányok, hanem azt, Aki a Napot megteremtette. Egy másik magyarázat szerint az az ősi elképzelés vezetett a dátum kiválasztásához,

mely szerint a teremtés első napja március 25-én volt, ezért ha az új teremtés, Jézus fogantatásának napja március 25-e, akkor december 25-én kellett megszületnie.

A XVI. században a reformáció új tartalommal töltötte meg a karácsony ünnepét is. Az addigi templomi liturgia kezdett beköltözni a házakba. Az emberek a Biblia otthoni olvasása révén a vallásos ünnepeket és szertartásokat elkezdték otthon is ünnepelni. Kialakult sok karácsonyi szokás, például a német evangélikusoknál a karácsonyfa-állítás. A XVIII. században már egész Németországban szokás volt karácsonyfát állítani. Innen jutott el a XIX. században előbb Ausztriába, majd egész Európába, a kivándorlókkal az Újvilágba, és így kezdett meghonosodni az egész nyugati keresztyén világban.

Karácsony tehát Jézus Krisztus születésének ünnepe a keresztyén világban, de igazán csak akkor válhat ünnepé, ha az emberi szívekben is megszületik a Megváltó. Ahogy Ravasz László írja: „Hiába született meg a jászolban, ha nem született meg a szívemben, és szívemben csak akkor és úgy születethetik meg, ha letérdepelsz a jászol elé.” P.A.

MI VOLNA, HA NEM SZÜLETIK MEG JÉZUS?

A kérdés felvetése bizonyos mértékig abszurd, mint minden spekuláció. Történések a fejtegetéseik során is mindig sietnek leszögezni, hogy az efféle kérdések feltételének nincs értelme. Hogy aztán hosszan beszéljenek arról, mi volna, ha...

De számunkra, keresztyének számára azért is abszurd a kérdés, mert a világlátásunk Jézus Krisztus váltáságműve köré rendeződik. Nem csupán az időben később történeteket látjuk a megváltás szemszögéből, hanem az előzményeket is. A keresztyén hit szerint minden a nagy művet készítette elő, hogy aztán minden arra utaljon vissza.

Mert mi volna, ha nem születik meg Jézus? Nincs megváltás. Lehetséges ez? Nem. Miért nem? Mert, tudjuk, hogy „Isten úgy szerette a világot, hogy az ő egyszülött fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen”. Ha tehát nincs megváltás, Isten nem szerette úgy a világot. Lehetséges ez? Nem lehetséges, mert az Isten szeretet. A kör tehát bezárult. Számunkra elképzelhetetlen, mi volna, ha nem születik meg Jézus.

Most, miután bizonyítottam, hogy mennyire abszurd akár csak a kérdés felvetése is, éppen ideje elgondolkodnunk a válaszon... Nem dogmatikailag, mert azzal továbbra sem tudok mit kezdeni. Kultúrtörténetileg, történelmileg viszont eszembe villan néhány gondolatfoslány.

Mindenekelőtt helyezzük a történelembe Jézus születésének idejét. Tudjuk, a Római Birodalom a fénykorához közelített, az egész ismert világ – oikoumene – a lába előtt hevert. Voltak ugyan némely barbár törzsek, amelyeket még nem hódítottak meg, de később rájuk is sor került – ha ugyan egyáltalán érdemesnek tartották őket

a bekebelezésre – vagy ha képesek voltak rá. Tudtak a nagy keleti kultúrákról is, de az irratlan távolságok miatt rájuk legfeljebb sóvároghattak. Afrikának a Szaharától délre eső részéről a görög utazók révén szintén volt némi sejtésük, ám annak a meghódítását a távolság mellett a klíma is gátolta. Az amerikai indián kultúrákról pedig fogalmuk sem volt.

Így élt tehát az emberiség, amikor a szintén meghódított júdeai Betlehemben megszületett Jézus. Mint annyi gyermek ugyanabban az órában szerte a világon.

Azt, hogy tanításaiból világvallás lett, emberi számítás szerint Pál apostolnak köszönhetjük.

Egyrészt mert rendszerbe foglalta a tanait, másrészt mert terjesztette azokat. Nem csak ő, természetesen, de ő a leghatásosabban és – következetesebben. Ha nem tűnik tiszteletlenségnek, mai szóval élve kitűnő marketinges volt. Tudatosan igyekezett Rómába, mert tisztában volt vele, ha azt sikerül meghódítania, nyert ügye van.

A keresztyén-ség ideje szűk háromezred év múltán érkezett el. Az üldözött, kicsiny szektából ekkorra érett előbb elfogadott, majd egeduralkodó vallássá. A kérdés izgalmas: miért? Miért éppen ez a vallás lett sikeres? Hiszen ebben, mármint vallásokban aztán igazán nem szűkülődött a birodalom. Miért éppen Krisztus tanai tudták kiszorítani a többi, legfőképpen görögökből kölcsönzött sokistenhit mellett az akkor uralkodót, a keletről érkezettet, amire a Nap imádata volt jellemző?

Mert a Birodalommal az történt, ami a birodalmak egyik legbiztosabb törvényszerűsége: túlért.

A „keresztyén” katona

Jött, hódított – és bukott. A légiók katonáit már nem lelkesítette a dicsőség, hogy meghalhatnak az eszméért – ellentétben a túlnépesedett nomád hódítókkal. De miért kell egy bukófélben lévő birodalomnak valást váltania? Sokféle válasz lehetséges.

Vegyük ezek közül azt, amelyet tudomásom szerint a történészek kevésbé kutattak: vajon nem éppen a keresztyén-ség államvallássá tétele

vezetett-e a bukáshoz? Hiszen a keresztyén-ség eredendően a szelídség vallása volt: szeresd ellenségeidet, tanítja Jézus. Lásd az őskeresztyéneket, akik nem szervezkedtek keresztes lovagok módjára, hanem komolyan vették a jézusi tanítást: boldogok, akiket üldöznek az én nevem miatt... Ha már abszurditást említettem, a keresztyén katona jelzős szerkezet igazán az.

Így gondolkodtak-e a keresztyének még több száz évvel Jézus születése után is?

Mereskovszkij orosz író halhatatlan művének, a Julianus apostatának van egy jelenete, amely ugyancsak megkérdőjelezi ezt. Julianus római császár volt, aki rövid uralkodása alatt megkísérelte visszaállítani a régi hitet – egyebek mellett éppen az uralomra jutott keresztyének magatartását látva. Az egyik jelenet szerint egy keresztyén édesanya közbenjár a császárnál katona fia előléptetése érdekében. A császár pedig igazolva érzi magát: miért olyan fontos az ilyesmi egy keresztyénnek? Hiszen a jézusi tanítás szerint sokkal meghatározóbb élményben lesz része, mi-helyt elesik a csatában...

Egyébként van olyan elképzelés, amely szerint a kalandozó magyarok is azért lehettek annyira sikeresek, mert a megsarcolt keresztyének nem értettek a hadviseléshez. Bár más történészi megfontolás szerint ebben szerepet játszott a közelgő ezredforduló is, amely a keresztyén-ség történetének legerősebb világvége hangulatát hozta el.

Ha tehát nincs keresztyén-ség, ma is áll a Római Birodalom? Kötve hiszem, hiszen a meghódított területeket lerabolták, távolabb pedig már az akkori haditechnika eszközeivel nem tudtak hatolni – amiből következik, hogy a birodalmat a csökkenő bevételek miatt nem csak nem tudták, de talán nem is volt érdemes tovább egyben tartani.

A kérdés most már csak az, hogy mi nőtte volna ki magát világvallássá a keresztyén-ség helyett? A válasz – úgy elsőre – eléggé egyértelműnek tűnik: a nem sokkal később ala-

pított friss, erős vallás, az iszlám. Feltéve persze, ha az is létezik egyáltalán. Nem lehetetlen ugyanis, hogy kereszténység nélkül nincs iszlám sem. Miért? Egy monoteista vallás megalkotása óriási

Ha viszont mégis volna iszlám, akkor kereszténység híján bizonyára a mostaninál nagyobb területeken terjed el, hiszen ugyanúgy térítő vallás, mint a mienk. De ha mégis, akkor a keleti

ugyanis a keleti vallások Nyugatra vetődött képviselői csupán azok egy piciny ágát képviselik, amelyek néhány száz éve alakultak, s a nagy egészhez képest ugyanúgy kisebbségben vannak, mint a kereszténységben valamelyik kis-egyház.

Mi volna, ha nem születik meg Jézus? Lehet, hogy megszületett volna egy másik vallásalapító, akinek a nyomán a Jézuséhoz hasonló tanok terjednek. Talán ez a legvalószínűbb, hiszen a kereszténység nem csupán vallás, hanem társadalomszervező erő is. Mit jelent ez? Azt, hogy olyan normákat vall a magáénak, amelyek az egymás mellett élésünket teszik könnyebbé: ilyen a szeretet, a szolidaritás, az igazságosság és még sorolhatnám.

Ha van zavar a világban – márpedig van –, akkor az éppen abból fakad, hogy ezeket nem engedjük kellő

Jézus nélkül a világ

Hogy az idei karácsony elmarad-e Brüsszelben, azt még nem tudni, de hogy a köztéri karácsonyfa-állítást betiltották a város vezetői, az ma már biztos. Sok-sok évtized után 2012-ben a város főterén a feldúsított fenyőfa helyett egy tévéképernyőkből összerakott, 25 méter magas „Elektronikus téli fa” nevű installáció látható.

gondolati teljesítmény, ami nem biztos, hogy sikerül a már meglévő minta nélkül. Ne feledjük, hogy a Koránban a második legtöbbet említett, a Mohammed mögött legjobban tisztelt próféta Jézus Krisztus.

vallások lépneek a helyébe? Ez valószínűtlen, hiszen azok nem térítőek. Az ne tévesszen meg bennünket, hogy képviselőik lépten-nyomon megszólítanak bennünket és hívnak maguk közé,

képpen érvényesülni.

Mi történik tehát, ha nem születik meg Jézus? Nem tudjuk. Egy bizonyos: nélküle a világ rosszabb volna.

Hardi Péter

KARÁCSONY SZAVUNK EREDETE

Karácsony szavunk egy a sok közül, amelynek az etimológiáját az eddigi szövejtűző szótárak az ismeretlenek közé sorolták. Sokáig úgy tartották, hogy a latin „incarnatio” (megtestesülés) szóból származik, azonban a nyelvészeti kutatás kimutatta, hogy a szláv „kracsun” (jelentése: téli napforduló) az eredete.

Azonban nyelvészeink sajnálatos szokása, hogy egy-egy szavunkat, melynek nem tudnak eredetére bukkanni, azonnal szláv szomszédaink nyelvbe utalják, pedig sokkal nagyobb valószínűsége van annak a magyarázatnak, mely szerint karácsony szavunk a magyar „kerescen” / „keresceny” szóból származik, visszautalando a karácsonnyal egy időben tartott, régi magyar szokás szerinti sólyomröptetésre. Szántai

Lajos művelődéstörténész szerint a téli napforduló őseink életében is jelentős ünnep volt, összegyűltek, magukkal hozva a Napmadarakat, a fényhozókat, a kerescensólymokat. A táltosok áldása után röptették föl őket a levegőbe, hogy elhozzák az új fényt. Ezt nevezték „kerescen(y) ünnep”-nek.

A velünk kapcsolatba kerülő szláv népek mind a magyarból vették át a „karácsony” szót, ugyanis csak azoknál a szláv népeknél nevezik az ünnepet „karácsony”-nak, amelyek a közelünkben élnek, vagy kapcsolatban álltak velünk, a többi szláv nép nyelvében a karácsonyt „rozsgyesztvó”-nak hívják. Az óévet felváltó újév ősi ünnepe a kereszténység felvételét követően vált Jézus Krisztus születésének ünnepévé a magyar nép szívében.

P.A.

KARL BARTH

KARÁCSONYI IMA

Urunk, Istenünk! Te nemcsak a mennyben akarsz lakozni, hanem nálunk is, itt a földön; nemcsak magasságos és nagy akarsz lenni, hanem alacsony és kicsiny, mint mi; nemcsak uralkodni akarsz, hanem nekünk szolgálni; nemcsak Isten akarsz lenni az örökkévalóságban, hanem érettünk emberként születni, élni és meghalni.

Szeretett Fiadban, a mi Urunk Jézus Krisztusban, nekünk nem kevesebbet, mint önmagadat ajándékozta, hogy mi egészen és teljesen hozzád tartozunk. Mindnyájunkra tartozik ez, bár közülünk senki meg nem érdemelte. Mi marad más reánk, minthogy csodálkozzunk, örvendezzünk, hálások legyünk, és erősen ragaszkodjunk ahhoz, amit Te velünk tettél.

Kérünk téged: Engedd, hogy kérésünk igaz legyen ebben az órában mindnyájunkban. Engedd, hogy becsületes, nyílt és készséges imádságban és éneklésben, beszédben és hallgatásban, igazi karácsonyi gyülekezet lehessünk, s nagy éhséget hordozó, igazi úrvacsorázó közösség.

Ámen

„Nem mindenki veszi be ezt a beszédet,
hanem akinek adatott.” (Máté 19,11)

LEGYEN VILÁGOSSÁG!

Dr. Balla Péter a karácsonyi rácsodálkozás képességéről,
a testet öltött Isten Fiáról és a hitre reflektáló értelemről

Prof. Dr. Balla Péter

Karácsony közeleg, „mikor elindul újra a mese” – köszönt ránk Wass Albert derűsen egy szép karácsonyi versében. De valóban mese volna csak? Hiszen már maga a költő is arra figyelmeztet: „Vigyázzatok! Ez a mese / nem is egészen mese. / Belőle az Isten szeme / tekint a földre lefele. / Vigyázzatok hát emberek, / Titeket keres a szeme!”

Bele tudunk-e nézni Isten szemébe? Erre a kérdésre kellene a választ megkeresnünk a karácsonyfa alatt. Vajon megtaláljuk-e ott az ajándékok között Isten ajándékát, a kicsiny gyermeket a jászolban, a Megváltót? A Választ! Mert tudnunk kell, hogy a karácsony nem mese. Annál sokkal több. A karácsonyt Isten azért adta a világnak, hogy „megtartassék a világ általa”. Azért küldte hozzánk Szent Fiát, hogy Isten szemébe nézhessünk, hogy láthassuk Őt. Ez a tudás hitünk alapja, ezt kell megismernünk, ez az a csoda, amit ünneplünk.

Az Isten-látásban segíthetnek nekünk a teológiai tudományok is, hiszen a hit és az értelem nem állíthatók egymással szembe, hit és értelem olyanok, mint a test és vér. Ahogy Pál apostol az efézusi levelének 6. fejezete 12. versében írja: „Mert a mi harcunk nem test és vér ellen folyik, hanem erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen...”. Hit és értelem lehetnek tehát fegyvereink, melyek legyőzik a sötétséget és gonosztságot.

„Legyen világosság!” A teremtő ige a jelmondata a Károli Gáspár Református Egyetemen, melynek rektorát, Prof. Dr. Balla Péter lelkipásztort kerestük meg, hogy megkérdezzük tőle, hogyan küzd a hit tudománya karácsony világosságáért a sötétség és gonoszság erőivel szemben, hogyan mélyíti hitünket a theosz-logosz, azaz az Istenről való beszéd?

– Advent a Krisztus-várás ideje. A keresztyének ilyenkor Jézust várják, azért imádkoznak: „jőjj, Uram Jézus!” Joó Sándor egy igehirdetésében arról beszélt, hogy ahhoz, hogy Jézust igazán várjuk, szívből kérjük, hogy jöjjön hozzánk, ahhoz előbb világosan látnunk kell a magunk Megváltóra szorult állapotát. Hogyan láthatja meg az ember a jászolban fekvő kicsiny gyermekben a saját megváltásra szorult állapotát, és azt, hogy Őbenne „az Atya elküldte a Fiát a világ üdvözítőjéül”?

– Hit által. Számunkra, keresztyének számára Jézus a világ világossága. Ő a mi fényünk. Pontosan nem tudjuk, hogy a mi Urunk, Jézus mikor született, de biztos vagyok benne, hogy nem véletlen, hogy valamikor a IV. században éppen a téli napforduló idejére határozták meg Jézus születésének idejét, hiszen ennek szimbolikus üzenete van. A legelső időkben a karácsonynak volt több kitűzött időpontja is, végül mégis ezt az időpontot választották, mert ez után a napok egyre hosszabbak lesznek, múlik a sötétség, tehát kiválóan megfelelt annak jelzésére, hogy Jézussal a világosság jött el, aki elűzi a sötétséget. Figyeljük meg, hogy az agg Simeon miként csodálkozott rá a kicsiny gyermekre, amikor azt

mondta a templomban, karjaiban tartva Jézust: „Mostan bocsátd el, Uram, a te szolgádat, a te beszéded szerint, békességben: Mert látták az én szemeim a te üdvösségedet”. Az a legfontosabb, hogy mindenki eljusson erre a rácsodálkozásra, aki igazán karácsonyt akar ünnepelni, hogy egy emberben, valódi testi alakjában is maga Isten jött el. Rácsodálkozni arra, hogy a betlehemi gyermek a mi Üdvözítőnk, csak az agg Simeon hitlátásával lehet, csak hittel lehet Őbenne meglátni és megvallani az Isten Fiát. Bár nagy értéknek tartom a család összegyülekezését és egymás megajándékozását is, de amíg valaki nem jut el ilyen hitre, és nem szerzi meg a hittel-látás képességét, addig nincs igazi karácsonya. Ez mind csak második helyen lehet mint érték, a Jézussal, mint Megváltóval való találkozás elsődöttségűsége után.

– Jézus születésekor a betlehemi istálló (vagy barlang) – D. Szabó Dániel szép metaforájával – „a menny szülőszobája” lett, melyben az Ige testté lett. Az Isten testet öltése mindig is nehéz kérdése volt a teológiának és a hitűinknek. Hogyan kell értelmezni helyesen a testté lélet, az inkarnáció csodáját? Arra utalok, hogy „gyakran ismételt kérdés”: amikor Jézus megszületik testben, a Szentháromság megszűnik-e háromság lenni, és kettőssé válik-e?

– Ezzel a kérdéssel századokon át foglalkoztak a teológusok. Talán Kálvin hangsúlyozta a legvilágosabban a reformátorok közül azt, hogy Jézus Krisztus nem került ki a Szentháromságból azzal, hogy eljött közénk testben. Nem zárattott be úgy a földi testbe, hogy ne lett volna továbbra is azon kívüli is az Örökkévaló Szentháromság Isten. Kálvin hangsúlya miatt ezt „kálvini különnek” (extra kálvinisztikumnak) szoktuk jelölni. Egyszerre volt itt közöttünk Őbenne Isten, és mindeközben a Szentháromság Isten is örökkévaló módon megmaradt. Amikor a testté léletről gondolkodom, Jézusra úgy is tekintek, mint aki azt is megélte és megmutatta, hogy a benne hívők hogyan éljenek. Ő az emberléletet is tanítani akarja nekünk. Számomra például az Atyához imádkozó Jézus annak a megmutatása, hogy így kell mindenesetül Istenre hagyatkoznom. Mert nem önmagáért imádkozott, hanem miéértünk. Megtehetete volna, hogy nem imádkozik, mivel az Atyával való tökéletes egysége miatt nem lett volna rá szüksége. De ezzel megmutatta azt is, hogy teljesen ember, hogy betöltötte azt, amit az embernek tennie kell, hogy megszólítja a mennyei Atyát.

– János igéje a testté lélettel kapcsolatban folytatódik, azt mondja Jézus dicsőségéről,

hogy „telve kegyelemmel és igazsággal”. Ez mit jelent?

– Ez egy nagyon nehéz kifejezés. Az első három evangélista, Máté, Márk, Lukács, a szünopikusok (együttlátók) mellett János egy nagyon nagy kincs, aki sok tekintetben sajátosan és tömören fogalmaz, az ő evangéliuma egy kicsit különáll a többtől. Ilyen megfogalmazással is csak János evangéliumában találkozhatunk. Én úgy látom, hogy ez a mondat egy az Örök Isten Fiáról szóló teológiai bizonyágtétel. Az első hosszú szakasz, az első 18 vers János evangéliumában – tudósok ezt Prológusnak is nevezik – az Ó Istenfiúságról szól. János bizonyágot tesz arról, hogy Jézus Krisztusban tökéletes kegyelem valósult meg. Az Ó emberlétéről valljuk – egyedül Órála –, hogy bűn nélkül való volt. Ő tehát nem szorult kegyelemre. De Ő az, aki eléri, hogy Isten megkegyelmezzen nekünk. Előre utal ezzel – itt a mű elején – például a váltságválására is. Az igazság pedig azt jelenti e helyen, hogy csak egyvalaki tudta teljesen betölteni Isten akaratát, csak Jézus Krisztus. Őbenne tökéletesen megvalósult Isten igazsága. Én nem tudom így betölteni, én mindenestül kegyelemre szorulok. Tehát az Ó tökéletes Isten voltának kifejezéseit látom a János evangéliuma első részében, és ezekben a kifejezésekben is.

– És az emberre vonatkoztatva kegyelem és igazság között mi a lényegi különbség? Az Isten igazsága szerint minden ember halált érdemelne, és senki nem jutna üdvösségre, ezzel szemben áll a kegyelem, amely üdvösségre segítheti az embert.

– Istennek akarata van az általa megteremtett világ felől. Ő a teremtője, ezért joggal elvárja, hogy olyan legyen, amilyenek ő megteremtette. Isten szabja meg, hogy milyen legyen a valóság. Mi nem illeszkedünk bele ebbe a valóságba, nem felelünk meg Isten tervének, nem töltjük be akaratát. Ezért mi csak kegyelemből tudunk üdvözülni. Az igazság inkább azt fogalmazza meg, hogy mi az, ami minket is kellene, hogy jellemezzen, vagyis hogy beilleszkedjünk az Isten szerinti valóságba, de mivel mi ezt nem töltjük be, ezért kegyelemre szorulunk. Jézusban tökéletesen megvolt az Isten valóságának való megfelelés, bennünket pedig – akikben ez nem valósul meg –, csak a kegyelem menthet meg.

– A Szentírás elég szűkszavú Jézus születésének pontos részleteit illetően, például sem a pontos helyét, sem idejét nem ismerjük. Ki lehet-e egészíteni a Szentírást, mint forrást a teológiai tudományok által feltárt egyéb tényadatokkal?

– Számomra az elsőrendű forrás: maga a Szentírás. Az Úr Isten sok mindent nem őrzött meg számunkra a kijelentésében, de engem nem zavar a hiányos tudásunk. A hitem számára nem probléma, hogy nem tudom minden részletét egy eseménynek. Az persze segít, hogy ha a kortörténet feltárja azt, hogy hogyan éltek akkor az emberek. De azt sosem fogjuk tudni pontosan megmondani, hogy például földrajzilag hol született meg a mi Urunk, Jézus. Az elején utaltam rá, hogy még a pontos dátumát sem tudjuk. De

WASS ALBERT KARÁCSONYI VERSEK II.

Elindul újra a mese!
Fényt porzik gyémánt szekere!
Minden csillag egy kereké!
Ezeregy angyal száll vele!
Jön, emberek, jön, jön az égből
Isten szekerén a mese!

Karácsony készül, emberek!
Szépek és tiszták legyetek!
Súroljátok föl lelketek,
csillogtassátok kedvetek,
legyetek újra gyermekek
hogyan emberek lehessetek!

Vigyázzatok! Ez a mese
már nem is egészen mese.
Belőle az Isten szeme
tekint a földre lefele.
Vigyázzatok hát emberek,
Titeket keres a szeme!

Olyan jó néha angyalt lesni
s angyalt lesve a csillagok közt
Isten szekerét megkeresni.
Ünneplőben elébe menni,
mesék tavában megferedni
s mesék tavában mélyen, mélyen
ezt a világot elfeledni.

Mert rút a világ, fekete.
Vak gyűlölettel fekete.
Vak, mint az emberek szeme:
az égig sem látnak vele.
Pedig az égből lefele
porzik már Isten szekere!

Minden csillag egy kereké,
ezeregy angyal száll vele,
az Isten maga száll vele
és csillagtükröt nyújt felénk,
mesetükröt, a keze.

Szent tükrébe végre egyszer
Pillantsatok tiszta szemmel,
tisztá szemmel, Istenszemmel
milyen szép is minden ember!
Minden ember szépségtenger
s mint a tenger csillagszemmel
telve vagytok szeretettel...!

Tagadjátok...? Restellitek...?
Elfordulnak fejeitek...?
Megvakultak szemeitek...?
Szépségteket, jószágotokat
nem érzitek, nem hiszitek...?
Csillaggyertyák fénye mellett
Isten elé nem viszitek...?

Akkor bizony rútak vagytok,
szégyenyek és vakok vagytok,
ha szépek lenni nem akartok.
De még így is, szegényen is,
rútan, vakon, mégis, mégis
Isten gyermekei vagytok!

Rátok süti fényes szemét,
elindítja fényszekerét,
jó emberek játékszerét.
Milyen kár, hogy áldó kezét
nem érzitek, nem nézitek
s nem hiszitek már a mesét.

A rút világnak gondja van,
minden embernek gondja van,
a sok angyalnak mind gondja van
s az Istennek is gondja van,
mert mindenkire gondja van.
S így múlik el a szép s a jó
az ember mellől, nyomtalan.

1946

megfordítanám a kérdést, és úgy tenném fel, hogy ha pontosan tudnám, hogy Jézus hol és mikor született, azért hinnék benne, mint Isten Fiában? Nem. El tudom képzelni, hogy sok ember elkönnyvelné ezt a tudást, ha ismernénk, de ettől még nem hinne benne, mint Isten Fiában. Tehát amit tudunk történetileg az evangéliumokból, az elég, mert nem a történeti részletek miatt indult el bennem az Isten Fiában való hit. Én akkor is merem Őt hirdetni, hogy ezt megláthatják benne mások is, ha nem tudom pontosan megadni a helyet, hogy hol született, és a pontos dátumot, hogy mikor született.

– Maradva a születés csodájánál, sokan hoznak elénk olyan „tényeket”, amelyekkel a Biblia állításait cáfolni igyekeznek, például, hogy nem is volt Jézus születésének idejében összeírás, vagy nem is volt semmilyen égi jelenség, amiről a Szentírás szól.

– A Szentírásban megemlített eseményeknek mindnek volt valamilyen történelmi alapja. Azaz bizonyosan volt valamilyen égi jelenség is. Pontosán nevezi meg a Szentírás az akkor hatalmon lévő uralkodókat is, lehet, hogy egyik-másik tisztisége nem pontosan az volt Jézus születése idején, hanem csak később nyerte el, de már akkor is vezető tisztséget töltött be. A Szentírás Jézus születése kapcsán írt adatainak biztos kapcsolódása van a történelmi eseményekhez. De van, amiről nem tudunk precíz részleteket.

– Az előbb általam említett példák alapján ki lehet-e jelentenünk, hogy ezeket a tényeknek állított kijelentéseket kételkedéssel kell fogadnunk?

– Így van. Majdnem mindenki a maga tagadó állítását is a teljes bizonyosságra utalással fogalmazza meg, de az akkor is csak hipotézis, feltevés vagy valamilyen jelenség értelmezése

marad, ezért bármely forrásban megjelenő ilyen adatot nagyon is ellenőrizendőnek tartok. Ezzel szemben a teológusok, az ó- és újszövetségesek világszerte – nem mindenki, mert a mi szakágunkban is van sokféle nézet –, szóval az összereszesztésén belül nagyon sokan a Szentírást megbízható forrásnak tekintik. Magamat is közéjük sorolom.

– A világi történettudomány meglehet, kétkedve tekintene erre a kijelentésre, de nem ez volna az egyetlen kétely, mely hitünkre tekint, talán még egyházunkon belül is.

– Szerintem kétféle kétség létezik. Az egyik, hogy szeretném még jobban megtudni a hitemmel kapcsolatos dolgokat, de miközben ezt keresem, van bennem kétség. Kétséget okoz az, amit nem tudok, de ez nem zavarja a hitemet. Ez a gondolkodás egyik velejárója, és mindig velünk marad, mert mindig lesz olyan eleme a hitem területeinek, amelyet nem látok át elég világosan. A „keresés” az Isten útján előrehaladásban is az arra való nyitottság, hogy még mindig tudok valami újat tanulni. Megkülönböztetném ezt attól, amikor valaki nem akar hinn. Előre tudja, hogy nem akarja a hit eredményét elfogadni, és mintegy a maga döntése megerősítésére, a maga fölmentésére szinte keresi a kétség lehetőségét. Az ilyen ember kétsége éppen a hittől való elzárkózást szolgálja, és önmaga igazolásának eszközüvé válik. A gyülekezeti tagokat hadd biztassam arra, hogy ha kérdések merülnek fel bennük, az nem baj, és nem szabad szégyellni. El kell tudnunk hordozni, hogy lesznek kérdéseink, amire nem találjuk meg a választ. Néha a diákjainknak is kicsit humorral, de a humor ellenére is komolyan mondom, hogy lesznek olyan kérdések, amelyekre csak az örökkévalóságban tudjuk meg a választ. De ez nem szabad, hogy a mi Megváltónkba való hitben gyengítsen bennünket.

– „A Szentírás hitünk és életünk zsinórmértéke. (...) Ez mutatja meg, hogy helyesen hiszünk-e és Isten akarata szerint élünk-e.” Ezt az Őn igehirdetésében hallottam, melyet a pasaréti gyülekezet előtt mondott el tavaly Bibliavasárnapon, amely Jakab levelével volt kapcsolatos, és amely nagyon jól érthető feloldását adta annak a látszólagos ellentmondásnak, amely a páli értelemben vett kegyelmi kiválasztás embertől független isteni szuverenitásának gondolata és a Jakab által hangoztatott emberi felelősség (hogy a hit cselekedetek nélkül halott) gondolata között áll fenn. Professzor úr ebben kiemelte, hogy a Szentírás egy részekre nem osztható egységet képez, a két apostol felfogása között pedig csak hangsúlybeli különbségek vannak, mindkét apostol máshová helyezte a hangsúlyokat.

Azonban Cseri Kálmántól olvastam egy másfajta megközelítést is, aki azt mondta, hogy itt egy antinómiáról van szó, egy antinómikus igazságról, azaz két egymást kizáró, de mégis egymás mellett létező igazságról, melyek egymástól füg-

getlenül bizonyíthatók, a Szentírás igéivel alátámaszthatók. A fizikában is van a fényvel kapcsolatban ilyen jelenség, mert a fénynek is kettős természete van, amely részecskék terjedése, de ugyanakkor hullámteremtésű is, és mind a két bizonyítás igaz, pedig ez elméletileg lehetetlen. Ha pedig a természettudományban létezik ilyen jelenség, mennyivel inkább létezhet a szellem világában. A Szentírásban sok helyen olvassuk azt a krisztusi parancsot, hogy: higgy, máshol pedig azt, hogy egyedül Isten kegyelmén múlik, ki fog üdvözülni. Hogy látja ezt, van-e ellentmondás?

– Nagyon jó a fényvel kapcsolatos példa, mint válasz. Én is úgy tartom, hogy egyszerre tarthatunk igaznak olyan állításokat, melyek amúgy első hallásra kizárják egymást, vagy az egyik lehet igaz, vagy a másik, mert erről szólt ez a nagyszerű kép is. Hadd hozzak egy példát a Filippibeli levélből, a 2. rész 12-13. verseiből: „...félelemmel és rettegéssel vigyék véghez a ti üdvösségeket; Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást jókedvűből.” Itt egymás mellett áll a kétféle igazság. Itt is azt kellene mondjuk, hogy vagy-vagy: vagy az egyik fele, vagy a másik fele állhat meg önmagában igaz állításként. A Szentírás nem lát benne problémát, hogy egymás mellett le tudja írni mind a kettőt. Egyrészt azt, hogy mindent Isten végez el a mi megváltásunkért, és mégis nekünk – bár ebben a szakaszban nem fordul elő, de máshol – hálából minden erőnket mozgósítanunk kell, hogy Isten akaratát betölteni igyekezzünk. De nem az üdvösség megszerzéséért igyekszem betölteni az ő akaratát! Továbbra is azt mondom, hogy a páli

hangsúlyt, „a mindent Isten végez el, és te kinyújtott kezeddal, mint hittel vedd át az ajándékot” felhívását is igaznak látom, és azt is, amire Jakab figyelmeztet, hogy „abból látszik meg, hogy valóban jól megértetted-e Istennek az ajándékát, ha az életed válaszol erre”. Én nem látok Pál és Jakab teológiája között ellentétet.

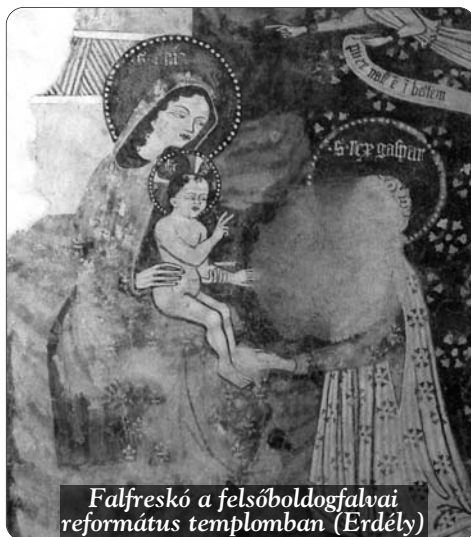

M.S. mester – Mária és Erzsébet találkozása - részlet

– Kálvin is ugyanígy látta teológiájában ezt a kérdést?

– Igen. Az előbbi példára visszatérve, a predestináció lényege számomra az, ahogy Isten lát bennünket. A mi gondunk az, hogy mi mindenhez az emberi oldal felől közelítünk. Én nem egy előrevaló forogatókönyvnek fogom fel Isten eleve elrendelő akaratát, hanem egy biztonságérzetnek, hogy Ónala van minden, és ott jó helyen van, és el kell fogadjam, hogy ennek nagyon sok elemét csak utólag fogom felismerni, mikor megvalósult. És akkor belátom, hogy ami Ónala volt, ott jó helyen volt. A „pre - destináció” kifejezése, az „eleve - elrendelés” jelentése alapján mi viszont azt az igényt fogalmazzuk meg, hogy valamire nézve – előre tekintve – megtudjuk, hogy Isten mit rendelt felőle. Ebben van a mi tévedésünk. Mintha ezt mi teljességgel átláthatnánk. Ebből ered, hogy nagyon sokan aztán magát a predestinációt vonják kétségbe vagy támadják. Hogyha elfogadnánk, hogy ez „az Isten mindent lát előre” kifejezés azt jelenti, hogy „én utólag tudom majd belátni”, akkor nagyon sokan szerintem pozitívabban tudnának viszonyulni a predestináció tanához. Ha Isten kezében látom az életem és elfogadom, hogy Ő tudja, mi jó nekem, akkor nem egy tant látunk majd a predestinációban, hanem egy fölszabadító, békességet adó áldást, amely hitünk részévé, sőt alapjává válik. Nem állítom azt, hogy könnyű ez a hit. Sokszor a szenvedés veti fel nyilván ezt a kérdést: „miért engedi ezt Isten?” Sok esetben talán csak sokkal később tudjuk kimondani azt, hogy elfogadjuk Isten kezéből. De én bízom benne, hogy a mi református közösségünk eljut oda – és Kálvinnak is ez volt az igazi célja –, hogy Isten nagyságát magasztalja, tehát a predestináció is az Ő nagyságát kívánja dicsőíteni.

– A predestinációra lehet kétkedve tekin-

Falfreskó a felsőboldogfalvai református templomban (Erdély)

teni, de arra is indíthatja a hívő embert, hogy megismerje a tudás világosságát. Ahogy a Szentírás a Példabeszédek 2,3-5. verseiben mondja: „...ha bölcsességért kiáltasz, és az értelemért a te szódat felemeled, Ha keresed azt, mint az ezüstöt, és mint a kincseket kutatod azt: Akkor megérted az Úrnak félelmét, és az Istennek ismeretére jutsz.” Ez az ige világos intés arra, hogy törekedni kell megismernünk Isten kijelentéseinek értelmét. Hit és bölcsesség hogyan viszonyul egymáshoz?

– Hadd hozzam ide egy ifjúkori emlékezet. Jóval a rendszerváltás előtt volt egy vita egy filozófus és egy katolikus teológus között. A katolikus teológus Nyíri Tamás professzor volt, akinek ez a mondata megragadt bennem: „a hitem minden elemére tudok értelemmel reflektálni”. Ez alatt azt értem, hogy miközben megmaradnak a csodák, és sok mindent az Úr kijelentése alapján a hit szemével látunk meg és fogadunk el, mégis, a hit minden egyes elemét alá lehet vetni reflexiónak, hogy tudjunk róla gondolkodni és beszélgetni. Miközben magam is kutatom történetileg az Újszövetség korát, szűkebb szakterületemen szeretnék minél többet megtudni például arról a gyülekezetéről, amelynek Pál írt, de ez számomra mindig egy kiegészítő tudás marad. Ha tehát valamelyik részlet tekintetében nem tudom teljesen kiegészíteni a hiányos tudást, attól nem vonom kétségbe, hogy az üdvösségünkről szóló örömhír, amit a Szentírás ír, igaz.

– De ez igaz megfordítva is, hogy azért kutatja, mert szeretne egy megerősítést, nem?

– Igen, de nem rejtem véka alá, szerintem mindenki valamilyen elkötelezéssel közeledik egy-egy forráshoz. Ahogy említettem az előbb: az Újszövetség könyveit megbízható forrásoknak, jól megőrzött hagyományoknak tekintem, és úgy közelítek azokhoz, mint a hitem tárgyaihoz. Ebben megerősít az a megközelítem, hogy az első két-háromszáz év nagyjai, teológusai, egyház-atyái mégiscsak közelebb voltak az eseményekhez, jobban tudtak görögül, mint a kétezer évvel későbbiek, tehát az első néhány száz év hagyományanyagát nagyon komolyan kell venni. Egyetlen példát hadd említsek. Sok kollégám azt mondja, nem tudjuk ki írta az első evangéliumot, a Máté szerzőségét utólag akasztották rá. Én ezt szintén megfordítom: az ógyházban nem találunk egyetlen olyan forrást sem, amely valaki másnak tulajdonította volna. Az én megközelítem, hogy az első néhány század egységes hagyományanyagának bizalmat szavazok. Elismerem, hogy történelmi álláspontként lehet azt képviselni, hogy nem tudjuk, ki írta az első század vége felé a kánon első evangéliumát, amit Máté szerintinek nevez az Újszövetség, én azonban azt állítom, történelmszerűen jó érveket lehet hozni

amellett, hogy el lehet fogadni Máté írásaként. Azt a hipotézist nehezebb szerintem alátámasztani, hogy egy ismeretlen szerző írta ezt az evangéliumot; sok ide tartozó forrás kiértékelése alapján fenntarthatónak tartom, hogy jól őrizte meg az ógyház a hagyományt a mátéi szerzőség tekintetében.

– A református hagyomány hogy őrizte meg karácsony üzenetét? Azt mindannyian tudjuk, hogy hangsúlyában a húsvét megelőzi a karácsonyt a református hagyományban. Mi az oka ennek, lehet-e az ünnepek között egyáltalán sorrendet felállítani?

– A két ünnepet szerintem nem volna szabad elválasztani egymástól. Mind a kettő csodáról beszél, mert amint a csoda szót használtuk arra, hogy Isten megjelenik közöttünk egy emberben, ugyanúgy csodaként hiszünk abban is, hogy Jézus feltámadt, és egy megdicsőült testbe öltözött föl. Mindkettőt csak a hívő ember látja a maga teljességében. A húsvétra azért került talán a hangsúly, mert Pál apostollal együtt valljuk (amint azt az 1Korinthus 15,14. és 17. verseiben írja): ha Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi hitünk, és még bűneinkben vagyunk. Azt akarta szerintem az egyházunk hangsúlyozni ezzel, hogy nincs keresztyénség húsvéti hit nélkül. De hadd tegem hozzá, hogy nem kisebb csodát vallunk a karácsonnyal kapcsolatban sem. Én teljesen egyenrangúnak tartom a két ünnepet.

– Akkor tehát nincs teológiai oka annak, hogy a református egyház inkább a húsvéti ünnepkörre helyezte a hangsúlyt az egyházi hagyományban?

– Nincs; a két ünnep összefügg egymással. Manapság egyre több teológiai műben, de akár igehirdetésben is megjelenik az, hogy az Ő testet öltése is nagypéntekért és húsvétért van. Karácsony tehát nem önmagában szemlélendő, hanem Jézus önmaga-fömládozása és a föltámadása által való megváltásunkkal együtt. De húsvét sem elszigetelten áll. Az a Jézus áldozása fel magát nagypénteken és támad fel húsvétkor, aki csodálatos

módon, Szentlélektől foganva, egy emberi testben, Máriától születve megérkezett közénk karácsonykor. A két ünnep számomra egyenrangú, mind a kettő arról a csodáról beszél, hogy csak Isten adhatja ajándékba kegyelemből számunkra a váltságot.

– Az Ön családjában hogy ünnepelték és most hogy ünneplik a karácsonyt?

– Gyermekkoromban is nagyon jelentős ünnep volt. Az én szüleim hitben neveltek, hívő emberek voltak; Édesanyámmal a mai napig imaközösségben vagyunk, gyakran együtt olvassuk a Szentírást. Édesapám – aki már nem él –, presbiter, majd gyülekezeti gondnok is volt. Karácsonykor mindig elolvastuk a karácsonyi történetet. Kedves emlékem, mikor viszonylag kicsiny gyermekkoromtól kezdve megkaptam azt a lehetőséget (amit nagyon nagy kiváltságnak tartottam), hogy én olvashattam föl ezeket az ígéket. Szintén karácsonyhoz kötődik, hogy 1975 karácsonyán, amikor a protestáns újfordítású bibliánk megjelent, és ez volt a karácsonyi ajándék a karácsonyfa alatt, már ebből olvastuk fel a karácsonyi történetet. Édesapáméknál mindig a Szentírás állt a középpontban. Aztán volt egy családi áhítat, mely megelőzte az ajándékozást. Természetesen mindig elmentünk a karácsonyi istentiszteletre. A Baross utca elején laktunk akkor, közel a Kálvin térhez, ezért oda is elmentünk, utána pedig a Szabadság tere is, mert a szüleim fiatalokkorukban ott laktak, és nem szakították meg a kapcsolatot a gyülekezettel azután sem, hogy elköltöztek. Most, hogy már nekem is családomban van, egy nagyon kitágult családi ünnep a karácsony. Apósom Dr. Hegedűs Lóránt lelkipásztor, nyugalmazott püspök úr. Az a szokásunk, hogy az ő családjánál gyűlünk egybe Szenteste, és így az ő gyermekei, köztük az én feleségem is, Gyöngyi, az ő második leánya, és az unokák együtt tartunk szentesti áhítatot. Az Úr Istentől kérem, hogy legyen ez minél tovább így, hogy mindhárom nemzedék még sokáig együtt tarthassa a karácsonyt. Puskás Attila

Prof. Dr. Balla Péter igehirdetése

VISSZA AZ ATYAI HÁZBA!

„Ő azonban ezt mondta neki: Fiam, te mindig velem vagy, és mindenem a tied. Vigadnod és örülnöd kellene, hogy ez a te testvéred meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.” (Lk 15,31-32)

Kedves Testvérek!

Köszönöm szépen lelkipásztor testvérem kedves hívását, hogy újra szolgálhatok a pomázi gyülekezetben. Nagy öröm visszatérni és újból szolgálni itt, ahol megadatott, hogy a gyülekezetből is többeket ismerhetek, és ahol úgy érzem, hogy egy testvéri közösségben, egy nagy családban vagyunk együtt. Én most Isten igéjét hirdetem a gyülekezetben, de értse mindenki így, elsőrenden én magam szeretném meghallani ezt az igét, és úgy hozom a testvéri közösségbe, mint egy testvér a testvérek között.

Amikor lelkipásztor testvéremmel a mai napi dátum alapján a textust próbáltuk egyeztetni, megtudtam tőle, hogy ő is szívesen szolgál a Bibliaolvasó kalauz szerinti rendben, ezért én sem térek el ettől, és a mai napra az Újszövetségből ajánlott szakaszunkat olvastam fel. Talán vannak a testvérek között is, akik akár már reggel elolvashatták ezt otthoni csendességben. Nagyon nagy kincs a tékozló fiú története. Nagy az örömöm, hogy ez fennmaradt számunkra, mert csak egyetlen evangélista, csak Lukács jegyezte fel nekünk. Vannak történeteink, amelyek több evangéliumban is előfordulnak, örülünk az ilyen megerősítésnek is, de milyen szegények lennénk, mennyire hiányozna, ha Lukács evangélistánál nem maradt volna fel ez az egyetlen gyöngyszem, a tékozló fiú példázata.

Valójában az egész 15. fejezet egy nagy egység ebben az evangéliumban. A kalauz szerinti tegnapi szakaszunk, az első tíz vers, két, szintén jól ismert példázatot ad elénk, az elveszett juh és az elveszett drakhma példázatait, itt pedig egy harmadik elveszetről van szó, hiszen kétszer is hallottuk ezt a summás mondatot: elveszett és megtaláltatott a *tékozló fiú*. Gyermekkorom óta én is így nevezem ezt a történetet, gondolom hagyományosan mindnyájan így ismerjük, jól van ez így, így is fogjuk ezután is nevezni. De nemcsak egyetlen szereplője van ennek a történetnek. Először is mind a két fiúról szól. Két részből áll ez a példázat és valójában a mind a két fiú elé odamenő atyáról, hiszen a tékozló fiú elé is odaszaladt, majd az idősebb testvér, az otthon maradt testvér elé is ki kellett menjen a házból, mert – így olvastuk – ő nem akart bemenni. Ez az elénk jövő mennyei Atya, a mennyei Atyára mutató példázatbeli atya az igazi főszereplője ennek a jézusi példázatnak.

A példázat az örömről, a megtalálás feletti örömről szól, és most hadd legyen számunkra ádventi igévé. Megszoktuk, hogy mi szoktunk keresni, kérni, várakozni, az Atya felé haladni ád-

ventben, most fogadjuk el, hogy ő jön elénk, bennünket keres, hadd váljon számunkra a vele való találkozás ádventi igéjévé, a mennyei Atyával találkozás igéjévé a tékozló fiú példázata.

Ehhez a találkozáshoz először is egy éhségnek, egy hiányérzetnek kellett kialakulni a tékozló fiúban. Nem pusztán a testi éhezésre gondolok, bár ez őt itt hamar elérte. A történet látszólag jól indul: nagyon hamar megkapja a vagyon ráeső részét, néhány nap múlva mindent összeszed és azt gondolván, hogy mindene meg-

van, elindul hazulról. De ahogy olvastam a hosszabb lekiót, testvéreim, biztos nektek is feltűnt, hogy szinte egy lélegzetvételre, egyik mondatból a másikba haladva nagyon hamar fordulat áll be ebben a történetben. Kicsivel azután, hogy mindenét összeszedve távoli vidékre távozik, azt olvassuk, hogy mindenét eltékozolta. Látszólag gazdag, valójában nagyon hamar az éhínség, a teljes nélkülözés lesz a része. Abban a korban (bibliás gyülekezet, tudjuk jól) a választott nép életében a disznó egy tisztátalan állat volt, nem lehetett megenni a húsát, nem is volt értelme ezért ilyen állatot tartani. Igen nagy mélypont ennek a fiúnak az életében, hogy egy olyan polgárhoz tud már csak elszegődni, aki a disznók legeltetését bízta rá, és még mélyebbre jut, amikor már azt az eleséget is elfogadná, amit a disznók kapnak, de erről is ezt olvastuk, hogy még ezt sem adott neki senki.

Mégis úgy látom, hogy ez csak egy külső hiány. Az élelem elfogyott, a vagyon nagyon hamar eltűnt, valójában egy lelki éhség kellett kialakuljon ebben a fiúban. Én abban a mondatban látom ennek a kifejezését, mikor így szól meg magában: az én apámnak hány bérese bővelkedik kenyérből, én pedig itt éhen halok. Hiány lelkiképpen, az atyai ház hiánya. És most a nagy ellentét másik végletében, az éhezéskor eszébe jut, talán egészen más színben látta eddig ő az atyai házat. Eddig onnan elkíváncozott. A ráeső vagyonrész kikérve, mindenét összeszedve távoli vidékre költözött. És most elkezdett egészen más színben feltűnni ez az atyai ház. Ez egy olyan hely volt, ahol valójában szerettek engem, de nemcsak engem, ott a béresnek is jó dolga volt. Nekem ilyen atyám van, aki mindenkire gondolt a házban és a ház körül. A béresekre is.

Hiányzik az atyai ház. Visszavágyom. Ó, ha visszajuthatnék, ott a béresek közé visszakerülni is óriási előrelépés lenne. Hiányzik neki az a szeretetlégkör, amit akkor lehet, hogy nem igazán tudott átélni, mikor még benne volt, távolra kerülve azonban eszébe jut, miből esett ki. És ez a hiányérzet nemcsak egy belső elgondolás, hanem tetté és szóvá is válik. Mert látjátok, valóban fölkel, el kell mennie az atyához, és ki kell mondania a bocsánatkérő szót. Itt a jézusi példázatot az emberi életből vett helyzetet egy földi atyát látat, és ezért így mondja a fiú: vétkeztem az ég ellen és te ellened. Nekünk, Jézus példázatát meghalló gyülekezetnek persze ez egyvalaki. Egy atyáról van itt szó: a mennyei Atyáról. Ő elé kell odajárulnom és kimondanom a bűnbánat szavát: vétkeztem te ellened. És akkor, látjátok, ez a hiány, amely csak látszólag kezdődik külső hiánnyal, a vagyon elfogyásával, valójában belső hiány, az atyai szeretetothon hiánya, ez valódi bűnbánatot ér el a fiúban, szép kifejezéssel olvastuk: magába szállt – majd fölkel, elment az atyai házhoz, és bűnvalló imádságot mondott. Nekünk, a példázat olvasóinak ez már a mennyei Atya felé hangzó bűnvalló ima, az én ajkamon, mindnyájunk ajkán: Atyám, vétkeztem ellened!

Az ádventi, mennyei Atyával találkozás igéjeként hadd hívjon a tékozló fiú története bennünket is vissza, a szeretet otthonába, ahol mindenre van gondja az Atyának, még a béresekre is, ahol talán fiúként először nem éltük át, de most már hiányzik. Vágyom megbocsátó, visszafogadó mennyei Atyám színe elé.

A történet központi alakja, aki – másodszor

itt színre lép, e két fiúnak a mennyei Atyára mutató atyja. És azt a szót olvassuk vele kapcsolatban, hogy: szájalomra indult – megszánta a gyermekét és elébe futott, megölelte, megcsókolta, azaz teljesen megbocsátott neki.

A készülés során eszembe jutott diák korszakom, amikor egy tanárom e bibliai szakaszt magyarázva kiemelte nekünk, hogy az a szó, ami itt a „megszánás”-ra ígéként a görög nyelvben szerepel, az minden újszövetségi előfordulása helyén vagy Jézussal kapcsolatban, vagy Jézus által a mennyei Atyára utalva, Istennel kapcsolatban fordul elő. Ez nem az a szájalom, ami bennem, bennünk kialakul egymás iránt egy bajbajutott embert látván, ez a bűnbocsánatot megadó, az örök üdvösségbe, a megváltás által visszafogadó szájalom. Ilyenre csak Jézus indulhat és a mennyei Atya, tehát Istennek az ember felé odahajló, bűnbocsátó megszántása ez. Az Atyában előre eldöntött volt ez az odahajlás, ez a megszántás.

Látjátok testvéreim, azt olvastuk, hogy elébe futott a fiúnak. Ezt most nagyon képiesen, a jelenetet magam előtt látva úgy tudom csak elképzelni, hogy ez az atya a távozás óta mindig visszavárta a fiút. Nem tudjuk, nem mondja el Jézus, hogy hány nap, hét, hónap telt el, de mindig arra az útra irányult az atya szeme, ahol majd egyszer megjelenik. És elébe fut, ami abban a korban nagyon szokatlan, a nagyon nagy öröm által felindult atya tesz csak ilyet, mert a régi világban a méltóság azzal járt, hogy egy apa nem szaladt, nem futott, de ő most ezen a szokásjogon is túlteszti magát, és elébe fut visszavárt fiának.

És akkor, amikor a fiú elmondja bűnbocsánat kérés mondatát, akkor – biztos feltűnt nektek is testvérek –, hogy nem a teljes eltervezett beszéd hangzik el a fiú ajkán. Igen, ki kell mondja, hogy vétkeztem, és nem vagyok méltó... Meg kell hogy szólaljon az igaz bűnbánat szava, de nem hangzik el ismét, hogy tégy engem olyanná, mint béreseid közül egy. Az atya nem béresként fogadja vissza, hanem igazi fiúként. Ennek az ünnepi ruha, a gyűrű, a saru, és a ritka ünnepekre levágot hizott borjú világos tanúsága. Az imádságot elmondó, bűnbocsánatot kérő ember, én és te, csak teljes összetöröttségével, magunk megalázásával mondhatjuk: vétkeztem, nem vagyok méltó. Az Atya válasza azonban erre: az egyetlen szerző megváltó fiú, Jézus Krisztus érdeméért a teljes fiúvá visszafogadtatás. Ezért mondjuk minden gyülekezeti alkalmunk végén is, az Úri ima elején: „Mi Atyánk...” Mert a megváltó Jézus Krisztus, az egyszerűült fiú érdeméért te és én is, teljesen fiúvá

fogadtatunk, mennyei Atyánk így tekint reád és reám is.

A harmadik szereplője ennek a történetnek a másik fiú, aki – így olvastuk –, nem akart bemenni. Aki elé kijött. Ő elé is odajön ez a mennyei Atyára mutató példázatbeli apa. És azért olvastam kétszer is a történet végén az ő szavát,

A tékozló fiú hazatérése az atyai házba

mert én úgy látom, hogy az atya válaszából tudjuk meg, hogy a másik fiú, bár testben közel maradt, ő nem ment el távoli vidékre, ő nem tékozlta el a vagyont, de lélekben ő is nagyon távol volt. Ő így mondta, hogy én mindig itthon voltam, és sosem adtál mégsem egyetlen kecskegidát, hogy barátaimmal együtt egy ünnepi lakomát tartsak. Ő úgy élte meg, hogy neki az atya nem adott eleget. Pedig az apa ezt mondta neki: fiam, te mindig velem vagy és mindenem a tied. Kiderült, hogy valójában az otthon maradt fiú lélekben anynyira eltávolodott az atyától, hogy ő nem kért, ő nem tudta kimondani, hogy: atyám, szeretnék a barátaimmal egy lakomát szervezni. Lehetett volna. Az atya akkor is ugyanezt mondta volna neki: fiam, mindenem a tied. Ő magát zárta ki az atyai vagyontól, pedig testben otthon maradt.

Az atya őt is szereti. A tékozló fiút elébe szaladó, fiúként visszafogadó szeretettel, az otthon maradt fiút szintén elébe menő, a fiúság teljes gazdagságával járó szeretettel. Újra mondja a mindenkor fiúnak szóló mondatot: te mindenkor velem vagy, mindenem a tied. Ebben az ádventben megszólít az atyának szava engem is, és el kell gondolkozzam, hogy vajon ki tudom-e mondani öelötte, a mennyei Atya előtt a tékozló fiú bűnbocsánat kérés imáját, vajon be tudom-e látni, hogy ha testben sokszor közel vagyok, akár

úgy, hogy az Úr házában is ott vagyok, de a lelkem másutt van, a lelkem nem nyitott a mennyei Atya ajándékára, hogy ez az ádvent ne múljon el úgy, hogy nem találkozom a megváltó Jézusért bűnbocsánatot adó, a teljes fiúságba visszaemelő és az atyai házban mindent nekem adó mennyei Atyával.

Biztos föltűnt nektek is, testvéreim, hogy amikor másodszer is felolvastam ezt a földi példázatbeli atyai kifejezést, akkor itt vége szakadt a történetnek. Látszólag ez egy be nem fejezett történet. Ha otthon gyermekeinknek mesélünk, szerintem minden történettel így vagyunk, le kell valahogy kerekíteni legalább egy záró mondatral. Ha Jézus nem fejezte be, annak csak célja lehetett. Annak az lehetett az igazi oka szerintem, hogy a mindenkor meghallója ennek a példázatnak kell valamilyen befejezést adjon e történetnek.

Megszólít Jézus példázata és megkérdez engem, te hol állsz, hol állsz a mennyei Atyával való kapcsolatodban? Ha messzire eltávolodtál, hiányzik-e az atyai otthon, föl tudsz-e kelni, elmenni és bocsánatkéréssel átélni, újra fiává fogad. Kezdetől mindvégig várt vissza mennyei Atyád, benne a bűnbocsátó szájalom, az örök üdvösség mindent adni adó ajándékozás régen kész. Jézusban elkészítette már, neked csak kérni és átvenni kell.

Vagy ha nem mentél ilyen messze, testben közel vagy, de a lelked, a gondolataid távolodtak el a mennyei Atyától, hogy nem tudtál őszinte szívvel kérni, sőt rávetítetted: úgysem adná meg! – pedig Ő mindig ezt mondta volna: te mindig velem vagy és mindenem a tied. Akkor ebben az ádventben légy mennyei Atyád közelében ne csak

Adjunk befejezést a történetnek!

testben, hanem lélekben is otthon, hogy minden ajándékát, áldását neked adhassa.

Jézus nem fejezte be ezt a történetet. Megkérdez téged és engem, te átéled-e, hogy mennyei Atyád vár, visszafogad, mindenét neked akarja adni. Ilyen ádventet kívánok a pomázi szent gyülekezetnek.

Amen

Pomáz, 2012. december 9.
Ádvent második vasárnapján.

LEGKEDVESEBB IGÉM

AZ IGE TELJESSÉGÉBŐL

Áldás, békesség!

Szeretettel köszöntöm a velem együtt olvasó és gondolkodó Testvéreket, úgy ahogy ezt Pál apostol tette: a mennyei Atya áldásával. Pár héttel ezelőtt az újságunk olvasásánál találkoztam egy kedves felszólítással: „Akinek van kedves igéje, írjon róla!” Engem is megszólított ez a kedves hívás.

Elég sokat gondolkodtam, imádkoztam, mutassa meg az Úr, a sok drága ige között van-e olyan, ami nagyon kedves számomra. Mivel magányosan élek, van időm elcsendesedni. Meg kellett látnom, számomra nincs legkedvesebb. Eddig minden ige úgy szólt hozzám, ami vezet, utat mutat, helyre tesz, megvigasztal, megvilágosít, avagy gyógyít. Így jött az a gondolat, hogy néhány igét átadok a Testvéreknek, mivel számomra az Ige egy kör, egy teljesség.

A legelső igém nyolc évesen szólt hozzám és még mindig úgy szól, vezet, ahogy akkor. Jelenések 3. Milyen boldog dolog volt és ma is az, hogy „*Tudok a dolgaidról!*”. Ez az Ige sok mindenben megvédett. 5Móz 10,20. „*Az Uradat és a te Istenedet féld!*”. Már ez a két Ige is elkezdte építeni a kört, és folytatja így: 1Thess 5,15, a békesség egyik Igéje: „*Vigyázzatok, hogy senki senkinek rosszért rosszal ne fizessen; hanem mindenkor jóra törekedjétek úgy egymás iránt, mint mindenki iránt.*” Ami tovább nevelt, vezetett, a Habakuk 3,1-2; 18-19, ima és hálaadás: „*Uram! Évek közepette keltsd életre a te munkádat, évek közepette jelentsd meg azt!*”. „*De én örvendezni fogok az Úrban, és vigadok az én szabadító Istenemben. Az Úr Isten az én erősségem, hasonlóká teszi lábaimat a nőstény szarvasokéihoz, és az én magas helyeimen jártat engemet!*”

Egy bibliaóra után jó volt ezeken gondolkodni, nekem ez nagyon fontos lett, főleg az akkori mindennapokban, amikor éltük a szabadságot, szabadosságot. Mint fiatal lánynak ez nagy vezetés és védelem volt. Például a Zsoltárok Könyve, ahol mindenre van útmutatás.

Nagy példa előttem Dávid, aki olyan sok mindenben benne volt. Bűnt is követett el, nem egyet, de tudta, hogy van Istene, Ura. Ő is megélte Istennek azt a mondsát, mely a Zsolt 89,25-27 verseiben szól: „*És vele lesz az én hűségem és kegyelmem, és az én nevemmel magasztaltatik fel az ő szarva. ... Ő így szólít engem: Atyám vagy te; én Istenem és szabadításom kősziklája!*” Itt kapta meg a nagy ígéretet.

Milyen csodálatos az Énekek Énekéből a fi-

gyelmeztetés, védelem a bűntől. Énekek Éneke 8,4. Ti, lányok, ne keltsétek fel a szerelmet! Milyen jó lenne, ha a mai lányoknak is szólna ez az ige! Sok-sok hálaival köszönöm Istenemnek, Uramnak, hogy fiatalon így tudtam élni az Igéssel.

De itt nem hallgathatom el Édesanyám imádkozó hitét, életét, aki sokat segített és nt. Demeter József Tiszteletes Úr rám figyelését. Éltem az akkori ifi szerint: Napsugár-kör, KIE, csendeshét Tahiban stb.

Betegségeknel, gyermekáldásnál, más egyéb problémáknál mindig megkaptam az éppen odaillő igét, melyek megtartottak és tartanak. Csak egyet-kettőt mondok a teljesség igénye nélkül, hiszen sok-sok igét ide hozhatnék.

Filippi 4,13: „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít!*”

Ézsaiás 41,13-14: „*Mivel én vagyok Urad, Istened, aki jobbkezedet fogom, és aki ezt mondom néked: Ne félj, én megsegítelek! Ne félj, férgesce Jákób, maroknyi Izráel, én megsegítelek, szól az Úr, a te megváltód, Izráelnek Szentje!*”

A fogságból megszabadultak hálaénekét zen-gő Ézsaiás 12, és megint egy egész fejezet, Ézsaiás Könyvének 54. része, melyben az Úr megáldja és védi a megszabadult kegyeseket, ebből a 4-8 és 13 verseket egy csendeshét végén kaptam.

Az Isten Fiának halálából való feltámadását hirdető Róma 1,2: „*Melyet eleve megígért az ő prófétái által a szentírásokban.*”

Talán még egy igét említek: amikor a csobánkai KRAXNER Foglalkoztató Intézetben tanítottam a hittant, ott a sérült betegekkel olvastuk Jakab levelének első fejezete 19-től 25-ig terjedő verseit, és beszélgettünk róluk. Nagyon tetszett a gyerekeknek, igyekeztem úgy elmondani, hogy számukra is érthető és érték legyen. Tetszett a

tükörbe nézés, megijedni a szennyről, azután elfordulni és marad minden a régi-ben, a korom, a szenny az orcán marad: „*Mert ha valaki hallgatója az igének és nem megtartója, az ilyen hasonlatos ahhoz az emberhez, aki tükörben nézi az ő természet szerinti ábrázatát: Mert megnézte magát és elment, és azonnal elfelejtette, milyen volt. De aki belenéz a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad amellett, az nem feledékeny hallgató, sőt cselekedet követője lévén, az boldog lesz az ő cselekedetében.*”

Kedves Testvérek!

Bocsánatot kérek, hogy ezt a pár igét írtam le és csak helyileg, de a kezeim betegsége miatt igyekeztem rövid lenni. Bízom benne, ha elolvasták, akkor megértik, hogy nekem úgy kell az ige, hogy egymásba kapcsolódva kerekké váljon. Ha az Úr is úgy akarja, akkor majd külön-külön is szólok egy-egy igéről. Áldást, békességet kívánok Istentől az igéért.

Sok szeretettel:

Szedlák Rudolfné Irén

Ui.: Ha van a testvérek között valaki, akinek szintén jól esne az Igéről, és annak kerekességéről beszélgetni, szeretettel hívom és várom.

Ima

Istenem Atyám az Úr Jézusban! Hálás szívvel köszönöm, hogy megengeded, erőt adtál ahhoz a munkához, amiben áldani, dicsőíteni tudhattam szent Igédet. Kérlek, tedd áldássá az olvasók előtt, mennyire fontosak nekünk a Te szavaid védelme, ereje, tanítása! Köszönöm, hogy megengeded e beteg kezekkel szolgálni Neked. Légy áldott minden apró kis szolgálatért! Köszönöm ezt a megerősítést, Te így is tudsz használni engem. Legyen áldott a Te Szent neved Jézus Krisztusért!

Ámen

Kedves Testvérek!

Továbbra is kérjük a kedves Testvéreket, hogy aki szívesen megírná újságunkba, hogy kedves igéi közül melyik a legkedvesebb és miért, jelentkezzen a szerkesztőnél vagy a Tiszteletes Úrnál, írásait örömmel közöljük.

KARÁCSONYI AJÁNDÉK

Életünket mindannyian ajándékba kapjuk. Ez az én esetemben többszörösen is igaz, hadd osszam meg e sorok olvasóival születésem történetét.

A soproni erdőmérnöki karon frissen diplomázott szüleim távol mindentől, egy zempléni településen kaptak állást. Kicsiny házukat körülölelték a hegyek, a kert alján patak csörgedezett. Fával fűtöttek, víz nem volt a házikóban, ebből a patakból hordták fel vödörrel, ha mosakodni, inni vágytak.

Hideg volt a tél, amikor születtem. Méteres hó torlaszolta el a hegyi utakat. Telefon persze még csak kevés helyen volt, éjszaka az erdészetre gyalogolt be édesapám, hogy mentőt hívjon. Az utak olyannyira járhatatlanok voltak, hogy édesanyámat lovasszánnal szállították a legközelebbi településig, ahol végre mentő várta. A nagy hó miatt azonban útközben többször is elakadt a kocsis, és mire a kórházba értek, anyukám már nagyon rosszul volt. Nehezen jöttem világra, szegény majdnem belehalt.

– Mondd, fohászokdál-e akkor Istenhez, hogy segítsen? – kérdeztem tőle.

– Igen, talán... nem emlékszem – mondta ő. Annyit tudok, hogy amikor végre megszülettem, akkor úgy láttam, hogy te vagy a legszebb kislány, pedig csak lógtál magatehetetlenül, mint egy rongybaba.

Igen, én nem sírtam fel, mint ahogy általában az újszülöttek, mert amikor világra jöttem, már nem volt szívhangom. Isten azonban úgy akarta, hogy a szülésnél segítsen egy bába, aki nem vesztette el a lélekjelenlétét, hanem azonnal cselekedett: hideg vízből, forró vízbe, majd megment hideg vízbe és forró vízbe mártogatta kis testemet, mindaddig, amíg az első oáá fel nem hangzott. Akinek született már gyermeke, tudja mit jelent meghallani ezt a hangot.

– Te voltál a legszebb karácsonyi ajándékunk – mondta édesanyám. Soha nem fogom tudni eléggé megköszönni, hogy ő az anyám. Nemcsak a szenvedését, de jóságát, erejét, szeretetét sem tudom eléggé megköszönni.

Húsz év múlva egy karácsonyi éjjeli misére kísértem el a családomat (édesanyámék katolikusok, édesapámék reformátusok). Az éjjeli misék hozzátartoztak a gyermekkorunkhoz. Abban az időben nagyon boldogtalan voltam, hiába voltam fiatal, hiába volt jó állásom, ma már tudom: az élő hit hiányzott az életemből. Azon az éjjeli misén fohászokdáltam először, reménykedve, hogy Valaki talán meghallja és végre történik valami.

Karácsonyi ajándékba kaptam az életemet, azt amit Krisztus adhat. Ő mindig figyel ránk, akkor is, ha félig szinte még hitetlenül, mélységesen elkeseredve mondjuk vagy csak magunkban sóhajunk el egy fohászt. Új munkahelyemen olyan emberekkel ismerkedtem meg, akik mint hegyen épült városok, Jézusig vezettek, hogy szívembe hívhassam Őt.

Ezt követően persze mind jobban vágytam arra, hogy családom is osztozzon hitemben. Édesanyám rendszeresen eljött velem a református istentiszteletre. Soha nem fogom elfelejteni azt a csodálatos tavaszi vasárnapot, amikor megállt velem szemben a konyhában és azt mondta:

– Orsika, vedd úgy, hogy megértem. – Életem egyik legboldogabb pillanata volt hallani e mondatot.

Különös így utólag mindezbe belegondolni: Isten karácsonyi ajándéknak adott engem a szüleim számára, első igazi fohászomat karácsonyi ajándékként hallotta meg az Úr, és annak az embernek segített rajtam keresztül először, akinek az életemet köszönhetem.

Szeretnék mindenkit biztatni, aki hitében gyengének érzi magát, vagy aki megfáradt és elcsüggedt: sokkal csodálatosabb és erősebb Isten szeretete, mint mi azt elképzelni tudnánk. E szeretet kézzelfoghatóvá, kitapinthatóvá vált a testet öltött Jézus Krisztusban. Merjünk hát közeledni Őhöz, hívjuk Őt szívünkbe, hogy Vele együtt ajándékba kaphassunk mindent.

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

Sebestényné Jáger Orsolya lelkipásztor

SEBESTÉNYNÉ JÁGER ORSOLYA

DÁVID
(1Sám 16)

Alant a völgyek, fölöttünk fénylő, kék egek, úgy borulnak reánk szélfúttá reggelek - álmos olajfák roppant bölcs ölen - mint bárányok álman átszűrődő remény.

Egy pásztorfiú mereng gyermek emlékein, szelíd lantja pihen a kőhegy szirtjein, izzik a nyári ég, alélva ontja rőt tűzét s parázsló porba karcolja kézjegyét.

Majd távoli időkből derengnek fel képek, a délibáb remegő izzásából ébredt jövőndönk titkait senki sem sejtí még - s válaszát őrzi még - a betlehemi Ég.

ÉDENKERT

Még sejtéd valahol magadban a kertet, a földet hajló lombok suhanását. Asszonyi szemekhez közel hajolva, keresed arcukban arcod hű képmását.

Még őröd magadban titkait a szélnek, s ha nem zakatolnak benned a vágyak, a kertet bölcsőnek érzed szívvedben, véget nem érő, roppant ringatásnak.

Áldjad a percet - a legszentebb órát, ha útra kelnél az éhező világba, hogy rajtad keresztül égjenek a fények, és vigasztalódjék az ember árvasága.

A kert akkor közel jó, kapuja felnyílik. Te kibontod titkából az évezredes kincset: - és szótlanul akkor térdeidre hullhatsz - pedig csak egy jászol. Pedig csak egy Kiseded.

SZÓSZÉK A VILÁG

Itt élnek köztünk számkivetve: elvassott ruhában rejtőző pásztorok. Borostás arcuk álmodt tört varázsa, de hitük fénylik - miként a csillagok.

Mi ízekre szedtünk minden csodát, valóság prizmáján szétszaladt színeket. A legfőbb lényeket vágytuk felfedezni, elménk pengéje hasította az eget,

mert titkot kerestünk, mint kincset kereshet, ki vénülő vállára vette világát, hogy fogyó folyamok medréből kiássa mindensége fájó áradását.

Csak Igéd fényében csöndesül a szív, ha betérünk Hozzád éhezve és fázva, engedve végül, magunkat megadva, hogy szilaj szívünk szavad leigázza:

s velük valljuk: szószék a világ, kik nemzedékről nemzedékre áldják, mint jászol mellől áldották egykoron a mindenség legfénylőbb Csodáját.

PORTRÉ

CSALÁDBAN
MARAD...

„Mit szólnál, ha a következő szám „Portré” rovatában bemutatnád a saját családodat!” – fordult hozzám a szerkesztő, nem kevés fejtörést okozva. Ugyan mit is írhatnék magunkról?

Csak ha ilyen felkérés érkezik, akkor gondolkodik el rajta az ember, mennyire átlagos családban is nevelkedett fel. Hogy vallásos légkörben teltek a napok, nem volt különleges, természetes volt az étkezések előtti ima – óvodába kerülésünk után testvéreimmel mi tanítottuk a szülőknél az új asztali áldást –, a lefekvés előtti kézkucsolás, és a bibliai történetek is ugyanolyan sűrűn altattak minket, mint a magyar népmesék. Visszanézve nincs ebben semmi különleges, hiszen anyai nagyapám lelkes volt, Apa pedig egy ideig lelkesként és a református zsinatban élte mindennapjait, igaz, olyan hamar elhagyta a fekete palástot az újságírásért, hogy alig emlékszem ekkénti tevékenységeire. Bár beugrik egy-két emlék, ha erősen gondolkodom. Például mikor Pécelen úrvacsoraosztás közben láttam, és nem akartam megérteni, miért nem lehet a padok alatt átbújva egy kis kenyérért kuncsorogni nála. Vagy mikor Kéken Nagypapával közösen szolgált, és én büszkén kihúztam magam, lám az én apukám és a nagyapám milyen nagy tekintéllyel bírnak. Pedig csak a hivatásukat gyakorolták, ez a hivatás pedig épp a legnagyobb hatalmasság közvetítése volt.

Hogyan is jutott el Apa Kékre, ebbe a kicsi szabolcsi faluba? Talán épp az ottani lelkes miatt. Pontosabban annak másodszülető leányáért. Anna és két testvére számára mindig is egyértelmű volt, hogy a hit és a vallás a mindennapi élet szerves részét képezi. „Emlékszem, gyerekkorunkban esténként, vacsora után nem széledtünk szét rögtön – nem volt tévé, amit nézhettünk volna, és Mamikám szigorúságának hála, addigra már lecke sem maradt – hanem hallgattuk Nagypapátokat, azt a hatalmas, megtermett embert, aki mesélt fiataalkoráról, külföldi útjairól, vagy a Bibliából idézett fel történeteket. Minden nap elolvastuk az aznapra kijelölt igeszakaszt, imádkoztunk, énekelünk.” Ha anyai pénzem lenne, ahányszor Anya sóhajtvá idézte fel a régi szép emlékeket mai, kevésbé muzikális családjának... Ilyen gyerekkor után nem is volt kérdés, a kéki általános iskola után egyházi körben folytatja tanulmányait. Debrecenbe került, a Református Gimnáziumba, ahol élete talán legemlékezetesebb négy évét töltötte. Élte a diáklányok mindennapi életét, tanult és álmodozott. Egy magas, fekete hajú fiúról, akivel aztán családot alapíthatnak, valahol a messze főváros környékén.

Apa a Pest megyei Pécelen nőtt fel, és bár nem képezte életük oly’ szerves részét a vallás,

mint Anyáéknál, rendszeresen jártak templomba, lévén, hogy édesapja presbiteri „állást” töltött be az ottani gyülekezetben. Péter négy testvére után sok évvel később érkezett a családba. Nem maradt otthon sokáig ő sem, úgy döntött, a gimnázium utolsó évét az ország másik felében, Debrecenben tölti el. Nagyszüleim pedig örömmel vették, hogy az orvos, ügyvéd, gazdálkodó és külföldre költözött gyereke után a legkisebb úgy döntött, lelkésznek áll, és a közelben marad, de legalább a helyi gyülekezetben. Igaz, várakozásait Apa csak részben váltotta be.

Ebben az időben jelentette be a debreceni osztályfőnök a 12. A osztályban, Anya legnagyobb öröme, hogy új fiú érkezik hozzájuk. Nem volt éppen túl magas, fekete hajú sem, de ő is nagy családot és ehhez pedig szerető társat álmodott magának. Nem tétlenkedett sokáig, azonnal udvarolni kezdett. És valamit nagyon jól csinálhatott, mert az érettségit már kéz a kézben tették le, hogy aztán két év múlva augusztusban a péceli templomban Nagypapám megáldja szerelmüket.

De még szerelmük megpecsételése előtt Apa honvédelmi kötelezettségeit viselte, Anya óvodapedagógusnak, majd tanítónőnek tanult Budapesten. Jól értett a gyerekek nyelvén (talán túl jól is, még emlékszem a féltékenységi jeleneteimre, mikor GYES után visszament tanítani), mindig

Az esküvőn

A Hardi-család

is nagy családot akart, sok gyerekkel, hát egyértelmű volt, ha egy fészkealjnyi gyereket nem is tud eltartani, lehálabb munkája során legyen velük mindennapi kapcsolatban. Apa pályája nem volt ennyire egyértelmű. Elvégezvén a teológiát, nem vállalt saját gyülekezetet, inkább a zsinaton töltötte mindennapjait. Hamar rájött azonban, hogy a száraz tényanyagokkal való foglalkozás nem elégíti ki érdeklődési körét, emberekkel szeretne találkozni, beszélgetni velük, megismerni őket. Úgy döntött, leveszi a lelkesi palástot, amit amúgy is csak néhanapján vett fel (mégis jó pár évig még a szekrényben tárolta, mielőtt elajándékozta volna), és inkább diktafont vesz a kezébe, újságíró lesz.

Anya már érettségi után költözött Pomázra, Apa csak az esküvő után követte ebbe a mindketjük számára idegen faluba, a Szedres utcába, ahol anyai nagyapám örökölt egy kis házat. A ház tényleg nagyon apró volt, folyóvíz nélkül, viszont – gyerekszemmel nézve – hatalmas kerttel, tele gyümölcsfákkal. Hamar új barátokat szereztek, beilleszkedtek az itteni református gyülekezetbe. Olyannyira, hogy egyszer-kétszer Apa még együtt is szolgált Papp László lelkésszel. (Erre én ugyan nem emlékszem, sőt, maga az érintett sem, de fényképek bizonyítják a közös munkát). Házasságukat pár évvel később már próba elé állította az Úr: a gyermek, akit úgy vártak, halva született. De hál’ Istennek nem adták fel, hogy szülőkként is kipróbálhassák magukat – különben most én sem gépelhetném ezen sorokat –, nyolc évvel később megszülettem, elsőszülött gyermekükként, háromévente pedig újabb Hardi-lányok láttak napvilágot. A Szedres utcai házban már nem fért volna el ekkora család, építkezni kezdtek – azóta is töretlen lelkesedéssel – a település egy magasabb pontján. Miután minden vasárnap lelkesen látogattuk a gyermekistentiszteleteket, nyáron pedig a táborokat, természetes volt, hogy egyházi óvodába adnak minket (Békásmegyerve a Mustár-mag óvodába minden reggel kaland volt eljutni a

gyerekekkel megrakodott Trabantban). Onnan pedig továbbkerültünk az intézmény általános iskolájába. Annyi év katolikus neveltetés után kálvinista tanítók kezébe kerültünk, a kapuit akkoriban nyitó Református Gimnáziumba. Azóta Bogival már sikeres érettségivel a zsebünkben hagytuk el a Refit, Zsuzsi pedig a legfiatalabbként idén ké-

szül a nagy megmérettetésre. Szóval, bár lassan (talán túl lassan) elcsendesedik az a nagy ház,

elégedettek lehetnek magukkal szüleim. Nagy családot akartak, meg is kapták az Úrtól (és bár úgy sejtem, hogy nem egyszer bánták meg, hogy három lánnyal áldotta meg őket a sors – a fiúk talán kevesebbet tépik egymás haját). Remélem ők is legalább olyan szép emlékekkel lettek gazdagabbak az együtt eltöltött évtizedekben, mint én, és még szebbek várnak rájuk. *Hardi Judit*

GYÖKEREZZETEK MEG!

(Kolossé 2,6-7)

„Mivel tehát már elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljete is Őbenne. Gyökerezetek meg és épüljete fel Őbenne, erősödjete meg a hit által, amint tanultátok, és hálaadásotok legyen egyre bőségebb.”

Kezdő felnőtt keresztyénként, mikor a Bibliát elkezdtem olvasni, azt hittem, szépen sorban végigolvasom majd az Ószövetség és Újszövetség könyveit, mint egy regényt, és mindent meg fogok érteni közben. Ez természetesen nem így történt. Sőt, gyakran igen száraznak tűnt az olvasmány, nem is voltam képes megjegyezni sem mindazt, ami például a Királyok könyvében vagy más történetekben lejátsszódik. Végképp nem tudtam felfogni a leírtak mélyebb értelmét. Ma már értem, miért jelöl ki a Bibliaolvasó Kalauz minden napra egy rövid igeszakaszt. Isten igéje csodálatosan tömör tud lenni, és egy-egy mondatban, szóban akár egész életen át elgondolkodtató és megtartó tanácsokat közöl. Ilyennek tartom a fenti két igeverset is, mely két mondatban összefoglalja Isten útmutatását és biztatását a megtért keresztyén egész földi életére. Érdemes hát a Biblia minden mondatát és egyes szavait szívünkben és elménkben jól megforgatva, megízlelve befogadni.

Hogyan élhetünk teljes életet hívőként?

Az első, hogy ne felejtjük el, hogy mi már elfogadtunk Jézus Krisztust megváltónknak. Addig Istennek hátat fordítottunk, most rá tekintünk. Addig a magunk urai akartunk lenni, most Őt valljuk Urunknak. De többre is biztat az Ige ennél: éljünk is Őbenne. Ne csak Jézus tanításait ismerjük meg, mint valamiféle tanulmányozásra érdemes filozófiát, hanem kerüljünk személyes kapcsolatba, életközössébe Krisztussal. Ez nagy különbség, a keresztyén élet első alapvetése. Erre utal a Jelenések 3,20: „*Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, ő pedig énvelem.*” Az együtt vacsorálás az életközösség jelképe.

Az igazi megtérés azt is jelenti, hogy elismerjük Krisztus jogát az életünk felett, és Őt mint Szabadítót komolyan vesszük. Ő meg akar

szabadítani minket minden bűnünktől, rossz szokásunktól, a régi természetünkre jellemző tulajdonságainktól, tisztátalanságtól, engedetlenségtől és hatalma van ehhez.

Sok kezdő hívő nem akar ezektől megszabadulni – magam is így voltam ezzel. A bűneinek következményeitől, büntetésétől szeretne szabadulni, de nem a bűntől. Ezért mondja itt az apostol: fontos feladat, hogy Jézus úrrá legyen a mi egész életünkön: *„Mivel elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljete is Őbenne.”* A második, hogy *„gyökerezetek meg...”*, ami azt jelenti, hogy erősödjék meg az életünk lát-

hatatlan, lelki része. Kapaszkodjunk meg egyre jobban Krisztusban. Így tudunk a viharokban is kitartani. Az erős gyökerű fa törzsét eltörheti a vihar, de újra kinő, magához tér, ha a gyökér – az alap – egészséges. Majd *„épüljete fel Őbenne”*, azaz az életünk látható részében, megnyilatkozásainkban, cselekedeteinkben is legyen növekedés, gyarapodás, fejlődés. Ne

csak a szívünkben szeressük például a családkunk tagjait, ők azt érezhessék is, legyenek ennek látható jelei, hogy szeretjük őket. Ne csak a szívünkben higgyünk Jézusban, hanem tudjunk róla beszélni is másoknak.

Ezután *„erősödjete meg a hit által, amint tanultátok”*: a Krisztusba vetett alap segít nekünk megerősödni, túlélni a szellemi viharok közepette. Amint hívökké lettünk ugyanis, szembekerültünk a világgal. Itt élünk ugyan, de nem tudunk egyetérteni a világ sugallta felfogással sok mindenben, például igazság és hazugság közötti határvonal elmosásával, a házasság és a gyermeknevelés felelőtlen felfogásával, a szexuális szabadosság mintává emelésével, az egyneműek nemi kapcsolatának természetesnek titulálásával. Ezért szüntelen lelki küzdelemben vagyunk, amiben csak Krisztus tud megerősíteni minket. Csak Krisztus, és nem más „bölcsesek”, „filozófák”, „vallások” – erre utal az apostol e szavakkal: *„amint tanultátok”* – és nem máshogy. Úgy, ahogy az evangélium tisztán leírja Krisztusról, ki Ő, mit tett értünk, és mi a mi feladatunk ezután. Galácia 1, 6-7 is erről szól: *„Csodálkozom, hogy attól, aki Krisztus kegyelme által elhívott titeket, ilyen hamar más evangéliumhoz pártoltok; pedig nincsen más.”*

Ahol pedig ilyen növekvő, gazdag lelki élet van, ott ennek biztos jele az apostol szerint a hálaadásban való bővülködés. Egyszerre kezdjük látni, milyen gazdagok vagyunk. Mennyi mindent adott és ad Isten nekünk, érdemteleneknek. Krisztus az, aki kiemel minket a szakadatlan elégedetlenség, zúgolódás, követelőzés, vele szembeni szemrehányás mélységéből, és elkezdünk bővülködni. Ő tesz képessé arra, és Ő szólít fel, hogy *„hálaadásotok legyen egyre bőségebb.”*

Engedelmeskedjünk hát Neki!

Mazaray Sándor

MIKOR SEGÍT AZ ISTEN?

Úgy tapasztalom, hogy sok emberi cselekedet mozgatója a félelem. Vajon mitől (kitől) félünk, és honnan várunk segítséget? Van egy bibliai tanács, vagy inkább felszólítás erre nézve: „*Ne féljétek azoktól, akik megölik a testet, de a lelket meg nem ölhetik. Inkább attól féljétek, aki a lelket is, meg a testet is el tudja pusztítani a gyehennában.*” (Máté 10, 28)

Minden ember életében vannak kísértések, ami Isten felől nézve próba. Ez lehet nyomorúság vagy siker. Ha elbukunk, a Sátán örül, de ha Isten segítségével bízunk, akkor azt meg is tapasztaljuk, és így növekszik a hitünk. Itt is érvényesül az az általános szabály, hogy annak a jutalmát kapjuk meg, amibe a bizalmunkat vetettük. Hadd hozzak egy kicsit más területről egy példát. Jó tisztán látni, hogy miért van az, hogy ha valaki egy jóshoz fordul információért, az rendszerint beteljesedik. Talán belelát az Ördög Isten tervébe? Szó sincs róla! Neki saját terve van az emberek életéről, aminek az a lényege, hogy bármi áron távol tartani az embereket Jézus Krisztus kegyelmétől, vagyis az üdvösség lehetőségétől. Ebben bőven belefér sok vallásos jócselekedet, gyógyulások, siker, bármi, csak Jézus Krisztus követője ne legyen valaki. Tehát mi van, ha egy (akár vallásos) ember az Ördögtől kér eligazítást? Hát megkapja! Az Ördög tervét kapja meg! És mindaddig, amíg az illető hisz ennek a tervnek, ez a terv pörög.

Szellemi téren az a szabály, hogy amelyik szellemiségnek kinyitom az ajtót, az nyer cselekvési jogot az életemben. (Lásd az első bűneset története.) Itt az a jó hír, hogy Istennek is van egy terve minden egyes ember életére. Ez a terv tökéletes, de nem a mi elvárásaink szerint való. Mi egy kényelmes, gazdag, boldog, sikeres... stb. életet kérünk receptre az Istentől, és azonnal csalódunk, mivel úgy tűnik, Isten félreértette a mi kívánságainkat. Egyre hangosabban kiabálunk neki, hogy nem hallod Isten, mit szeretnék ÉN? És egy idő után végképp kidobjuk az életünkéből, hiszen süket, nem is létezik. Micsoda botorság ugyebár, amikor a kisgyerek mondja meg a szülőnek, hogy mi jó neki. Hát így élünk mi Ádám-Eva óta, mi akarjuk tudni, mi a jó, mi a rossz nekünk. Ezzel pedig nem az Isten terve megy végbe az életünkben, hanem végső soron az Ördögé, még akkor is, ha nem tudatosan hozzá fordulunk, csupán jóakarattal, de Istentől függetlenül intézzük az életünket. Ezért vagyunk elveszett állapotban, mert az Ördög terve szerint teljesednek be a napjaink, és a vége is az Ő terve szerint ér célba, vagyis a pokolba.

Az Isten látja ezt! Sőt látta előre. És a világ te-

remtése előtt már eltervezte a megmentésünket is. Tudjuk, hogy „*Úgy szerette Isten a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz benne el ne vesszen, hanem örök élete legyen.*” (Ján. 3,16) Isten a választás szabadságát ránk ruházta! Mindenki maga kell hogy eldöntse, melyik terv szerint éli le az életét. Nincs harmadik út, és harmadik hely sincs az örökkévalóság-

ban, ahol kibekkelhetnénk azt a keveske örökletet. Hát ezért engedi meg Isten a nyomorúságokat, mert nem akarja az ember (örök) halálát, hanem hogy megtérjen és az Isten ismeretére eljusson!

Mi történik hát, ha bajban vagyunk? Dávid király ezt írta: „*Szemeimet a hegyekre emelem, honnan jön az én segítségem? Segítségem az Úrtól jön!*” (121. Zsoltár 1, 2) Ő az Istenbe vetette a bizalmát, az Ő tervét hívta be az életébe. A másik oldalról megközelítve, Isten véghezvihette a tervét Dávid által, mert engedelmes volt. Ha pedig ő is engedett a kísértőnek (például paráznasága Betsabéval), akkor kárt szenvedett Isten eredeti terve és persze Dávid élete. Világos, hogy minden engedetlenségünkkel magunknak okozzuk a legnagyobb kárt. Pedig mi mindvégig csak jót akarunk.

Isten olyannyira mindenható, hogy a mi engedetlenségeink az Ő terveit végső fokon nem akadályozzák meg, viszont egymásnak nagyon sokat tudunk ártani. Úgy gondolom, nagyon nagy lesz a döbbenetünk a számonkéréskor, amikor majd meglátjuk a mi „kis elhanyagolható semmi gyarlóságainknak” a hatásait. Pedig az Úr tükröt tart elénk a Bibliában, hogy a bűnt bűnnek lássuk, de kellene ismerni elég jól az Igét ahhoz, hogy tudjuk, mi a jó, mi a rossz Isten

szerint. E helyett mindenki kialakítja a saját mércéjét, és ennek többnyire nagy büszkén meg is felelünk. Ha mégsem, akkor azonnal arrébb toljuk a tolmérőt és máris beleférünk. Újabb jó hír, hogy egy kicsi engedelmes viszont szintén nem várt, óriási hatású a másik oldalon, vagyis az áldások oldalán. Ez sem látszik azonnal, de a mennyben már azokat a következményeket is látni fogjuk, ami itt még nem látszik.

Visszatérve az elvart isteni segítségre, ez csak a kegyelem trónusánál vehető át.

Ha valaki még nem adta át az életét az Úr Jézus kezébe, ne késlekedjen ezt megtenni, mert veszélyes az Ördög térfelén utazni. Ő ugyanis készíti a csapdáit a számunkra, és csak akkor lesz erőnk kikerülni, ha elköteleződünk az Isten akaratát mellett, és igénybe vesszük a Szentlelke segítségét. Amíg nincs meg a teljes elköteleződés Isten felé, addig képtelenek vagyunk az Ő parancsolatainak engedelmeskedni. Ugyanúgy van ez, mint a férfi és a nő közötti kapcsolatban. A külső és a belső támadások, kísértések ellen csak az elkötelezett kapcsolat védhet meg.

Az Ige azt mondja Jakab 4, 7 versben: „*Engedelmeskedjétek azért az Istennek, de álljatok ellen az Ördögnek, és elfut előle!*” Tudjuk, hogy az Ördög a vádló, fenyegető és a csábító, ezért beindul a félelem köre bennünk, és amíg rá hallgatunk (a félelmekre vagy a csábítására), addig nem fogjuk magunkat rábízni az Istenre. Persze a vallásos éniünk reméli, hogy az Isten majd csak megsegít bennünket is. (Olyan sok másvalakinek segített már, csak nem tol ki velünk!?) Ebben azonban sosem vagyunk biztosak, ott van a kétség, hogy mi van, ha mégsem segít?

Ki ismerheti ki az Isten szándékait? Mondjuk ezt, miközben semmit nem tettünk annak érdekében, hogy megismerjük az Ő szándékait, és akaratát, pedig megismerhető! Rendszerint nekilátunk saját erőből megoldani az ügyeinket, és van, ami emberi szemszögből sikeresnek tűnik, ezért tovább masírozunk, és van, amikor csak egyre nagyobb bajba jutunk. Ez utóbbi az Isten kegyelme, mert akkor szoktunk végre őszintén Istenhez fordulni, ha minden ajtó bezárul körülöttünk. Amikor elkezdünk hinni nemcsak Isten viláosságában, nemcsak a jóságában, hanem minden egyes szavában, teljes személyiségében, akkor beindul az Isten terve az életünkben, és hihetetlen dolgok történnek velünk.

„*Hit nélkül pedig senki sem lehet kedves az Isten előtt, mert aki az Istent keresi, annak hinnie kell, hogy Ő van, és megjutalmazza azokat, akik Őt keresik.*” (Zsidókhöz írt levél 11, 6) Ha tovább olvassuk ezt az igehelyet, jönnek sorban a hithősök Noéval kezdve, akik nem a félelem alapján cselekedtek, hanem hittek az Isten szavának akkor is, ha ez nem volt „ésszerű”. Olyan egyszerű lenne ez, ha nem állna ott bennünk a gögös önakarát. A megtérés pedig az, amikor minden jogot átadok magam fölött az Istennek. Ha Noé nem hisz az Isten „bolond” tervének, ő is elveszett volna. Isten nekünk is készített egy hasonlóan bolondnak tűnő tervet a megmentésünkre Jézus Krisztusban, és aki elhiszi és igénybe veszi, az megmenekül.

A Mai Ige című áhítatos füzet október 24-i áhítatából idézek. „Pál apostol írja: „*Helyet se adjatok az Ördögnek.*” (Efezus 4, 24) A Sátánnak nincs helye az életedben, hacsak te nem adsz neki helyet. Az a célja, hogy elválhasson a hitedtől, mert a hit kedves

MIT ADJUNK AJÁNDÉKBA KARÁCSONYRA?

Ajándékok, amelyek nem kerülnek semmibe...

1. Egy jó szót szólni. | 2. Egy beteget felvidítani. | 3. Óvatosan csukni be az ajtót. | 4. Apróságnak örülni.
5. Mindenért hálásnak lenni. | 6. Jó tanácsot adni. | 7. Egy levél megírásával örömet szerezni.
8. Jogos panaszt nem melegíteni fel újra. | 9. Nem tenni szót, amit a másik hibázik.
10. A levert hangulatot nem venni komolyan. | 11. Nem sértődni meg egy félresikerült szó miatt.
12. Megtalálni a dicséret szót a jóra. | 13. Megtalálni az együttérző szót a megalázottnak.
14. Találni egy tréfás szót a gyerekeknek. | 15. Elismerni az elkövetett helytelenséget.
16. Örülni a holnapi napnak. | 17. Bizonyos dolgokra aludni egyet.
18. Mindenre rászanni a kellő időt és gondot; és

MINDENBEN ÉS MINDENKIVEL SZERETETBEN LENNI!

Isten szemében. (lásd Zsidóknak írt levél 11, 6) A hit tesz győzedelmessé: „Mert minden, ami Istentől született legyőzi a világot, és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk. Ki az, aki legyőzi a világot, ha nem az, aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia?” (1János 5, 4-5)

Tehát minden igazságunk és győzelmünk csak Jézus Krisztusban van! Ő mondja: „Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet, senki sem mehet az atyához, csakis énáltalam.” (János 14, 6) Még egyszer: nélküle nincs se igazság, se (örök)élet, se út a mennybe. Azt gondoljuk, hogy megfelelően megoldódnak a problémák, ha az Igazságon (aki Krisztus) kívül keressük? Minden bibliai példa arról szól, hogy az Isten akarátán kívüli megoldásokon nincs áldás, és csak az igazság tud kivetelni egy nehéz helyzetből úgy, hogy az ember lelke ne szenvedjen kárt. „Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall.” (Máté 16, 26) János 8, 31-32-ben Jézus mondja: „Ha ti megtartjátok az én ígéimet, valóban tanítványaim vagytok, megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket.”

A hazugság nem szabadít meg! Lehet, hogy el lehet vele érni egy kedvező bírósági ítéletet, de a bűnön Isten átka van. Azért figyelmeztet az Ige, hogy Isten megóvjon bennünket.

Ismerjük Isten Igéjét. „Elpusztul népem, mert nem ismeri Istent. Mivel te megvetted ezt az ismeretet, én is megvetlek...” (Hóseás 4, 6) A Mai Ige írja: „Az orvostudomány azt tanítja, hogy bármennyire ki vagy téve egy betegségnek, mégsem kapod el, ha be vagy oltva ellene. Ehhez hasonló módon a vallásosság beolthat az igazi hit ellen.” Isten célja, hogy a vallásosságból valódi hit legyen. Ezt olvassuk a Róma 10, 17-ben: „A hit tehát hallásból van, a hallás pedig Krisztus beszéde által.”

Óriási dolog a bibliából megismerni azt az Istent, akinek a kezében vagyok, és aki az életét is odaadta értem, bűnösért. Nagyon sok előítéletünk dől meg, miközben az Ige szavát olvassuk, és elolvadnak a félelmeink, hiszen: „Nincs tehát most már semmiféle kárhóztató ítélet azok ellen, akik a Jézus Krisztusban vannak, mivel az élet lelkének törvénye megszabadított téged Jézus Krisztusban a bűn és halál törvényétől.” (Róma 8, 1) Bizony semmilyen emberi cselekedet nem szabadít meg a halál törvényétől, hanem csak Jézus Krisztus életembe fogadott örök és Szent Lelke, aki elvégezte éretem az Atya kiengesztelését. Amikor tudatosan elfogadjuk Jézus Krisztus megváltását az életünkre, minden hatalmat neki adunk maguk fölött, akkor egyúttal minden ígérete birtokosaivá is válunk. Dávid ezt írja a 138. zsoltár 7-8. versében: „Ha szorult helyzetben vagyok is, ...az Úr javamra dönti el ügyemet. Uram, örökké tart szereteted.”

„...és Ő bőkezű mindenkihez, aki segítségül hívja.” (Róma 10, 12) Tessék kipróbálni! Ha megtesszük a szövetség ránk eső részét, Isten hűséges az ő ígéretei betartásában.

Haraginé Csuta Anna

MEGÚJULT AZ ORGONÁNK

Demeter Miklós orgonistánk Albert Miklós orgonaépítő mester és munkatársa társaságában

A templomunkban lévő egy manuális, kézi vezérlésű mechanikus orgonát tudomásom szerint 1902-ben telepítette Szalay Gyula orgonaépítő mester a szűk karzatra. A helyszűke miatt a sípok nagyon zsúfoltan kerültek elhelyezésre. Sajnos a háborús évek alatt a harmadik haranggal együtt elvitték a homlokzati ón sípsort, melyet a háború után ugyan pótoltak, de nem ón sípokot, hanem ezüstoffestékkel kezelt bádogsípokot tettek a helyükre, ezeket azonban nem lehet úgy hangolni, hogy tökéletesen összhangban legyen a többi ón síppal.

A több mint száz év alatt a mechanikus szerkezet is sokat romlott, ezért időnként felújításra, hangolásra szorul. Ezek a munkálatok napjainkban is időszerűvé váltak, ezért a Presbitérium úgy határozott, hogy az orgonát felújítja. Első ütemben a mechanikus részt, később majd a homlokzati sípsort is.

Az árajánlatok közül Albert Miklós orgonaépítő mester ajánlatát elfogadva, a mechanikus-javítást és a teljes hangolást kértük. A munkálatokat az orgonaépítő mester és munkatársa nagy szakértelemmel el is végezte, az orgona ismét jól működik. Hálásan köszönjük, Isten áldása legyen munkájukon.

Ha a homlokzati sípsor is cserére kerülhet – ami cca 500.000,- Ft-os kiadást jelentene –, orgonánk ismét olyan lesz, ahogy Szalay Gyula orgonaépítő mester annak idején megépítette. E munkákhoz kérem a gyülekezet megértését, segítségét és áldozatkészségét.

Az Úr legyen velünk!

Demeter Miklós

Az orgona belülről

A szétszedett orgona

REFORMÁTUS JELKÉPEINK

A CSILLAG

„»Hol van a zsidók királya, aki most született? Mert láttuk az ő csillagát, amikor feltűnt, és eljöttünk, hogy imádjuk őt.« ... Miután meghallgatták a királyt, elindultak, és íme, a csillag, amelyet láttak feltűnésekor, előttük ment, amíg meg nem érkeztek, és akkor megállt a fölött a hely fölött, ahol a gyermek volt. Amikor meglátták a csillagot, igen nagy volt az örömük. Bementek a házba, meglátták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva imádták őt.» (Mt 2, 2; 9-11)

Református hitvallásunk szimbólumai közül – melyek képekben fejezik ki és a szemünk számára teszik érzékelhetővé az Igét – legismertebb jelképünk: a csillag. Ez idő tájt, amikor a Karácsony misztériumában való lelki megtisztulásunkra készülünk, különösen fontos, hogy tudjuk, miért van csillag a templomunk tornyán, vagy miért is teszünk csillagot a karácsonyfánk csúcsára, mit jelképez a csillag?

A Bibliában igen gyakran találkozhatunk az ég csillagaival kapcsolatos vagy azokra utaló igékkel, amelyek mindig az isteni hatalmat tanúsítják. Jelentéstartalma ezen belül igen változatos, mert a csillagok, melyek Isten teremtményei (1Móz 1, 16), Istent magasztalják énekkükkel, jelképei az égi szépségnek, Isten dicsőségének kinyilvánítói, égi seregként állnak szilárdan őrhelyükön. Ezen túl kifejezik Isten ígéretét is. Emlékeztünk például arra, amit Ábrahámnak adott, melyben megígérte neki, hogy annyi utóda lesz, mint ahány csillagot lát az égen, mit meg sem tud számolni. A csillagok tehát a sokaság megtestesítői is. A csillagokkal kifejezhető a legmélyebb hódolat, József álmában például az égitestekkel együtt a csillagok is meghajoltak előtte, Jákób pedig József testvéreit látja a csillagokban, így azok a tizenkét törzs jelképei is. Amikor az ég csillagai és az Orion nem ragyogtatják fényüket, akkor az Úr haragszik, amikor pedig az Úr haragja beborítja a csillagokat, minden égitestet el-sötétít, az a megromlott föld büntetése lesz.

A feltámadás szimbólumrendszerében is megjelenik a csillag. Dániel próféta a csillaggal jelképezte az igazak örök életét: „Az oszok fényleni fognak, mint a fénylő égbolt, s akik sokakat igazságra vezetnek, mint a csillagok, mindörökké” (Dán 12, 3). Trausch Liza, a biatorbágyi Magyar Belmisszió alapítójának egy szép igehirdetésében arról szólt, hogy földi életünkben lidércfények vonzásában élünk, melyek az egyre sötétebb éjszakába vezetnek. Pedig van Csillagunk, melyet követhetünk, és magunk is ragyoghatnánk csillagfényként, hogy ha Isten lenéz a földre, a nagy sötétségben Istennek világitó, ragyogó csillagai legyünk. Mert egyetlen dolgunk a földön – fényleni.

A csillag tehát Isten hatalmának, dicsőségének jelképe, így nem véletlen, hogy az Ő felkent-

jének, a Messiásnak is, akin az Úr Lelke nyugszik. Az egyik legfontosabb ószövetségi prófécia Krisztus eljövételét jövendöli: „Látom őt, de nem most, szemlélem, de nem közel. Csillag jön fel Jákóbból, királyi pálca támad Izráelből” (4Móz 24, 17).

A csillag jött fel hírül adni a Messiás születésének hírét a napkeleti bölcseknek, a Megváltó eljövételének örömezenetét hirdetve, mert látták csillagát napkeleten és eljöttek Betlehembe, hogy hódoljanak előtte. Hitték, hogy az égi csoda a mennyei fényesség, új isten megérkezését jelenti.

Néhány tévhitet azonnal félre kell itt oszlatnunk. Nem tudjuk hányan voltak, mert a napkeleti bölcsekről egyedül tudósító Máté nem említi, és nem voltak királyok sem, hanem bölcsek (mágusok, a csillagos ég csodáival foglalkozó tudósok), így hát a köztudatban igen elterjedt „háromkirályok imádása” szép legenda csupán.

Miért napkeletről? Erre a kérdésre a 150 évvel ezelőtt született Dr. Szabó Aladár „Jézus élete” című munkájából kapunk avatott magyarázatot:

„A keletre hurcolt zsidóság átültette váradalmait és reménységeit pogány lelkekbe is. És e váradalmakat folyton táplálták az ottmaradt hívők. A babyloniai fogságból aránylag kevés zsidó tért vissza s a hívők ezrei, sőt tízezrei ott maradtak Keleten. Nem csoda tehát, hogy amikor a római zsarnokság rátette a kezét az egész ismert világra, akkor az égi Megváltó utáni sóvárgás mind nagyobbá lett. Az már úgy szokott lenni, hogy amikor a földi reménységek megsemmisülnek,

akkor a lelkek figyelme fokozott erővel fordul a menny felé. Így egész természetesnek találjuk, hogy Keleten sokan voltak a zsidókon kívül is, akik várták a Megváltó eljövételét, s hogy ezek közül néhányan meg is indultak Zsidóország felé, hogy a Megváltót megkeressék.”

A betlehemi csillag szokatlan égi jelenség volt, a csillagászok a mai napig is vizsgálják, hogy csillag, szupernova, üstökös, vagy a Jupiter és a Szaturnusz ritka együttállása volt-e. Az égi látványosságoknak az ember mindig is jelentést tulajdonított, mert az akkor élt emberek hitvilágába mélyen beleivódott az asztrológia tanítása, innen is a nevük – égi jel.

De miért éppen Betlehem fölött jelent meg? Itt is egy ószövetségi próféciaiban találjuk meg a választ. Mikeás próféta könyvében találjuk: „Te pedig, efráti Betlehem, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled származik az, aki uralkodni fog Izráelen” (Mik 5, 1). A jóslat beteljesedett, a Messiás Betlehemben született meg. Amikor a bölcsek Heródestől kérnek útbaigazítást, hol keressék a zsidók királyát, aki most megszületett, Heródes megkérdezi a főpapokat és írástudókat, hogy hol kell megszületnie a Krisztusnak: „Azok ezt mondták neki: »A júdeai Betlehemben, mert így írta meg a próféta: Te pedig Betlehem, Júda földje, semmiképpen sem vagy a legjelentékeltlenebb Júda fejedelmi városai között, mert fejedelem származik belőled, aki legeltetni fogja népemet, Izráelt.«” (Mt 2, 5-6).

A betlehemi csillagban már a kora keresztyén idők óta a Messiás jelképét látták. Ezért a csillag már a korai századokban, Ókeresztyén katekombafreskók ábrázolásain Krisztus jelképe. A csillag tehát Isten hatalma és dicsősége mellett Isten kegyelmének szimbólumává is vált.

És hogyan került a csillag a református templomok tornyára? Reformátor ősünk talán abból a megfontolásból, hogy a napkeleti bölcsek pogány környezetből találtak Jézushoz, idegenként is meglátva benne a megtartót, és a betlehemi csillag volt, ami elvezette őket hozzá, úgy határoztak, hogy a golgotai kereszt helyett legyen inkább a csillag a református templomcsúcsok díszé, megkülönböztetve a református templomot más keresztyén felekezetektől.

Hiszen a napkeleti bölcsek hódoló tiszteletük kifejezésével – ismét Dr. Szabó Aladárt idézve – „*voltakép hatalmas próféciaát mondtak, hogy valamikor a pogány világ milliói mind-mind eljönnek a Jézus imáadására s ami szent, dicső, szép és igaz megvalósítható az emberi életben, azt általa vezetve megvalósítják*”. Ezért van az, hogy a református egyházban a kezdetektől erős hittel valljuk, hogy a Krisztusban hívtunk el, ő a mi csillagunk.

A másik, gyakorlatiasabb oka pedig nyilván az volt, hogy a reformátusok a XVII. század elejétől különösen élesen igyekeztek elhatárolódni mindentől, ami katolikusnak minősülhetett, így a templomcsúcs díszének keresztből csillagra cserélése az ellenreformáció idején a reformátusok elkülönülési törekvéseit is szolgálta.

A református templom „*Istennek háza és a menny kapuja*” (1Móz 28, 17). Toronydíszén ott szikrázik a csillag, hívogató Krisztus nyáját a mennyei előcsarnokba, találkozzon az ő élő Istenével, hogy hálaadással, örömmel, élő, szent hittel imádják őt minden hívő lélek. Minden református embernek ilyen tiszta hittel kell Jézus Krisztus elé járulnia, mint ahogy a napkeleti bölcsek járultak a Megváltó elé. Mert csak a tiszta hit ragyogtatja fel a Krisztust. Amint arra Szabó Imre budapesti esperes figyelmeztetett egykor a református jelvényekről szóló egyik prédikációjában: „*régen úgy volt, hogy ahol a csillag megállt, ott volt a Krisztus, – ma, ahol a Krisztus van, ott ragyog a csillag! Ahol nincs ott a hit a testté lett Istenben, ott nem ragyog a csillag, ott csak egy bádogjelvény van.*”

Puskás Attila

A csillag felhelyezése a pomázi templom csúcsára egy korábbi felvételen 1951-ből

GÖMBBE ZÁRT ÜZENET MIT REJT A POMÁZI TEMPLOMTORONY?

Már csak idősebb gyülekezeti tagjaink emlékezhetnek arra, miként újult meg a pomázi református templom tornya, amikor Demeter József lelkipásztorsága idején - 1970-ben - a horganyzott bádoglemez ruhát levetve, vörösréz burkolathoz öltözött. A torony csúcsáról ekkor lekerült a megkopott bádoglemez is, és a helyén a nemesebb rézből készített új csillag ragyogott fel. De talán még a legidősebb testvéreink sem tudnak arról, mit rejt magában a csillagot tartó toronygomb. Ha belenéznénk, egy időkapuszulát fedeznénk fel benne, egy jövőnek szóló üzenetet. A pomázi református utódoknak szóló üzenetet, egykor élt testvéreinktől, régi hagyomány szerint, hogy ne merüljön feledésbe az ősök hite, reményegek, szolgálata. Lelki kincsünk ez az irat. De hogy ne csak a templom tornya, hanem szívünk is őrizze ezt a kincset, olvassuk el, miként szóltak hozzánk elődeink több mint negyven évvel ezelőtt.

Dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás a Szentháromság egy, örök, igaz Istennek!!

EMLEKEZETÜL!!!

Újjonnan fedett tomyunknak gombjába (gömbjébe) tesszük ezt az írást, utánunk következő nemzedék számára emlékeztül. Vajha Isten megőrizné, emberi gonoszság, háború vihara el ne pusztítaná... Nagyon röviden megemlékezünk községünk történetéről, amely ezévből lett nagyközség, és gyülekezetünk múltjáról, amely ezévből veszítette el anyaegyházközség jellegét, hogy „Pomáz-Budakalász-Csobánka Ref. Társzegyházközség” legyen belőle.

Pomáz ősi település. A kutatások, ásatások szerint minden korban éltek itt emberek. Nevét a római korban nyerte: Pomesia = almástelep. Leírva először Krisztus után 1138-ban található, az esztergomi káptalan magánlevéltárában, egy okmányon. A honfoglalás korától (895) Pomáz és vidéke fénykorát éli. Míg a római korban Szentendrének (Ulcisia Castra) csak gyümölcsös-kertje, a magyar világban fejedelmi székhely. 895-ben a magyar és szövetséges népek legfőbb uralkodója, pogánykori királya: Leved kend (kund, kundu) telepszik meg itt, akinek fejedelmi hatalmát halála után, 900-ban a fia, Kurszán kend bírja 904-ig, amikor a Fischa mellett a bajorok meggyilkolták. A 959-ben meghalt Bíborban-született Konstantin bizánci császár, a Birodalom Kormányzásáról írott munkájában megőrizte az utókor számára Leved nemzetségét, annak leszármazóit és nemzetségének „tündöklő” megjelölését. Kurszántól származott a Kartal nemzetség és annak Kusid ága. Közös ősi címerük a szembenálló, jobbraféző, kiterjesztett szárnyú törpesas, türk nyelven: a kartal, amely a legősibb keleti fejedelmi jelvény. A Pest megyei Kartal községnek és a Pilis megyei Pomáznak első megtelepítője tehát ez a család. A Kartal nemzetségi jelzőt Pomázon máig fenntartotta a Kartalia határmérv, Kurszán emléket Obuda területén Kurszán vára. E családból váltak ki az okiratokban oly gyakran szereplő Etele, Csuda és Cziko (Csikó) családok, akik közül ez utóbbiak nevét a Kis és Nagy Csikóvár nevű hegycsúcsok ma is őrzik. Nyomai vannak annak, hogy ez az egész nemzetség Atilla hun királytól való származása emlékét is őrizte.

A tatárdúlás után a török uralom jelentette a legnagyobb pusztulást vidékünkre. Az ősi család elköltözött, sok kömyékbéli község eltűnt, a lakosság elmenekült. 1661-ben a Wattay család lett a birtokos. 1690-től szerb menekültek érkeztek és próbáltak új életet teremteni a romokon. Majd németek, szlovákok és magyar telepesek jönnek. A magyarok Dömösőről és a szentendrei (régebben Rosd-) sziget községeiből. Köztük vannak reformátusok is, és így lassan megalakul a ref. egyház, előbb, mint Obuda filiája, majd 1845-től anyaegyház. Az első ref. istentisztelet a Wattay-kastélyban volt 1783. szept. 12-én. A templom 1814-28-ig épült. Tornya először faszindelyes fedésű volt, 1926-ban horganyzott bádoggal fedték be, amelyet többször kellett festetni, de a festék nem soká tartott rajta.

Ebben az évben el kellett adnunk a lelkeszi javadalmi kertet, mert a Község fejlesztése érdekében közérdekű kisajátítás alá esett volna, így a kert árát a presbitérium a toronyhoz vörösréz-lemezzel való borítására fordítani határozta el. Ez a kert régebben a Wattayak, majd utódaik: a gróf Teleki család tulajdona volt, egyházunk az államtól kapta csereterületként. Az 1285 □-öl kertért most kb. 98.000 Ft vételárat kaptunk, de maga a kis gyülekezet is szépen adakozott a toronyfedésre.

A munkát a presbitérium Rózsássy József építész, toronyfedő-szakiparos mestermunka adta ki, aki fiával és két munkatársával 1970. július 1-én kezdte meg a bádoggal lebontását, majd folyamatosan az új lemezek felrakását. Mi 116 m² lemezt vettünk, kb. 52.000 Ft értékben, munkadíj 35.000 Ft + szállás, ellátás. Valami marad még a toronyon és templomunk homlokzati részén szükséges kőművesmunkákra is...

Sárközy Elek egyházdognokunk nevét úgy örökítjük meg, mint aki nagyon sokat fáradozott mindennel, az anyagok beszerzésével éppúgy, mint a munkások ellátásával, és aki 15 éves önzetlen kurátori szolgálatára ezzel tette fel a koronát.

Énekvezérünk: Regius Lajosné szül. Erdélyi Mária, aki édesapjának, Erdélyi Károlynak négy évtizedes, valamint testvéreinek: Sándornak két évtizedes kántori szolgálata után buzgó odaadással kíséri orgonán a gyülekezet énekét. Férje a presbitérium jegyzője.

Presbitereink jelenleg: Dobay Lajos, Dobay Sándor, Izsó Mihály, Lenárt Gábor, Kolacsek Károly, Kulín Imre, Makrai Béla, id. Mayerhoffer Sándor, Pintér Lajos, Regius Lajos, Réz László, Szekeres Lajos, Verebes Gyula, Zólyomi Gábor, K. Nagy István, Balogh Imre.

Hűségese harangozónk: Pintér Lajos.

Önkéntes egyházfenntartói járulékszedőnk: Dr. Madarassy Géza (85 éves).

Legyen ez a csillag Betlehemi Csillaggá, mely Jézushoz vezet!!!

Írányítsa ez a torony gondolatainkat és imádságainkat Felfelé...

Istenünkhöz, Aki az Ő Fiában, az Úr Jézus Krisztusban lehajolt hozzánk, mert szeretett minket!!!

Isten gazdag áldása legyen és maradjon mindig a pomázi gyülekezeten!

Feljegyzte és imádkosó Árvóval
a'ldást és utódainak.

P. 1970. júl. 28

Demeter József
lelk.

JÉZUS SZÜLETÉSÉNEK TÖRTÉNETE AZ EVANGÉLIUMOK SZERINT

GYÜLEKEZETÜNK GYERMEKEINEK RAJZAIVAL

1 Angyali üdvözet

„A hatodik hónapban pedig elküldte Isten Gábríel angyalt Galilea egyik városába, Názáretbe, egy szűzhöz, aki a Dávid házából származó férfinak, Józsefnek volt a jegyese. A szűznek pedig Mária volt a neve. Az angyal belépve hozzá így szólt: „Üdvözlégy, kegyelembe fogadott, az Úr veled van!” Mária megdöbben ezekre a szavakra, és fontolgatta, mit jelenthet ez a köszöntés. Az angyal ezt mondta neki: „Ne félj, Mária, mert kegyelmet találtál az Istemél! Ime, fogansz méhedben, és fiút szülsz, akit nevez Jézusnak. Nagy lesz ő, és a Magasságos Fiának mondják majd; az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak a trónját, ő pedig uralkodik a Jákób házán örökké, és uralkodásának nem lesz vége.” Mária megkérdezte az angyalt: „Hogyan lehetséges ez, mikor én férfit nem ismerem?” Az angyal így válaszolt neki: „A Szentlélek száll reád, és a Magasságos ereje árnyékozik be téged, ezért a születendő is Szentnek nevezik majd, Isten Fiának...” Ekkor így szólt Mária: „Ime, az Úr szolgálóleánya: történjék velem a te beszéded szerint!” S ekkor eltávozott tőle az angyal.” (Lk 1, 26-35; 38)

Kerekes Johanna: Angyali üdvözet

2 József álma

„Jézus Krisztus születése pedig így történt. Anyja, Mária jegyese volt Józsefnek, de mielőtt egybekeltek volna, kitént, hogy áldott állapotban van a Szentlélektől. Férje, József igaz ember volt, és nem akarta őt megszegyeníteni, ezért elhatározta, hogy titokban bocsátja el. Amikor azonban ezt végiggondolta magában, íme, az Úr angyala megjelent neki álmában, és ezt mondta: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van. Fiút fog szülni, akit nevez el Jézusnak, mert ő szabadítja meg népét bűneiből...” József pedig, amikor felébredt álmából, úgy cselekedett, ahogyan az Úr angyala parancsolta neki: magához vette feleségét, de nem érintette addig, amíg meg nem szülte fiát, akit Jézusnak nevezett el.” (Mt 1, 18-21; 24-25)

Izsó Emese: József álma

3 Jézus születése

„Történt pedig azokban a napokban, hogy Augustus császár rendeletet adott ki: írják össze az egész földet. Ez az első összeírás akkor történt, amikor Szíriában Círenius volt a helytartó. Elment tehát mindenki a maga városába, hogy összeírják. Felment József is a galileai Názáretből Júdeába, a Dávid városába, amelyet Betlehemnek neveznek, mert Dávid házából és nemzetségéből való volt, hogy összeírják jegyesevel, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. És történt, hogy amíg ott voltak, eljött szülésének ideje, és megszülte elsőszülött fiát. Bepólyálta, és a jászolba fektette, mivel a szálláson nem volt számukra hely.” (Lk 2, 1-7)

G. Szabó Zita: Jézus születése

4 Pásztorok a pusztában

„Pásztorok tanyáztak azon a vidéken a szabad ég alatt, és örködték éjszaka a nyájuk mellett. És az Úr angyala megjelent nekik, körülragyogta őket az Úr dicsősége, és nagy félelem vett erőt rajtuk. Az angyal pedig ezt mondta nekik: „Ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel pedig ez lesz számotokra: találotok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.” És hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az angyallal, akik dicsérték az Istent, és ezt mondták: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.” (Lk 2, 8-14)

„Pásztorok tanyáztak azon a vidéken a szabad ég alatt, és örködték éjszaka a nyájuk mellett. És az Úr angyala megjelent nekik, körülragyogta őket az Úr dicsősége, és nagy félelem vett erőt rajtuk. Az angyal pedig ezt mondta nekik: „Ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel pedig ez lesz számotokra: találotok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.” És hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az angyallal, akik dicsérték az Istent, és ezt mondták: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.” (Lk 2, 8-14)

Dér Boglárka: Pásztorok imádása

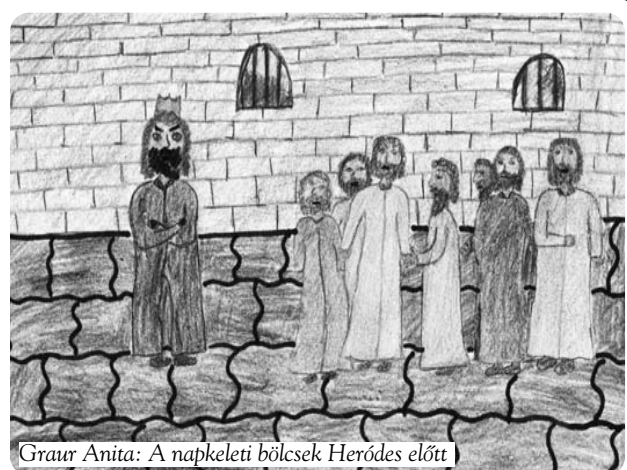

5 Pásztorok imádása

„Miután elmentek tőlük az angyalok a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: „Menjünk el egészen Betlehemig, és nézzük meg: hogyan is történt mindaz, amiről üzent nekünk az Úr.” Elmentek tehát sietve, és megtalálták Máriát, Józsefet, és a jászolban fekvő kisgyermeket. Amikor meglátták, elmondták azt az üzenetet, amelyet erről a kisgyermekről kaptak, és mindenki, aki hallotta, elcsodálkozott azon, amit a pásztorok mondtak nekik. Mária pedig mindezeket a dolgokat megőrizte, és forgatta a szívében. A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztalva az Istent mindazért, amit pontosan úgy hallottak és láttak, ahogyan ő megüzente nekik.” (Lk 2, 15-20)

6 Napkeleti bölcsek Heródes előtt

„Amikor Jézus megszületett a júdeai Betlehemben Heródes király idejében, íme, bölcsek érkeztek napkeletről Jeruzsálembe, és ezt kérdezték: „Hol van a zsidók királya, aki most született? Mert látuk az ő csillagát, amikor feltűnt, és eljöttünk, hogy imádjuk őt.” Amikor ezt Heródes király meghallotta, nyugtalanság fogta el, és vele együtt az egész Jeruzsálemet. Összehívatta a nép valamennyi főpapját és írástudóját, és megkérdezte tőlük, hol kell megszületnie a Krisztusnak. Azok ezt mondták neki: „A júdeai Betlehemben...” Ekkor Heródes titokban hívatta a bölcseket, pontosan megkérdezte tőlük a csillag feltűnésének idejét, majd elküldte őket Betlehembe, és ezt mondta: „Menjete el, szerezzetek pontos értesüléseket a gyermekről; mihiyt pedig megtaláljátok, adjátok tudtomra, hogy én is elmenjek, és imádjam őt!” (Mt 2, 1-5; 7-8)

Graur Anita: A napkeleti bölcsek Heródes előtt

7 Napkeleti bölcsek imádása

„Miután meghallgatták a királyt, elindultak, és íme, a csillag, amelyet láttak feltűnésekor, előttük ment, amíg meg nem érkeztek, és akkor megállt a fölött a hely fölött, ahol a gyermek volt. Amikor meglátták a csillagot, igen nagy volt az örömük. Bementek a házba, meglátták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva imádták őt. Kinyitották kincsesházukukat, és ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát. Mivel azonban kijelentést kaptak álomban, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza hazájukba.” (Mt 2, 9-12)

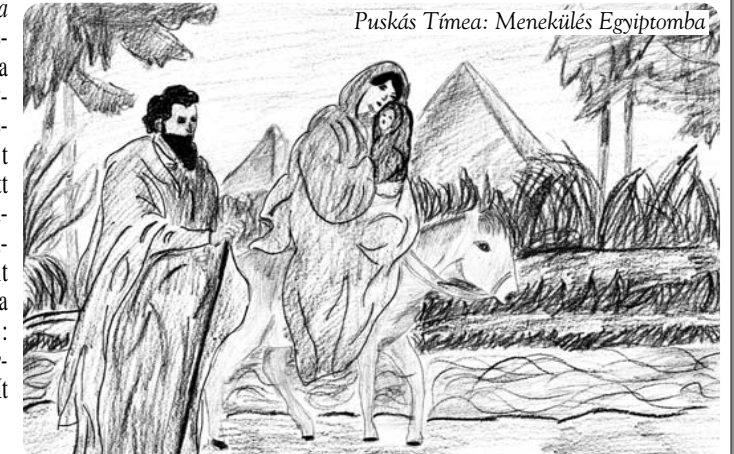
Pálffy Zsuzsanna: Napkeleti bölcsek imádása

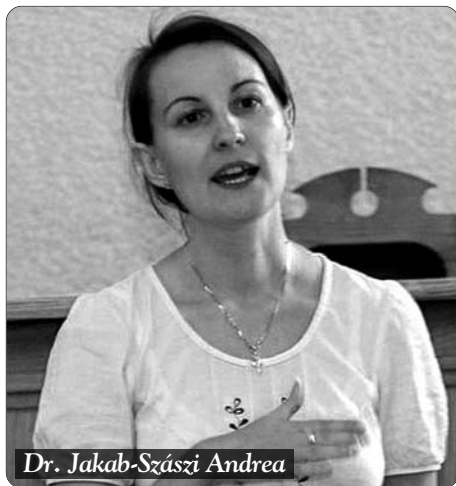

8 Menekülés Egyiptomba

„Miután eltávoztak, íme az Úr angyala megjelent Józsefnek álmában, és így szólt: „Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, menekülj Egyiptomba, és maradj ott, amíg nem szólok neked, mert Heródes halálra fogja kerestetni a gyermeket.” Ő pedig felkelt, vette a gyermeket és anyját még éjnek idején, és elment Egyiptomba. Ott volt Heródes haláláig, hogy beteljesedjék az, amit az Úr mondott a próféta által: „Egyiptomból hívtam el fiamat.” (Mt 2, 13-15)

Puskás Tímea: Menekülés Egyiptomba

Dr. Jakab-Szászi Andrea

– A közoktatási törvény 2013-tól változik. Lehetőség nyílik az állami iskolákban órarendbe beépített hittanóra tartására. Jelenleg hogyan állnak a tantervbe integrálással?

– A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 35. §-a lehetővé teszi, hogy 2013. szeptemberétől az állami általános iskolákban az 1. és 5. osztályos gyermekek válasszanak az erkölcsstan és a hit- és erkölcsstan óra között. Mindkét tárgy órarendi tanóra lesz. Külön tanterve van az erkölcsstannak, külön tanterve a hittanórának. Ez utóbbinak a megújított változatát 2012. november 15-én fogadta el az MRE Zsinata.

A helyi tanterv készítése mindig a helyi gyülekezet feladata. Tehát az integrálást is nekik kell készíteniük, illetve az adott iskolának a helyi pedagógiai programot. Segíteni szeretnénk ebben a munkában, ezért szakmai napokat szervezünk külön az iskoláknak és a gyülekezeteknek. Terveink szerint készülnek majd helyi tantervi minták is, január-február hónapok során elérhetőek lesznek.

– A hittanoktatás integrációja mennyiben befolyásolja a tanterv menetét?

– A hittanórákra eddig is hivatalos tanterv vonatkozott, mely 1998 óta volt hatályos. Heti 2 órára tervezve alapvetően, de a törzsanyag felhasználásával a gyülekezeti óraszám (általában heti 1 óra, ami vonatkozik az állami / önkormányzati iskolák hittanoktatására is) is megoldható volt. Az új tanterv alapvetően külön bontja a törzsanyagot: évenként 35 óra (ami a gyülekezeti heti 1 órára tervezett), és évenként 70 óra (ami az iskolai - azaz az egyházi iskola) hittanoktatását is figyelembe veszi.

Azt azonban szeretném tisztázni, hogy iskolai hittanoktatásról beszélünk az egyházi iskola esetében, ahol be van tervezve az iskola pedagógiai programjába a felekezeti hittan, heti 2 órában. Az összes többi keret a gyülekezeti hittanoktatáshoz tartozik (állami iskola, gyülekezeti terem stb.), itt általában heti 1 óra hittan van. Külön tanterve nincs a gyülekezeti és iskolai hittannak (nem volt

„Ne hagyjátok a templomot, a templomot s az iskolát!”

(Reményik Sándor)

TEMPLOM ÉS ISKOLA A HITOKTATÁS ÚJ RENDSZERÉRŐL

Egyre többször hallani különböző hírforrásokban arról, hogy a 2013-as évtől, tanévtől változások lesznek a köznevelés területén. Egyik sarkalatos pont a kötelező hittanoktatás / erkölcsstan bevezetése. Mint állami iskolában tanító és ugyanitt hittanoktatást végző gyülekezeti tag érdeklődtem Dr. Jakab-Szászi Andreánál, a Református Pedagógiai Intézet katechetikai szakértőjénél a változások felől.

az 1998-as tantervben és nincs az újban sem), csak a keretek különböznek. Az új tanterv a fölmerült összes lehetőséget kezeli, és segítséget kíván adni ehhez.

– Mennyiben változik az illetékes hitoktatók és lelkészek helyzete szeptembertől?

– Többféle hittan fog egymás mellett élni 2013. szeptemberétől. Az állami általános iskolákban az erkölcsstan óra helyett kötelezően választható hittan 1. és 5. évfolyamon, míg a többi évfolyamon a korábbi fakultatív hittan lehetősége marad fenn. A kötelezően választható hittan esetében a hittanoktató (ideértve a hittanoktató lelkipásztorokat is) a kötelezően választható hittanoktatás tekintetében az iskolai nevelőtestület tanácskozási jogú tagjává válik, így a nevelőtestület döntési jogkörébe utalt kérdésekben nincs szavazati joga, hanem csak véleményezési joga.

A fakultatív hittan esetében a hittanoktató, lelkipásztor továbbra sem lesz semmilyen módon tagja az iskolai nevelőtestületnek.

– Egy sarkalatos pont lesz az anyagiak kérdése. Mi a helyzet azokkal a gyülekezetekkel, ahol a településen lévő iskolában / óvodában igény

végig gondolja – a felmerülő rendszerben mikortól kell óraadó / rész munkaidős vagy teljes állású hittanoktatót alkalmazni. Ha nem tudja ellátni a területén lévő oktatási intézmények hittanoktatását, akkor értesíti erről az egyházmegyét és az egyházmegye illetékessége inntól kezdve a tervezésben való segítségnyújtás. Akár adódhat olyan lehetőség is, hogy az egyházmegye alkalmaz hittanoktatókat, akik több település ellátásában részt tudnak venni. Érdemes átgondolni azt is, hogy több környékbeli egyházközség össze tud-e fogni, illetve mikortól nem képes megoldani a hittanórák ellátását.

Mindenesetre a hittanórákért az egyházi jogi személynek kell a bérezésről gondoskodnia. A hivatalos fórumokon történő egyeztetések során többször is javasoltuk, hogy a hitoktatók bérezése érje el a normál tanári fizetéseket, tehát a hittanóradíjak ennek megfelelően érkezzenek. Ha ez megvalósul, akkor reális alternatíva annak a felmérése, hogy mikortól alkalmazhat rész munkaidős vagy teljes állású hitoktatót (hittanoktató lelkipásztor) az egyházközség.

– Milyen hatásköze lehetnek az iskolára / óvodára, tanulóira, illetve az illetékes óraadóknak?

– Ez egy elég tág és nehezen megválaszolható kérdés. Mivel a jövőbe látás képességét nem kaptam, ezért csak néhány lehetséges alternatívát tudok felsorolni, de ezek a helyi sajátosságok alapján sokféleképpen változhatnak. Az alábbiakban csak néhányat szeretnék kiemelni a sokféle felmerülő kérdésből – lehetőségéből.

Ha jól végzi a lelkipásztor (hitoktató) a hittanórákat, akkor előfordulhat, hogy növekszik a csoportlétszám és a választási lehetőségben az elkövetkezendő évek során a hittant választják a gyermekek. Ebben az esetben növekednek majd az iskolai óraszámok, és lehetőség adódik arra is, hogy hittanoktató lelkipásztor (hittanoktató) alkalmazzon a gyülekezet, akár teljes munkaidőben. De az áldott hittanórák segítik az Istennel való szeretetkapcsolat megélésének, valamint a gyülekezetek valóságába való bekapcsolódás lehetőségét is. Ez abszolút a pozitívista álláspont és remélem, hogy az Úr megadja ennek a megvalósulását minél több gyülekezet életében!

Az Istennel való szeretet-kapcsolat megélését segítette gyülekezetiünk gyermekeinek szolgálata november 25-én a pomázi templomban

van a hittanórára, de a gyülekezet nem tud alkalmazni hitoktatót?

– Egyházunk alkotmánya szerint a lelkipásztor feladata a hittanoktatás végzése az adott egyházközségben. Azonban előfordulhat, hogy több ok miatt is nem tudja ezt teljesíteni. 2013-tól minden év februárjáig föl kell mérni a településen, hogy az adott egyházközség akar-e, képes-e részt venni a hittanórák ellátásában. Akár úgy is, hogy

Ahol amúgy is kevés a gyermeklétszám és az iskola létszáma, ott a csoportösszevonások jelentősége és szükségessége fog megnövekedni. Ez a jövő évben nem igazán megvalósítható, hiszen ha össze kell vonnunk, akkor szakmailag az 1-2, 3-4, 5-6, 7-8 vagy 1-4, 5-8 évfolyam összevonása lehet az indokolt. 1. és 5. osztályosok viszont semmiképpen nem vonhatóak össze még a jövő évben.

Ami valószínűsíthető: a hit- és erkölcstan órarendi keretbe kerülésével a hittanóra nagyobb „méltóságot” fog kapni, hiszen nem egy délutáni, szabadidős keretbe rakott, bármikor elhagyható (rászervezhető) óra lesz, hanem órarendben meghatározott tanóra. Komolyabban „kell” venni ezt az iskoláknak - de a gyülekezeteknek is.

Az iskolákkal való helyi egyeztetés feladata annak a letisztázása, hogy ez mely időpontokban történik. Külön terület a párhuzamosan többféle óra miatti terem-kérdés megoldhatósága. Ha az iskolának ugyanarra az osztályra legalább 3-4 terem is biztosítania kell ugyanabban az időben, nem biztos, hogy könnyen meg fogják tudni oldani. Mivel rá lesz kényszerítve, mind az egyházközösség, mind az iskola, ezért jó együttműködést kell kialakítaniuk. Közösen gondolkodva, kooperatívan, megoldhatóak a felmerülő problémák is – míg, ha bármelyik fél akadályt gördít a közös munka útjába, akkor nehéz lesz jól együtt dolgozni az év során.

Néhány gyülekezet esetében megerősödhetnek a más felekezettel való együttműködés lehetőségei is. Ha ugyanis ebben a kérdésben nem gondolkodunk közösen, akkor egymás ellenfeleiként éppen a lényeg: a gyermekek közötti szolgálat fogja ennek kárát látni.

Sok kérdés van még, ami előtérbe kerülhet a jövő szeptember kapcsán. Ezekre kíván válaszokkal segítséget adni az MRE. A www.reformatus.hu / Oktatunk / Hírek / Hittan A-Z rovatban már most is nagyon sok kérdés és válasz megtalálható. Ennek frissítése és bővítése folyamatos lesz az újonnan érkező kérdések révén. Sokak számára talán félelmetesnek tűnik és kuszának a jelenlegi helyzet, de a félelem helyett érdemes a járható alternatívák keresésére és a folyamatos informálódás.

Bíró Krisztina

IFJÚSÁGI ÉS KONFIRMANDUS CSENDES NAP 2012. november 17.

November 17-én, szombaton a gyülekezeti teremben ifjúsági csendesnapot tartott gyülekezetünk.

A programon több mint húsz fiatal vett részt. Az általános iskolásoktól az egyetemistákig minden korosztály képviseltette magát. Sok olyan fiatal is eljött közösségünkbe, akik korábban nem voltak az ifjúsági csoport tagjai.

A napunkat játékos ismerkedéssel kezdtük, amely során kisebb ajándékok is kiosztásra kerültek. Ezután lelkipásztorunk, Nyilas Zoltán tiszteletes úr, Márk evangéliuma első részének első verse alapján tartott áhítatot – „Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete” – az élet értelméről és a keresztyénység lényegéről. Beszéltünk arról, hogy hitünk szerint életünk középpontjában nem a pénz, a tudás, a siker, a karrier, a család, vagy a baráti kapcsolataink állnak, hanem egyedül Jézus Krisztus személye, aki az evangéliumot hozta nekünk.

Ezután bőséges ebédet, majd a jelenlévő fiatalok szülei által süített süteményeket fogyasztottuk el. Az ebéd után közös mosogatóra és beszélgetésekre is sort kerítettünk.

A délutáni vetélkedő során irodalmi és történelmi műveltségünket tehetjük próbára.

A csendesnapot lezáró áhítatot szintén lelkipásztorunk tartotta, melyben azt a kérdést tette fel, hogy kicsoda is valójában Jézus Krisztus? Jézus Krisztus Isten Fia, akinek hatalma van megbocsátani a bűnöket, hatalma van a természet erői felett, hatalma van gyógyítani, hatalma van a halál felett, akinek hatalma van a mi életünk felett és minket is az ő követésére hív. Kicsiny ifjúsági közösségünk is ebben a hitben növekszik tovább.

A csendesnap elmaradhatatlan része a közös éneklés

Volt helye a vidámságnak is - Szabó Aliz és Harangi Kata konfirmándusok

A pomázi Solawa Bettina is a 11/A osztállyal együtt szuplikált

SZUPLIKÁCIÓ 2012. november 18.

1999 óta működik a Dunakanyar egyetlen református gimnáziuma, a Szentendrei Református Gimnázium. Jelenleg 15 osztályában 453 diák tanul, közülük 30-an pomáziak, illetve csobánkaik. Az iskola 11/A. osztálya november 18-án látogatott el hozzánk, hogy egy kis műsorral szolgáljon a vasárnapi istentiszteleten, Szakács Erzsébet osztályfőnök, és gyülekezetünk tagja, Tóth Enikő osztályfőnök-helyettes vezetésével. A szuplikáló osztályt elkísérte Dr. Szabóné Kuzma Márta igazgató-helyettes asszony is, aki rövid bevezetőjében az iskola működéséről, a keresztyén szellemiségű környezetben való nevelés fontosságáról és az iskolába való felvétel lehetőségeiről szólt, hivatgatva a gyülekezet fiataljait az iskolába való jelentkezésre.

KARÁCSONYI LUBICKOLÁS

A magam tapasztalatából tudom, hogy milyen sok haszna van a legációnak. A leglátványosabb haszna a legátum, amelyet forintokban lehet mérni, de nem ez a legértékesebb haszna. Azt nem lehet forintban mérni, hogy a gyülekezeteknek mit jelent, ha legátust fogadnak. Nagylók példájából merem állítani, hogy nagyon sokat. Akármilyen jól prédikál is egy lelkész, ha hosszú éveken keresztül csak őt hallja a gyülekezet, lasscskán unalmassá – vagy legalábbis megszokottá – válik. Lehet, hogy a legátus – hiszen még csak tanuló – gyengébben fog prédikálni, mint a nagytiszteletű úr, de akkor is egy új hang, egy szokatlan hang, egy friss üzenet. Ha nagyon rosszul prédikál, akkor megállapíthatja a gyülekezet, milyen jó, hogy a

mi lelkipásztorunk ennél mégis csak sokkal jobb igehirdető. Ha meg jól prédikál a legátus, akkor örömmel állapíthatja meg a gyülekezet, hogy a teológián jól tanítják a jövő lelkipásztori nemzedékét, és örömmel ajánldekozza meg tanulmányai folytatásának a megsegítése céljából – tehetségéhez képest – bizonyos anyagi támogatással. Ami a legáció legnagyobb értéke, az a teológus tapasztalatszerzése. Ha ügyesen

választja meg a legációt, öt év alatt tizenöt különböző gyülekezettel ismerkedhet meg, és amit ott tapasztal, azt majd saját lelkipásztori szolgálatában hasznosíthatja.

Ezek a gondolatok vezéreltek, amikor már ottlétem második esztendejében úgy határoztam, hogy mind a három nagyünnepen fogadunk legátust. Meglehető módon a gyülekezet – még az adakozásban máskor hátul kullogók is – örömmel adta össze a legátumot, ami Nagylók esetében sok más gyülekezetet megszégyenítő módon elég komoly összeg volt. Meghívtuk tehát az első legátusunkat 1000 forint legátum megcsillogtatásával, ami akkor nem akármilyen volt, hiszen sok nagy gyülekezet is csak néhány száz forintot ajánlott fel. A nagy összegű legátum ellenére csak első éves teológust kaptunk, amit az is eredményezett, hogy

én jeleztem, a legátusnak némi gyaloglástól sem szabad majd visszariadnia.

A lelkész jelezni szokta, hogy a legátusnak milyen szolgálatai lesznek, hogy kellőképpen fel tudjon készülni. Sok gyülekezet lelkipásztora – nyilván azt gondolva, hogy rajta kívül senki sem tud prédikálni, a teológusok meg különösképpen nem – ünnep másodnapján délutáni szolgálatra kérte a legátust, ami azt jelentette, hogy esetleg három-négy buzgó templomlátogatónak mondhatta el nagy gonddal elkészített ünnepi beszédét. Amikor például – jóval később – leányom pátyi legátus volt, ünnep másnap délutánján négyen „zsúfolódtak be” az üres templomba: a gondnok, a kántor, a harangozó és egy nagyothalló öreg

szafelé jövet a legelőn át csobogó patak partján lépkedtünk, de egy helyen át kellett menni a patakon. Ez egy sekély, kb. két méter széles patak volt, nem túl mély vízállással. Többen is jöttünk. Velünk tartott például a Kuk-hegy alatti tanyából Pintér Sándor újonnan vásárolt vízálló csizmájában. A többiek gumicsizmában lépkedtek. Sándor egy helyen, ahol a legsekélyebb volt a víz, szépen belegyalogolt a patakba, és átkelt a másik partra. Többen követték a gumicsizmások közül. Én mondtam a legátusnak, hogy egy helyen összeszűkül a meder, és ott a köveken száraz lábbal át tudunk lépkedni, de ő magabiztosan kijelentette, hogy ő az iskolában jó távolugró volt, neki ez a távolság nem számít.

Soós László 1957-ben Nagylókon konfirmandusokkal; mellette Csákány István, a később Pomázon is szolgált segédlelkész

néni. A lelkipásztor természetesen nem vett részt az istentiszteleten, hiszen rangján aluli lett volna, hogy egy teológus prédikációját hallgassa. Én mindig így jelöltem meg a legátus szolgálatát: „legkésőbb ünnep előestéjén jelenjél meg, de jöhetsz akár már a hét elején is, és egy prédikációt kell elmondanod, amikor akarod, de ha szeretnél többet szolgálni, amyszor prédikálhatsz, ahányszor akarsz”.

Mint említettem, Nagylókon a legáció a prédikálás mellett némi gyaloglást is jelentett. Karácsonyi legátusunk – saját kérésére – első ünnep délelőttjén kívánt szolgálni. Délelőtt Felsőkörtvélyesen, délután Nagylókon volt istentisztelet. Ez azt jelentette, hogy korán reggel elsétáltunk Felsőkörtvélyesre – mindössze hat kilométer –, majd ebéd után visszasétáltunk Nagylókra. Visz-

Nagy hozzáértéssel nekifutott, majd a parton dobbantott, csakhogy ott sár volt – nem úgy, mint a tornateremben –, amin megcsúszott a lába, és teljes hosszában elterült a patakban. Ennél fogva az út további részét priznicbe csomagolva tette meg. Ilyen állapotban természetesen nem engedtem prédikálni, nehogy tüdőgyulladásal fejjeze be a karácsonyi lubickolást. Leültem a szomszéd szobában a kályha mellé, ahol annak rendje és módja szerint végiggözellögte az istentiszteletet. Biztos vagyok benne, hogy ezt a legációt még nyugdíjas lelkész korában sem fogja elfelejteni.

Okulva az okulandókon, attól kezdve csak pünkösdkor kértünk legátust. Egy esetleges pünkösdi lubickolás mégis csak kellemesebb, mint egy karácsonyi. Soós László lelkipásztor

SOÓS LÁSZLÓ LEVELE

Dr. Bölcskei Gusztáv püspök, a zsinat lelkesi elnöke részére

Főtiszteletű Püspök Úr!
Kedves Testvérem!

Öt évig eredményesen küzdöttem a gyilkos kórral. Most legyőzött. A kegyelmi idő véget ért, elkezdődött a visszazámlálás.

Első alkalommal 1947-ben jegyzőkönyveztem a zsinati ülést. Azután kisebb-nagyobb megszakításokkal folytattam ezt a munkát, majd 1979-től minden zsinati ülést hűséges munkatársammal együtt én jegyzőkönyveztem. Ezt kezdettől fogva nem munkának, hanem áldott szolgálatnak tekintettem. Fájdalommal gondolok bele, hogy a következő zsinati ülésen már nem én fogok ott ülni a kis asztalnál.

Amikor elkezdték kezelni betegségemet, még reménykedtem, hogy ha meg már nem is tudok gyógyulni, stabilizálódik az állapotom, bár általános vélemény volt, hogy a ráknak ez

a fajtája legfeljebb öt évig késleltethető. Az öt év most letelt. A kóros sejtek mintegy vezényszóra burjánzani kezdtek állandó bevezetés kíséretében. Világossá vált, hogy elkezdődött az utolsó felvonás. Drága feleségemet, aki szintén nagyon beteg, elhelyeztem egy otthonban, ahol szakszerűen ápolják, én pedig készülök az utolsó útra. A kérdés már legfeljebb csak az lehet, amit a próféta így fejezett ki: Ad mátaj adonáj = Meddig még, Uram?

Elnök Úr! Jelentem, elkezdtem írni életem utolsó napirendi pontját.

Futásomat elvégeztem, ama nemes harcot megharcoltam, búcsúzom az élettől. Isten veletek!

Budakalász, 2012. október 6.

Szerető testvéretek az Úrban
Soós László

SOÓS LÁSZLÓ BÚCSÚZTATÁSA A ZSINATON 2012. november 15.

A XIII. zsinati ciklus tizenegyedik ülése csütörtöki munkanapján, 2012. november 15-én megható ünnepek keretében búcsúztatta el a zsinat Soós László nagytiszteletű urat, aki lemondott jegyzőkönyvvezetői megbízatásáról. Bölcskei Gusztáv püspök, a zsinat lelkesi elnöke meleg szavakkal emlékezett meg Laci bácsi eseményekben és sorsfordulóiban bővelkedő életútjáról, Isten és az egyház iránti hűségéről, szeretetéről, megemlítve azt is, hogy legelőször már 1947-ben is vezette a zsinat jegyzőkönyvét, 1979-től mostanáig pedig valamennyi a keze munkája volt. Felolvastott a lemondó nyilatkozatból is néhány mondatot, melyben Laci bácsi az egészségi állapotának megrendüléséről tájékoztatta a zsinat elnökségét, és fájó szívvel kérte felmentését szolgálatából. Bölcskei Gusztáv ezt követően a 90. zsolttár Laci bácsi által eredeti héberből készített fordítását olvasta fel a tanácskozó zsinat előtt, majd egy virágcsokor mellett az 1562-ben, tehát 450 évvel ezelőtt elfogadott Tarcali Hitvallás díszkiadásának egy példányával ajándékozta meg az idős lelkipásztort. A zsinat lelkesi elnöke indítványára valamennyi jelenlévő fennállva énekelte el a 90. zsolttárt, miközben Laci bácsi könnyeivel küszködve hagyta el – most már utoljára – az üléstemet.

Semmivé lett álmok

A szobádban üres az ág,
Az asztalnál senki sem ül.
Szívemben él érted a vágy.
Hogy adjam ezt neked hírül?
Messze mentél, nem láthatlak,
Karomba már nem zárhatlak.

Este imám teérted száll
Óhózzá, a Teremtőhöz.
Reggel, a nap ha felkel, már
Imámban érted könyörgök.
Vigyázzon rád, ki bennünket
Kettőnket egynek teremtett!

Hajnalban, ha a munkában
Ott ültem az írógépnél,
A jövőnkben, arra vágytam,
Ott lehessen Irénkémmel
Majd, amikor megöregszünk,
Együtt örülni törekszünk.

Együttlétből nem lett semmi
Mikorra megöregedünk.
Egymástól távol kell lenni,
Más van itt is, ott is velünk.
Csendes öreg napok álma,
Mindez semmivé lett már ma.

Távolban szerető kezek
Téged ápolnak, gondoznak,
De én nem lehetek veled,
Csak imáimban hordozlak.
Megálmodott öreg napok!
A kór mindent széttaposott.

Rád gondolok, ha elalszom;
Rád gondolok, ha felkelek.
Könny áztatja fáradt arcom.
Miért nem lehetek veled?
A távolból is szeretlek,
Ha nem lehetek is veled.
Álmaimban átölellek,
Szomorú arcod csókolom.
Bár lehetnék most is veled!
Esti imámat elmondom:
Hogy mikor majd el kell mennünk,
Örökké együtt lehessünk.
Soós László
Budakalász, 2012. szeptember végén

A KÖLTŐ, A PREDESTINÁCIÓ ÉS A HŐS

Arany János, a költő. Mindnyájan tudjuk róla, hogy a magyar költészet egyik legnagyobb alakja. Nekünk, akik a református tanítás szerint imádjuk Istent, hitvalló ősünk: „...kinek kezében nemcsak a lant, hanem a Biblia is sokszor megfordult...”. Az előbbi idézet Márk Gergelytől származik, aki „Arany János és a vallás” címen írt tanulmányt, amely a „Protestáns Szemle” című folyóirat egyik 1907. évi számában jelent meg.

Tette ezt azért, mert, mint írja: „Arany költészetével sok oldalról és sokan foglalkoztak már irodalmunkban. (...) Az azonban szinte értelmetlen és meglepő, hogy a magyar irodalom annyi hivatott munkása közt nem akadt senki, aki Arany költeményeinek vallásos tartalmával közelebbről foglalkozott volna.” Átolvasva korunk elsődleges „tudástárát”, a Google portálra feltöltött Arany költészetével foglalkozó írásokat, Márk Gergely megállapítása ma is érvényes. Sokan szakavatottan írtak/írnak Arany János költészetének esztétikai elemeiről, de (majdnem) senki hitéről.

Ezért is gondolom lelket felüdítő kivételnek, hogy idén nyáron egy rádióműsorban Arany balladáinak kapcsán szó esett nemcsak művei irodalmi értékéről, hanem arról is, hogy ezeknek a „költői gyöngyszemeknek” mély hitbéli gyökerei is vannak. Ebben a műsorban esett szó Aranyról a predestinációhoz való viszonyáról.

Arany János a gyakorló kálvinista, a közegy-

ARANY JÁNOS

DOMOKOS NAPRA

(részlet)

Áldjad a jó Istent, ki megáldá téged,

Adván őreidül szerető szüléket,

Adván eszközöket, elhárítani pályád

– Annyi más futónak nehéz – akadályát.

Áldjad Istent, hanem óvakodj’, amivel

Ő áldja meg, saját érdemül róni fel.

Nemes önbizalom, de ne az önhietség,

Rúgói lelketet nagy célra feszítsék:

Legnagyobb cél pedig, itt, e földi létben,

Ember lenni mindég, minden körülményben.

Serdülj, kedves ifju... poharam cseng érted! –

Légy ember, ha majdan azt az időt éred.

Szeressed hazádat... Oh, a honszerem

Most lehet őszinte, igaz, önzestelen.

Ne is tőle kívánd, amit ő nem adhat:

Magadban keressd az édes jutalmat.

Csillagi nem lesznek, fényes díszjelei:

Keresztye elég van, – de maga viseli.

Arany János, a költő

házi előjáró (egyházmegyei tanácsbíró is volt), hitt a predestináció tételében. Azaz Kálvin János tanítását követve vallotta: *“Eleve elrendelésnek pedig az Isten azon örök elhatározását nevezzük, amellyel önmagában elvégezte azt, hogy akarata szerint mi történjék minden egyes emberrel. Isten ugyanis nem egyforma állapotra teremt mindenkit, hanem némelyeket az örök életre, másokat pedig az örök kárhozatra rendelt már kezdetől fogva.”*

Az erről szóló irodalomtörténész arról beszélt, hogy a predestináció miként jelenik meg Arany ballada-költészetének legterjedelmesebb fejezetében, a Hunyadi ballada ciklusban, ugyanis a rádióműsor apropóját Hunyadi János nándorfehérvári győzelme (1456. július 4–21.) 556. évfordulója adta. Ekkor hangzott el az a mondat, ami most is a fülemben cseng, és ennek a mostani írásonak az ötletét adta: *“Arany tudta, hogy csak az Isten teremt hősöket.”*

Ki is a hős? A legelfogadottabb meghatározás szerint: olyan valaki, aki egy átlagos személynél lényegesen kiválóbb jellem vagy rendkívüliek a tulajdonságai, és ezek az adottságok képessé teszik arra, hogy azokat a különleges tetteket véghez tudja vinni (hősies cselekedetek), amelyekről híressé válik. Ezek a képességek nem csak testi, fizikai jellegűek, hanem lelki, szellemi erők is. A hős általában megfelel egy adott közösség (kultúra) által jónak és nemesnek tekintett értékeknek.

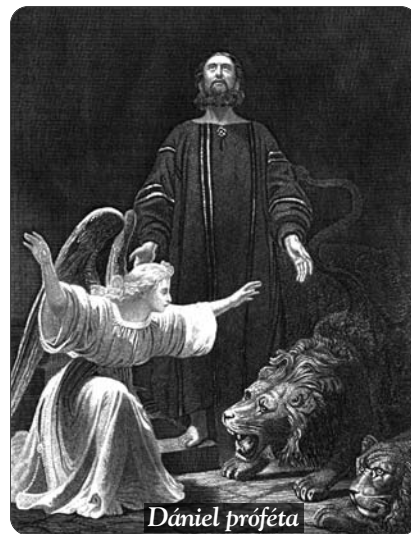
Én a fenti meghatározásból arra hívnám fel a figyelmet, hogy hősies cselekedetek véghezviteléhez nemcsak testi képességek, hanem lelki erő is szükséges. Lelki erőt pedig csak az adhat,

aki saját lelkét lehelte a teremtményébe. Aki, amint a Szentírás szava mondja, maga is Lélek.

Sokan voltak a történelemben, akik azt hitték, elbitorolhatják a teremtésnek a képességét. Hitték, Isten nélkül is hőssé válnak. Ők voltak a maguk teremtette hősök, a gipszcézárok. De senki nem lázadhat Teremtője ellen, aki megteszi ezt, az elbukik. Elbuktak a gipszcézárok is. Ellenben azok, akik nem akartak hőssé lenni, „csupán csak” hittek, és bíztak Uruk, Istenük ígéretében Nehémiástól, Dánielen, Sidrákon, Misákon, Abednegon, Péter és Pál apostolokon át a gályarab magyar protestáns prédikátorokig, megkapták a lelki erőt ahhoz, hogy különleges tetteket (hősies cselekedeteket) viihessenek véghez, és mi késő utódok hitünk hőseiként gondolunk rájuk.

Azt olvashattuk a fenti meghatározásban, hogy hős, aki egy átlagos személynél lényegesen kiválóbb jellem vagy rendkívüliek a tulajdonságai. A Biblia alapján állva mondhatom, ez nem igaz. Dániel átlagos ember volt, Péter is, Pál is, az volt az első vértanú, István is. Hétköznapi emberek. Mégis csodadolgokat vittek véghez, „egyedül a hit által”.

Sokan érezzük úgy, hogy a jelen minden megpróbáltatását elviselni rendkívüli tulajdonsá-

Dániel próféta

gok és különleges tetteket véghezvinni képes erő kellene. Egy Dániel, egy Péter, egy Pál ereje, apostoli erő. Mit tehetünk, hogy hasonlóké lehessünk hozzájuk? Egyet: bízunk Istenben, mert egyedül csak *Isten teremt hősöket.*

Osváth Zsolt

HÍREK NYÁRÁDKARÁCSONRÓL

Karácsonfalván ádvent első vasárnapját bűnbánati hét előzi meg, mely a bűnvallástétel alkalma. Ilyenkor megtisztítjuk lelkünket, hogy ilyen tiszta lélekkel tudjunk ádvent első vasárnapján úrvacsorát venni. A bűnbánati héten estéről estére a Márk evangéliuma 2,1-12 versei alapján hallgattuk Isten üzenetét, mely igékben Jézus meggyógyít egy gutaitűt embert, akit négyen vittek ágyában, de mivel a sokaság miatt nem férkőzhetek Jézus közelébe, a tetőt megbontva eresztettek le hozzá. Mi indította Jézust ennek a gutaitűt embernek a meggyógyítására? A választ az ötödik versben találhatjuk, ahol azt olvassuk: „*Jézus pedig azoknak hitét látván...*” gyógyította meg őt. A négy együttérző, kitartó, bizakodó barát hite vált előtte láthatóvá jó cselekedetükben.

A hit cselekedetek nélkül halott – mondja Jakab apostol, mert nem üdvözíthet egyedül a hit, ha mint a csillagok és egykor a betlehemi csillag nem ragyog a hit a cselekedetekben. Aki cselekszi az Atya akaratát, annak élete fényesedik és ragyogni fog, mint csillag az égen.

*

Gyülekezetünkben az elmúlt hónapokban a presbiter testvérek váltak ragyo-

gón láthatóvá. Ez nagy öröm mindannyiunk számára. Szeptember utolsó szombatján az Alsó-nyárádmenti Református Presbiteriek Konferenciájára került sor. Mi voltunk a házigazdák, ezért már hetekkel azelőtt elkezdtünk készülni erre az alkalomra, mindent előre részletesen megbeszéltünk, előkészítettünk. A téma a keresztyén szimbólumok, református jelképek voltak. Mintegy nyolcvan meghívott gyűlt össze. A konferencia istentisztelettel kezdődött, majd szünet után egy előadást hallgattunk meg, amit beszélgetés követett, végül egy lelkipásztor testvérünk Túrmezei Erzsébet verseket szavalt. A konferenciánkat közös ebéddel zártuk, amit a presbiter feleségek készítettek és tálaltak fel nagy szeretettel.

Alsó-nyárádmenti Presbiteri Konferencia volt szeptember 29-én

*
A presbiter testvérek az ősz folyamán fokozottan odafigyeltek a templomra és környékére. Takarítottak, javítottak, szépítettek, mintha – a zsoltarossal szólva – féltő szeretet emésztene őket az Úr háza iránt. A napokban úgy döntöttek, hogy a templom felé vezető lépcsők mellé korszerű világítást szerelnek, mindezt adományként. Szeretnék, ha a karácsonyi ünnep még fényesebb lenne.

Karácsony alkalmából kívánjuk testvérgyülekezetünk minden tagjának, hogy nézzenek fel az égre, s ha nem is látják a betlehemi csillagot, röviden így fohászodjanak: „*jövel Uram Jézus!*” Nézzenek egymásra és adjanak hálát az Úrnak, mert láthatják egymás hitét jó cselekedeteikben, s kérjék, tekintsenek Erdély felé, oda, ahonnan ÁLDOTT KARÁCSONYT és BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁN a nyárádkarácsoni és folyfalvi református testvérek közössége.

BÉKESSÉG ISTENTŐL.

Labancz Gyula lelkipásztor

ERZSÉBET NAPI KERESZTÉNY BÁL POMÁZON 2012. november 24.

Erzsébet napi ökumenikus kerestény jótékonyági bátra kaptam meghívót a Művelődési Házba, ahol Erdődi Ferenc plébániái kormányzó úr megisztelő felkérésére, mint a város egykori polgármestere köszönhettem az egybegyűlteket.

Annak idején sok olyan báli rendezvényen vettem részt, amelynek egyaránt volt közösségerősítő és anyagi bázist teremtő célja. Ez a mostani bál volt az első Pomázon, amelynek rendezői egyházaink voltak, ama szándékkal, hogy karácsony előtt segítséget nyújtsanak nehézorsú kerestény családoknak.

Rövid köszöntőmben a „nehéz helyzet”, „rászorultság” helyett a „szegénység” szót hasz-

náltam, amelyről mind több szó esik nálunk, Európában és az egész világon, s amit minden erőfeszítés ellenére eddig a leggazdagabb országok sem tudtak felszámolni. Több mint kétezer éve mondta Jézus Krisztus a bethániai vacsorán tanítványainak: „*Mert a szegények mindig veletek lesznek és amikor csak akarjátok, jót tehettek velük.*”

Karácsony előtt a szokottnál is nagyobb figyelemmel fordul társadalmunk a szegénységben élők felé. Látnunk kell, hogy mindez kevés ahhoz, hogy a szegénységet tartósan és hatáson legalább mérsékelni lehessen, a segítségadás folyamatos és hatathós szervezeti kere-

teinek működtetésére lenne szükség. Ígéretes lépésnek érzem, hogy egyházaink most kaput nyitottak olyan emberek felé, akik nem tartoznak szorosan az egyházhoz, de ha megszólíthatnak, szívesen és örömmel készek hozzájárulni a nemes szándék megvalósulásához.

Talán vannak, akik meghökkennek a

Kulin Imre

kerestény jótékonyági bál elnevezésén, de akik ezen résztvettek, semmi kivetni, megbotránkozni valót nem láttak benne. Mert volt egy pomázi művészek által adott rangos kulturális műsor, elhangzott egy asztali áldás, ezt követte a vacsora, majd a tombola s igen, következett a vidám tánc a lelkipásztorok jelenlétében.

Hogy ez szokatlan és meglepő formája a jótékonykodásnak, a szegénységen való segítés szándékának? Pál apostol szavai választ adnak erre: bármit cselekesztek, mindent Isten dicsőségére cselekedjétek!

Ez történt az első kerestény bálon Pomázon.

Kulin Imre

Pomázi művészek adtak rangos kulturális műsort

**ARCKÉPEK ÉS ÉLETKÉPEK
GYÜLEKEZETÜNK MÚLTJÁBÓL**

AZ EVANGÉLIUM FRONTHARCOSA 75 ÉVES LENNE PAP LÁSZLÓ

Beszélgetés Pap Lászlóné Erzsike nénivel
(2. rész)

– Pap László lelkipásztor megtérése után még tizenegy év örkényi szolgálatot következett. Hogyan kerültek Pomázra?

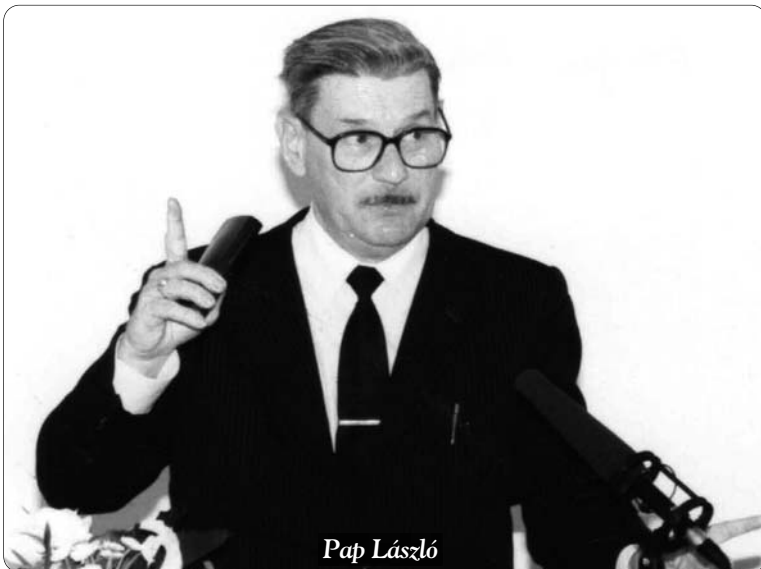
– 1986. februárjában megjelentek Örkényben Pomázról Regius Ferenc, Deme-ter Miklós és az ő feleségeik. Mint mondták, azért jöttek, mert Szűcs Ferenc pomázi lelkipásztor el fog menni tőlük, és lelkészt keresnek. Már Pomázra is eljutott a híre annak, mi lett Pap Lászlóból, „kutyából szalonna”. Az volt a válasza férjemnek, hogy nagyon megtisztelő a számunkra és örömmel halljuk a hívást, de megvárjuk, hogy

Istennek mi a válasza erre. Aztán hosszú időn keresztül csönd volt, már szinte meg is feledkeztünk az egésztől, nem is szóltunk az örkényi gyülekezetben senkinek. De valahogy mégis kitudódott, és mondták is az örkényi testvérek, hogy meglátjuk, nem lesz ebből semmi.

Mint később kiderült, azért nem tudtak hívni hamarabb, mert Szűcs Ferencet rendes professzornak választották a budapesti teológiára, aki be szeretett volna költözni a teológia professzori lakásába, de azt az épület renoválásával együtt éppen felújították, így csak 1987. decemberében tudott kiköltözni a pomázi parókiairól. Ebben a téli időben tudtak csak hozzákezdni a parókia rendbehozásához.

Az első érdeklődés után egy évre, egy vasárnap reggel, ezt az ígét kaptam: „*Elküldelek titeket*” (Lk 10, 3). Férjem akkor nem volt otthon, mert korán el kellett mennie vasárnap lévén valamelyik szórványba. Kérdeztem imámban az Urat: hova küldesz? Laci késett, de azért az istentiszteletet elkezdtük, énekel- tünk, vártuk, hogy majd csak megérkezik. Egyszer csak nyílik az ajtó, és négy férfi lép az örkényi templomba. A pomáziak. Abban a pillanatban leesett a tantusz, Isten válaszolt kérdésemre: „Pomázra küldelek el titeket”.

Most már hivatalosan is meghívtak bennünket, azt mondták, hogy a presbitérium így döntött. Én még abban az évben, 1986. nyarán elkezdtem a teológia folytatását, levelezőn.

Pap László

1988. januárjában költöztünk Pomázra. Annak elenére, hogy januárban jártunk, csodálatos tavaszi idő volt. Az első nap, 28-án, szombaton reggel, amikor felébredtünk, ez volt az ige: „*És vezérel téged az Úr szüntelen, megelégtíti lelkedet nagy szárazságban is és csontjaidat megerősíti, és olyan lesz, mint a megöntözött kert, mint a vízforrás, amelynek vize el nem fogy*” (Ézs 58, 11). Erre ébredtünk, és aznap, szombaton szakadt az eső. Minden bútort, amit felhoztunk, előző nap a

helyére lett téve, a lámpák fölszerelve. Hazamentünk. Annyira átéltük azt, hogy Isten hozott ide minket, hogy úgy éreztük, még ha akkora szárazság lenne is itt lelki téren, vagy szükségét szenvednénk bármiben is, velünk lesz az Isten, megsegít, és olyanok leszünk, mint a megöntözött kert, mint a vízforrás, amelynek vize el nem fogy. Megbízottat bennünket Isten ígéje, és aztán végig megéltük, hogy a három gyülekezetben végzett szolgálatunkon Isten áldása volt.

– *Mikor volt a beiktatás?*

– 1988. júliusában volt férjem beiktatása. Nagyon

egyszerű ünnepséget szerettünk volna, csak szendvicsekkel, üdítőkkel, nem szerettünk volna semmi felhajtást. Így is zajlott le, szépen, rendben. A beiktatáson is elhangzott Sipos Almos szájából, hogy nézzék el Pap Lászlónak, hogy sokszor el kell majd mennie máshová szolgálni, és esetleg nem lesz itthon, de ez Istentől való feladat. A pomáziakat ezt megtették.

– *Hogyan indult Pap László pomázi szolgálata, milyen rendben szolgált az ige a gyülekezetekben az ő idejében és milyen változásokat hozott az ő szolgálata?*

– Az első időkből délelőtt 9-kor volt az istentisztelet Budakalászon, fél 11-kor Pomázon, és - ha jól emlékszem - délután 2-kor Csobánkán. Nagy öröme volt abban, hogy épülnek a gyülekezetek lelkiképpen. Házaspárok tértek meg, különösen Csobánkán, egymás után. Nagyon szépen felfutott az ifi Pomázon, jöttek át fiatalok Szentendréről, még Pestről is sokan, jól érezték magukat együtt. A bibliaórák meglevelekedtek hívó emberekkel, akik megtértek.

Sok gyötrődést, törődést okozott a templom, meg a környéke. A gyülekezeteket összetartotta, rengeteg kirándulás volt. Megkereste Ásztainé Katit, aki megszervezte az énekkart, azóta Pomázon énekszóval is dicsőítik az Urat.

Bevezette, hogy nem határoz meg hivatalos órákat, bárki bármikor bemehet hozzá. Sokszor leült négy szemközt beszélgetni egy-egy fiatalal vagy egy lelki segítséget kérő látogatóval.

Pálffy József és Suhajda Erzsébet esküvője

Volt hogy órákig beszélgettek, és végül az illető megkönnyebbülve ment el, mert amiért jött, a békeség, az Úrra találás, megtörtént. A pomázi parókia sok új életet látott így lelki módon megtérni. Nagyon komolyan vette a lelkipálosok szolgálatát. Neki nem volt pihenőnap, az ő élete a szolgálat volt.

– *Milyenek voltak a prédikációi? Ugyanazt és ugyanúgy mondta Pomázon is, mint mondjuk Székelyudvarhelyen?*

– Ő soha nem írta le előre az igehirdetéseit. Volt, hogy egy kis papírra készített valamiféle jegyzetet, de inkább a Bibliájába írogatott megjegyzéseket. A Bibliája tele volt írkálva. Elolvasta az ígét, és ezek a megjegyzések voltak a vezérszavak, mondatok. De ennyi elég volt neki ahhoz, hogy mindig kerek legyen az igehirdetése, hogy abban benne legyen a lényeg.

A prédikációi itt is majdnem olyanok voltak, mint amilyeneket máshol tartott. Megadott neki az evangelizálás képessége, és ezt a talentumát használni is tudta. A pomázi istentiszteleteken is mindig evangelizált, mindig ébresztett, még ha nem is annak hívták, mert soha nem köntörfalazott. Gyakran meghökentető, hétköznapi szavakat, szövegeket használt. Egyszer, amikor a tízparancsolatot magyarázta, felmerte a szövegre azzal kezdte, hogy „Kedves tolvaj testvéreim!”. Ő tökéletesen tisztában volt azzal, hogy ez a kemény, néha éles stílusa némelyeket elriaszt, de ez nem okozott neki problémát. Mert tudta, hogy amit ő hirdet, az olyan, mint a választóvíz. Ha az igazságot kimondja, az valakit így, más valakit

Bárki bármikor odamehetett hozzá

ügy érint. Ezért nem is próbálta visszafogni magát. Ezt mindenki tudta róla. Ha valamire azt mondta, hogy igen, az igen volt. Hiszem, hogy jól látom: amit ő csinált, az Istentől való volt, és az Isten megáldotta az ő szolgálatát.

– *Mikor kezdődtek az egészségügyi problémái?*

– 1993-ban megint minden megváltozott, mert férjem nagyon beteg lett. Én akkorra már befejeztem a teológiát, így teljesen át kellett ven-

SIPOS ETE ÁLMOS

PAP LÁSZLÓ (1937 – 1999)

1999. február 27-én a feltámadás vigasztaló reménységével szívében közel háromezer ember kísérette Pap László koporsóját a pomázi református temetőbe. Koporsója előtt több, mint hatvan palástos református és evangélikus lelkipásztor énekelte az élő reménység szebbnél-szebb énekeit.

A gyászistentisztelet résztvevői az ország minden részéből, sőt az országhatárokon kívülről is érkeztek, és hozták a szeretet koszorúit.

Az istentiszteleten Dr. Hegedűs Lóránt püspök és Sáros Ete Álmós BSZ főtitkár igehirdetése után Dr. Regius Ferenc főorvos-főgondnok búcsúszavai hangzottak el, s a pomázi gyülekezet énekkarának könnyesen-gyönyörű éneke vigasztalt bennünket.

Pap Lászlóról – a vele készített és nyomtatásban is megjelent rádióriport után – nem könnyű újat írni, hiszen ott ő vallott magáról kíméletlen őszinteséggel. Azt mégis hadd írjuk le, hogy a Biblia Szövetségnek alapító tagja, és a Szövetség Tanácsának is tagja volt. Decemberi tanácsülésünkre még elhozta magát kocsival, de láttuk, hogy ereje végesen fogy. Ennek ellenére eljött, mert szíve nem volt beteg, égett az Úrért és az evangélium ügyéért. Szinte az utolsó percig evangelizációs utakat tervezett Erdélybe, nyári ifjúsági konferenciákat szervezett, s talán két héttel halála előtt értette meg, hogy „elköltözése ideje beállott”.

Mivel hiszünk a kiválasztásban és a kegyelem előkészítő munkájában, nem tartjuk mellesnek – sőt igen fontosnak –, hogy olyan református lelkészcsaládban született test szerint, amelynek feje, az édesapja: Dr. Pap László volt. Az Európa-hírű, szikla-jellemű teológus apa életpéldája fontos örökség volt! Lelelki születése 40 éves korában történt egy biatorbágyi csendeshéten. Megtérése azonnal beszámolt gyülekezetének és lelkész kollégáinak. Megtérése nagy zavart okozott azok között, akik azt állították, hogy minden lelkipásztor „megtérve” hagyja el a Teológiát.

nem az ő feladatait. Számára ekkor lett világos – amit sokáig nem tudott elfogadni –, hogy mint nő, miért lettem lelkész. Igen, az ígében benne van, hogy nem engedem a nőnek a tanítást a gyülekezetben, viszont Pál kommentárjában maga Kálvin János ír arról, hogy az, hogy prófétának vannak meg olyan nők, akiknek megbízatásuk van Istentől, az a férfiak szégyene. Miattuk van. Nem állnak a helyükön. De valakinek állnia kell! Ha pedig az Isten a nőt kezébe veszi, akkor a nő helyt tud állni.

– *De ez a betegsége még nem a rák volt, ugye? Mikor lett rákos?*

– Nem, az még „csak” trombózis, tüdőembólia és veseelégtelenség volt. Egyszerre és egy-

Akik pedig azt gondolták, hogy átmeneti hangulatváltozás történt csak benne, hamar meggyőződtek arról, hogy ez az ember nem a „bűn után” fut többé, hanem – mintha csak kárba vett éveit akarná behozni – az elveszettek nyomába vetette magát teljes szívvel. Benne láttuk megvalósulni azt, amit a Biblia Szövetség lelkésztagjaitól várunk, hogy ti, teljes szívvel vigyétek az evangelizáció országos missziói munkáját, és ugyanolyan odaadással végezzétek helyi gyülekezetükben is a szolgálatot. Pap Lászlót ismerte az egész ország, mint evangélistát, ismerte sok fiatal, mint lelki atyját, ugyanakkor Pomázon, Budakalászon és Csobánkán olyan gyülekezeti munkát végzett, amelyet példaként lehetne oktatni a teológiai hallgatóknak. Szövetségünk célját megvalósította: Isten országáért dolgozott az Egyházban.

Pihenni nemigen láttuk! Annál többet száguldott autójával – fűtyülve a sebességkorlátokra – keresztül-kasul az országban az Úr ügyében, súlyos betegen is.

Mint barát és lelki testvér feledhetetlen maradt! Megtérése előtt is ismertem. Nem tudtuk soha, mit gondol és milyen útjai vannak. Megtérése után pedig olyan nyitott lett, hogy még egy gyermek is belelátott. Képmutatása eltűnt, véleményét rögtön megismerhette, aki kíváncsi volt rá. Az evangélium „frontharcosa” volt, fegyvereiben nem válogatott, „lőtt”, „sorozott”, lelki fegyvere mindig „élesre” volt töltve! „Pap Laciból” – ahogy sokan hívták – csak egy volt, nem „tucat” hívőként élt. Életéért, szolgálatáért sokan hálások vagyunk az Úrnak!

Hűségem harcostársát, aki a háttérben szolgált nem könnyű munkáját végezte és még folytatja: Erzsikét imádságban hordozzuk továbbra is, hisz Neki a „neheze” hátra van még!

Drága Laci testvérünk testének legyen csendes pihenése, feltámadása dicsőséges, találkozásunk az Úrnál soha véget nem érő!

(Reformátusok Lapja, 1999)

más után. Három évig küszködött ezekkel, míg aztán jobban lett, és megint egyre több szolgálatot tudott vállalni.

1996-ban, tavasszal aztán egyszer csak eltűnt nekem Lacin egy dudor. Nem kis erőfeszítésembe került, hogy rávegym, mutassa meg Regius doktornak. Ő megnézte, és azonnal azt tanácsolta, menjünk be Pólus Karcsihoz a Kékgolyóba, aki szintén lónyays volt, onnan ismerték egymást. Kiderült, hogy tele van apró csomókkal, rosszindulatú daganatokkal. Megkezdődtek az ilyenkor szokásos kezeléseik. Kemoterápiát kapott, amit elég jól viselt.

– *A rádióinterjúban úgy fogalmazott, hogy átképezte magát kórházlelkésszé.*

– Igen, a kórházban is hirdette az igét, mert úgy gondolta, Isten azért méri rá ezt a szenvedést, hogy kórházlelkészként is ugyanolyan hiteles legyen, mint iszákosmentő lelkészként. Nem tukmálta rá magát senkire, mégis volt, akinél meghallgatásra találtak hívó szavai. Volt például valaki, aki halála előtt fogadta el Jézust, és megbékélve tudott elmenni ebből a világból. A két lánya aztán Pestről járt ki hozzá Pomázra, ott is konfirmáltak.

– *Egy bölcs mondás szerint lenni annyi, mint szenvedni. Mikor szűnt meg Pap László szenvedése?*

– A kezelések ellenére egyre rosszabb állapotba került, bár az Úr kegyelmes volt hozzá, mert nem voltak igazán fájdalmai az utolsó időkig. Rossz előjelnek tekintettük, mikor elveszett a Bibliája. 1998. decemberében, amikor már nagyon gyenge volt, temetett. Én elmentem hittanórákat tartani, mondta, hogy vigyem el az autót, ő ki tud gyalogolni a temetőbe. Megbeszéltük, hogy nagyjából mikor lesz vége, akkor kimegyek érte. A megbeszélte időben kimentem a temetőbe, és látom a férjemet, sáros mindene, és kék-zöld-lila színjászós az arca a hidegtől és a gyengeségtől. Beszálláskor föltette a Bibliáját az autótetejére, és nagy nehezen beült, így vittem haza. A Biblia pedig az autótetején maradt, onnan pedig lerepült. Valaki aztán megtalálhatta ott a

Templom utcában, a bokrok alatt, mert a cipzáros borítóját néhány lappal együtt bedobták Szedlákéhoz. De a többi része soha nem került meg.

Ez év Karácsonján, az első ünnepen már csak ülve tudott szolgálni, a második ünnepet már nem tudta vállalni. Következő év januárjában még visszament a kórházba, és elkezdtek sugározni. Naponta jártam be hozzá hol a Margit Kórházba, hol a Kékgolyóba. Mindig megvártam a postát, bevittem neki, hogy ő bontsa ki, nézze meg, mit kell intézni. Amikor hazahoztam, már

Bibliával a kezében

olyan gyenge volt, hogy lábra sem tudott állni, azt mondta, mit szólnék hozzá, ha nem menne vissza többet a kórházba. Egy hónapra rá,

1999. február 18-án, csütörtök délben halt meg.

Rákövetkező szombaton volt férjem halálának elhírelése, mentek mindenhova a halotti jelentések. Én ámultam-bámultam, hogy Isten engem hogy tart. A budakalászi Herman Árpí és Török Sanyi intézték a temetést. Csodáltam, hogy úgy minden adódik, úgy visznek, az Isten elsőrenden, de az atyafiak is mennyire segítenek, mellettem állnak. Nagyon jó volt ezt megtapasztalni. Ahogy azt is, milyen gyengéd tud lenni az Isten, milyen figyelmes, milyen gondoskodó, aki szereti az embert, mellette áll, megvédi, ha kell. Milyen jó dolog tudni, hogy az embernek van kire támaszkodnia. A temetésen különben Hegedűs Loránt püspök és Sipos Ete Álmos szolgáltak.

Érdekes, hogy éppen tegnap hívott a doktornő, aki az ő orvosa volt a Kékgolyóban, a Hematológián, és azt mondta, hogy olvasta a „Négyszemkőzt a rákkal” című könyvecskét, olyan jó volt ezt elolvasnia, meghallgatta a CD-t is, és elkezdett sírni, ahogy hallotta a férjem hangját. Elmondta, hogy milyen jól összedolgoztak, milyen sokat tanult férjemtől, azóta is igyekszik az ő tanításai nyomán beszélni a betegeivel.

Igen, hősként viselte szenvedését és hősként esett el rák elleni harcban. De hősvolt az Úr szolgálatában vívott harcaiban is, Krisztus keresztyéhez menteni minden elveszett bűnös lelket. Ezért áldozta életét.

Puskás Attila

HALOTTAINKRA EMLÉKEZTÜNK

Egyházi rendünk szerint az egyházi év utolsó vasárnapja az *Örökkévalóság vasárnapja*. Ez az utolsó vasárnap jelzi, hogy amikor véget ér az egyházi esztendő, mégsem a halálé az utolsó szó. Ami elkezdődött Jézus születésével, az nem a halállal ér véget, akik Krisztusban vannak, azok számára a halál nem a vég. Mert van örökkévalóság.

Az ádvent előtti utolsó hetek a számvetés, az önvizsgálat, a lelki böjti ideje a keresztyén ember számára. Az Örökkévalóság vasárnapja minket is az Úr elé visz: számot adunk tetteinkről, cselekedeteinkről. De ezen a napon nemcsak a feltámadás utáni időkre gondolhatunk, hanem arra is, hogy elhunyt szeretteinkkel, barátainkkal, testvéreinkkel ott találkozhatunk. Ezért novemberben különösen sokat gondolunk a tőlünk eltávozottakra, azokra, akiket elszakított tőlünk a halál.

Protestáns hagyományunkban a „halottak napja” az Örökkévalóság vasárnapja, ezen a napon emlékezünk meg halottainkról és imádkozunk vigasztalásért. A csobánkai református gyülekezet rég elhunyt alapító és

sokat tett tagjaira is e napon emlékezünk. Az Úrnak és alapítóinknak hála, nekik köszönhetjük, hogy van gyülekezetünk. Sok református gyülekezet tartja azt a hagyományt is, hogy halottait név szerint megemlíti, ezt követve mi is felsoroljuk azokat, akik sokat tettek ezért a parányi gyülekezetért, és akik már nincsenek közöttünk:

Czender Sándor, Gaál Mihály gondnok és világi tanácsos, id. Simon József presbiter, Bartha Ferenc presbiter, Vice Sándor presbiter, Lippai Gyula presbiter, Deregán Sándor presbiter, Máté Domokos presbiter, Deregán Sándorné, Gál János, Szikszainé Eszter hitoktató, Dr. Takács László gondnok, Takács Margit, Szekeres Imre gondnok, Papp Bálint presbiter, Oláh Gyuláné (Benkő Zsuzsa).

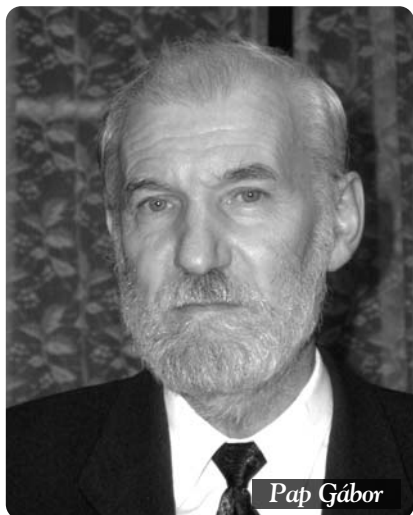
Bizonyára nem mindenkit említettünk, de valamennyiük emléke örökké élni fog a szívünkben.

Nyugodjanak békében, találkozunk az örökkévalóságban.

Czender Mihály

Czender Mihály és felesége Pirooska, idén 50 éve konfirmáltak

Pap Gábor

Apja nevét viselte – súlyos teher! Aki került már hasonló helyzetbe, tudhatja, hogy nem túlzok. Apjához mérték, ha mérték a teljesítményét, és ez a tény bizony sokáig nyomasztotta őt. Ráadásul, mint első fiúgyermek, amúgy is reflektorfényben kellett kezdenie az életét. Aki tehetne, dédelgette, egyik nagy-nénje – keresztnéve kifordításával – „pici Zászlónak” becézte. Valóban szemrevaló, élénk, igen-igen szeretnivaló fiúcska volt – és az is maradt, jószívetle élete végéig.

Kiterjedt rokonságunknak úgyszólván valamennyi tagját személyesen ismerte (én az ötödét sem), rendszeresen látogatta a legtávolabb lakókat, a családfelegmészebbre kinyúló ágain gubbasztókat is. Már örkényi szolgálata idején rendszeresen összehívogatta az unokatestvéri kört. Sok kiváló rokonommal itt találkozhattam először – nem eggyel, sajnos, utóljára is – életemben. Ezt a jó szokását Pomázon, még kedvezőbb körülmények között, tovább folytatta. Elmenetelével a szép hagyomány megszakadt. Ha nem is véglegesen, de mindenesetre megrikultak találkozásaink, és be is szűkülte a résztvevők köre.

Szuverén, korlátokat nehezen tűrő személyiség volt, és ebből – különösen a serdülőkor amúgy is nehezen fegyelmezhető éveiben – elég sok bonyodalma támadt. Műveltsége mindamellett igen széleskörűvé terebélyesedett, bár megszerzésében nem annyira a ráció, mint inkább a spontán ráhangolódás, a hirtelen nekibuzdulás, olykor pusztán a pillanatnyi szeszély vezette. A memóriája viszont kiválóan bizonyult, szinte ragadtak belé a jobbnál-jobb idézetek. Ha valamelyik családtagnak nem jutott eszébe egy-egy verssor, regénycím vagy szerzőnév, azonnal az ő telefonját tárcsázta, mert biztos lehetett benne, hogy tőle megkapja a keresett adatot.

Iskoláit apja szülővárosában, Szentesen kezdte, 1944 őszén. Később Tahí-Tótfaluban, majd Nagykőrösön folytatta, közben pedig a fővárosban több iskolát is látogatnia kellett, aszerint, hogy a változó körzetesítések során hova utalták be. 1948-ban azután Sárospatakra került, az ottani református gimnáziumba, az akkor bevezetett új besorolás szerint az általános iskola 5. osztályába, szállása pedig a nagy hírű Angol (később Kossuth) Internátus lett. Itt két teljes évet húzott le – szaknyelven szólva pecúrból mendűr lett –, míg csak meg nem szüntették az iskola egyházi jelle-

PAP GÁBOR

CSAK A SZÉPRE EMLÉKEZEM

Pap Lászlóról – oldalnézetből

gét. Erre már 1949-ben sor került ugyan, de a reménység még kitarított egy évig, hogy hátha nem fognak gyökeresen megváltozni a tanítás, illetve a nevelés irányelvei itt, Patakon, a református nevelésügyi ősi fészkekben. Mint tudjuk, gyökeresen megváltoztak. Innen hát visszakerült a fővárosba, ahol „a Lónyai” egy újabb évig még menedékkül szolgálhatott a református szellemiségű embernevelésnek. Azután ezt is kivérettették. Így történt, hogy végül is a fővárosban, az Egressy-úti általános iskola nyolcadik osztályában kellett befejeznie alsó fokú tanulmányait.

A budapesti I. István (ma Szent István) Gimnázium 1956 tavaszán bocsátotta ki őt a falai közül. Itt nem nagyon hajtotta magát, hiszen előre látható volt, hogy származása miatt úgysem vennék fel az egyetemre. Pedig nagyon szeretett volna orvos lenni. Erősen vonzódott ehhez a pályához, és utólag mérlegelve az adottságait, bizvást állíthatom, hogy jó szakember, testet és lelket egyforma hatékonysággal gyógyító orvos is lehetett volna belőle. A Teremtő azonban más utat jelölt ki számára.

A forradalom alatt a mentősöknél szolgált. Az oroszok kilőtték alóluk a mentőkocsit, szerencsésükre azonban nem a benzintartályt érte a találat, így alája bújva megúszhatták a nagyobb bajt. Tizennyolc éves volt ekkor. Hazafiságból olyan tartalékokat halmozott fel magában ezidőtájt – akárcsak mi, mindannyian, vele egykorúak –, hogy három életre elegendő lett volna.

A forradalom leverése után jó ideig ideoda csapódva kereste a neki rendelt pályát – végső soron önmagát. Mondhatnám, hogy a Teológia falai között végre magára is talált, de félek, hogy nem mondanék igazat. A vajúdas bizony sokáig elhúzódott. Akit szeret az Úr, azt megpróbálja. De nem hagyja magára. A segítség ebben a helyzetben – ahogy az várható volt – csakis belülről-felülről jöhetett. És idejében megjött.

A folytatásról a tisztelt Olvasók már testközelből értesülhettek. Én csak annyit mondhatok el itt, hogy élete utolsó évtizedében akárhová mentem előadást tartani, határainkon innen és túl, mindenütt megelőzött a híre. Partiumban, Székelyföldön, Kárpátalján,

A halála előtti évben

Délvidéken – az első kérdés rendszerint így szólt hozzám: „Maga nem annak a Pap Lászlónak a testvére...?” Igyekeztem nem rontani a képen.

Végül egy kis személyeskedés. Húsz hónap különbség két fiútestvér között – veszedelmes közelséget jelent. Ennek ellenére kevés tétre menő verekedés esett meg közöttünk gyermekkorunkban. Az utolsó 1959 nyarán került sor. A tétjére máig emlékszem: figyelmeztetésem ellenére nem vette le a lábát az ágyam végéről. Iszonyú robajjal járt a küzdelem, a nyomai pedig hosszú ideig láthatók voltak mindkettőnkön. De ahogy vége lett, félórán belül kitisztult az ég fölöttünk, megint helyreállt a barátság. Sem a haragtartás, sem a bosszúállás nem volt jellemző rá.

Egy emlék az utolsó napokból. Már túl volt a kemoterápiás kezeléseken, amikor utóljára felkerestük. Ha jól emlékszem, a felesége, Erzsike gyönyörű hímzéseit vittük vissza, amelyeket egy kiállításra kértünk kölcsön néhány héttel korábban. Nagy beszélgetés, természetesen idézetekkel megtűzdelve ettől-attól a kedvenc szerzőtől. Az egyiknek pontosabban is utána akart nézni, ezért odaballagott az egyik könyvespolchoz. Le kellett guggolnia, hogy kivehesse a keresett könyvet, amelyet mindjárt ide is adott nekem. Vissza-

Mindeniütt megelőzte a híre – Kisgörgényben 1992. október 31-én.

siettem vele a társasághoz, várva, hogy ő is követni fog. De ő nem követett. Csak guggolt tovább a polc előtt. Mi, többiek gondatlanul csevegtünk, és csak kis idő múlva figyeltünk fel rá, hogy nincs közöttünk. Feléje fordultam: „Nem jössz? Keresel még valamit?” Ő gyámoltalanul nézett vissza rám, és súgva mondta, hogy a többiek ne hallják: „Nem tudok felállni.” Elszégyelltem magam. Odasiettem, hogy felsegítssem. Mintha üres ruházatot emeltem volna fel a padlóról – földi értelemben súlytalan volt ő már akkor. Nemsokára el is távozott közülünk. Ama nemes harcot megharcolta, futását elvégezte, a hitet megtartotta... A folytatást ismerik.

Ennyit tudtam most elmondani róla. Őrizzék meg őt is, áldásos munkásságát is jó emlékezetükben. Budapest, 2012. november 13.

A fenti megemlékezést Pap Gábor művészettörténész, Pap László lelképásztor testvére írta gyűlekezeti újságunk részére./

RÉGI HISTÓRIÁK

AZ EGYHÁZKÖZSÉG IRATTÁRÁBÓL

SZOMORÚ KARÁCSONY 1876-BAN

S. KOVÁTS DÁNIEL LELKIPÁSZTOR KÜZDELMEI

S. Kováts Dániel református lelkipásztor 1871-től haláláig, 1914-ig szolgált pomázi lelkészként. 1871. január végén Szánthó Ödön akkori lelkész bejelentette, hogy a bugyii református egyházközség rendes lelkészül megválasztotta és a választást el is fogadta, ezért Török Pál superintendens „az itteni üresedésbe jött lelkészi teendők végzésére” a bugyii volt helyettes lelkészt, váci fegyházi lelkészt, S. Kováts Dánielt nevezte ki ideiglenesen helyettes lelkészül Pomázra, aki 1871. február 1-jén új hivatalát el is foglalta.

1871 február 27-én - mivel „az egyház rendes lelkész nélkül sokáig nem lehetvén” - már megkezdődött a lelkészválasztás előkészítése is, Vattay Gyula főgondnok és Verebes András algondnok vezetésével. A főesperesi jóváhagyást követően március 12-én lelkészválasztási előgyűlés, majd április 25-én maga a lelkészválasztás is megtörtént, az erről szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint:

„Lelkészválasztás”

Nagytisztelétű főesperes úrnak március 2án kelt, s a Tekintetes főgondnok úrhoz intézett levelében - az egyház előjárósága által Feb. hó 27-én kitűzött lelkészválasztási határidőbe - beleegyezését nyilváníta, egyszersmind azon meghagyása, hogy a törvények értelme szerint a határidő a szószékből a népek is tudtára adassék március 5-én és 12-én szinte teljesítetett.

Mindezek constatirozása után isteni tisztelet tartatván ennek végeztével tudtul adatott szószékből a gyülekezet szavazóképes férfi tagjainak, hogy lelkészválasztásra maradjanak bent. Ekkor nagytisztelétű főesperes úr a gyülekezet békessége, s

A lelkészválasztáson részt vett 48 választó névszerint:

Vattay Gyula főgondnok, Göböl László, Harray András, Verebes András, Tóth György, Koczó Mihály, Sallai Sándor, Kállai János, Pápai István, Bán Sándor, Verebes József, Kapornai István, Tóth János, Horváth János, Verebes Sándor, Pap Sándor, Pap István, Török József, Kapornai József, Sáska János, Silingi Péter, Karika István, Pápai Sándor, Verebes István felső, Kocsis István, Tokodi Lajos, Tóth Mihály, Pál István, Török János, Török Sándor, Török István, Török József, Pápai János, Verebes István öreg, Verebes Péter, Sallai Lajos, Kovács József, Verebes József főtí, Verebes János, Makrai János, Harcsa János, Konta József, Cseri András, Kis Sándor, Kis János, Kis András, Bán Sándor kalázi, Bán Péter.

jólléteért istenhez emelt buzgó imája után, a papválasztási szabályok fontosabb helyeit felolvasta és megmagyarázta. Ezekután lelkészjelöltekül ajánlatba tette helybeli helyettes lelkész Kováts Dániel váci fegyházi lelkész, Sziládi János pesti segédlelkész, Poór József, és pesti tanár Laki Dániel urakat. A gyülekezet 72 szavazóképes tagjai közül jelen voltak 48an, (...) kik közfelkiáltással helybeli helyettes lelkész, Kováts Dániel urat választák el rendes lelkészül. Ezekután nt. főesperes úr az elválasztott lelkész urat az isten házába hivatván, előtte kijelentette, hogy a gyü-

S. Kováts Dániel lelkipásztor

lekezet közmegegyezéssel lelkészül elválasztotta, és az egyházmegyei és egyházkerületi gyűlések jóváhagyása reménye alatt a pomázi ref. egyház rendes lelkészének nyilváníttotta, mire az elválasztott lelkész úr rövid meghatározott szavakban közzönte meg a gyülekezetnek benne helyezett bizodalmat s ezzel a választás bevégeztetett.

(...)

Kelt Pomázon Ápril 25. 1871.”

Az újonnan megválasztott lelkipásztort bár „közfelkiáltással”, egyhangúlag választották meg, a szolgálata mégsem volt könnyűnek mondható, számtalan nehézséggel kellett szembenéznie pástori működése során. Ezek között is különösen nehéz év volt az 1876-os esztendő, amikor

is több természeti és egyéb csapás sújtotta Pomázt és az egyházat. Nyáron például jégverés verte el a szőlőtermést, a villám meg becsapott a templomtoronyba, csak a szerencse és a lelkipásztor lélekjelenléte, önfeláldozó bátorsága mentette meg a templomot attól, hogy leégjen. Ugyanezen év karácsonya azonban újabb pusztítást hozott, de most nem a természet erői, hanem emberi hanyagság vagy rosszakarat okozta a csapást, melynek következtében szenteste leégett a parókia, hajléktalanná téve a lelkész családot.

Igy írt minderről S. Kováts Dániel:

„Az 1876dik év gazdagnak látszott mind a gabona, mind a szőlő termés(t) illetőleg, de a szép természettel kecsegtető szőlőket Aug. hó 17én délután 4-5 óra tályban a jég - mely dió nagyságú volt -, a határ nagy részét úgy összeverte, hogy én összeszedhettem szüretkor 5 akó eczethez hasonló savanyú mustot. Ekkor történt, hogy a roppant zivatar alatt a villám több helyeken lecsapott, a falu alsó végén egy házba beütött és leégett, sok még kint levő kapét felgyújtott, de fájdalom becsapott a tornyunkba is, és fent a domborulatánál elkezdett füstölni, több ács és kőművesekkel felszaladtam én is a toronyba, s miután közülök egy sem mert a torony szűk nyílásán felmenni, én életveszély között felmentem és a már csaknem lángra kapott tüzet tejjel és vízzel eloltottuk, eloltottuk mondom, mert példámot követve felbátorodtak többen, látván, hogy nekem semmi bajom nem esett.

A csapás nem volt elég. December 24én Karácsony estvén 7-8 óra közt a paplak észak felől levő vége, mely nagy részben nyitott volt, tele kukorica szárral, kínos tudható okból - hihetőleg a szomszéd Pápai Istvánnál az ünnepekre jött rokon két katona vendég üdvölvései miatt - kigyulladt, és menthetlenül rövid egy óra alatt végig égett. A paplak padlásán mintegy 60-70 pesti mérő csöves kukorica és két évi párber gabona s más értékes holmi lángok martaléka lett, összeszámítva mindent károm legkevesebb 500 ftra tehető, melyből mintegy 200 ft részt a helybeli urak, részint más községek e járásból jótéteményeikkel hozzájárultak. T. Takách Mihály úr pedig a hasznavehető kukorica és gabonáért 100 ft-ot adott. Bizony családomnak szomorú karácsonunk volt, télvíz idején hajlék nélkül maradtunk, az első éjszakát T. Takách Mihály úrnál töltöttük kétes aggodalmak között. Másnap reggel korán két meghívót kaptunk, az egyik T. Schlachta Adolf úr és szeretve tisztelt neje Báró Schluga Natália

úrnő családtól jött, kik felajánlották lakásul Mélt. Gróf Teleki család egyik üresen álló házat addig, míg a paplak felépül, az idő tél lévén, a templomba járás nagy nehézséggel járt volna szíveskedőket megköszönöm: E helyett örömmel elfogadtam T. Laszlovszky Béla földbirtokos úrnak és nejének ajánlatát, kik Róm. Cath. létükre saját házukba – minden fizetés nélkül – adtak lakást, míg a paplak felépülhet. A paplak építéséhez 877ik év kora tavaszán hozzáfogtunk, kibővítettük és egészen átalakítottuk, mindez összesen került, amint a kiadási számlák mutatják, 880 ft 88 krba.”

A paplak leégése miatt az Első Magyar Biztosítótársaság 500 Ft tűzkár összeget fizetett ki, a fennmaradó költségeket azonban a helybeli földesurak vállalták magukra egymás között megosztva, mentesítve a köznépet a váratlanul felmerült terhek viselésé alól.

Könczöl Dánielné

S. Kováts Dániel sírja a pomázi református temetőben

125 ÉVE
1887. november 14-én
Brassóban született

ÁPRILY LAJOS
KARÁCSONY-EST

Angyal zenéje, gyertyafény –
kincses kezem hogy lett szegény?

Nem adhattam ma semmi mást,
csak jó, meleg simogatást.

Mi győzött érdességemen?
Mitől csókolhat úgy kezem?

Simogatást mitől tanult?
Erembe Krisztus vére hullt?

Szemembe Krisztus-könnny szökött? –
kinyúló kézzel kérdezem.

Áldott vagy a kezek között,
karácsonyi koldus-kezem.

KÖNYVAJÁNLÓ

BIBLIÁT
KARÁCSONYRA!

Dr. Horváth Erzsébet, a Budapesti Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara Egházttörténeti tanszékének vezetője egy ünnepi eseményen a Várdi Bibliával kapcsolatban elmondta, hogy az 1629. június 17-i várdi református zsinat arra kötelezte a lelkészeket, *akinek van subája, de nincs Bibliája, adja el a subáját, és annak árán vegyen Bibliát! Ha pedig a lelkésznek sem Bibliája, sem subája, hivatalától kell megfosztani!*

Református eleink Biblia-központúsága példamutató lehet a mai református gyülekezetek számára is, így bátorítani szeretnék mindenkit a jó példa követésére. Mert mi lehetne szebb ajándék szeretteinknek a karácsonyfa alá, mint a Biblia. Felnőttek és gyermekek számára egyaránt széles a választékunk az iratterjesztésben. Felnőtteknek való a bőrkötésű, arany-szegélyű, vagy a nagyméretű, magyarító jegyzetekkel, térképmelléklettel, vagy a szintén

Hamar Jánosné Enikő nagy szeretettel várja a kedves testvéreket az iratterjesztésben

felett”, Carl Eichorn: „Isten műhelyében”, Ordas Lajos: „Útravaló az év minden napjára”. Bibliái igék is szolgálhatnak útravalóul az év minden napján. Ezek között elsőként kell említenem a Bibliailvasó kalauzt, de a „Napról napra végig az Újszövetség”, vagy a „Mindennapi kenyerünk” is bibliái tanácsokkal, ígéretekkel, imádságokkal látnak el az év minden napjára.

Karácsonykor Jézus születésnapját ünnepeljük. Különleges ünnep ez azért is, mert a születésnapján Jézus ajándékoz meg bennünket: saját magával és az Ő igéjével. Legyünk eszközei, hogy ajándékoz-hasson!

Hamar Jánosné
Enikő

nagyméretű Károli fordítás, de kapható kisebb méretben is, akár a Károli fordítás, akár az újfordítású Biblia.

Gyermekeknek ajánlom a Képes Bibliákat, a „Történetek a bibliái időkből” és a „Lámpás az úton – áhítatok minden napra gyermekeknek” című könyveket, és hasznos kiadvány a Bibliái atlasz is.

Aki olyan valakinek szeretne ajándékozni, akinek már van Bibliája, annak a minden napra szóló áhítatos könyveket javaslom megvásárlásra: Charles H. Spurgeon: „Isten ígéreteinek tárháza”, Oswald Chambers: „Krisztus mindenek

A PSALMUS KÓRUS SZOLGÁLATA SZENTENDRÉN 2012. november 11.

Kórusunk november 11-én Szentendrén, az evangélikus templomban szolgált. Ismeretes, hogy nemrég elhunyt szeretett kórusvezetőnk, *Ásztai Csabáné Katikánk* az evangélikus felekezethez tartozott, így szoros kapcsolatot ápolt ezzel a gyülekezettel is. Az istentiszteleten kántorizált és *Horváth-Hegyi Olivér* tiszteletes úrhoz is közeli kapcsolat fűzte. Kórusunk énekelt az alapkövetélnél, emlékszem, erős szél fújt és egy ideig keresgélni kellett azt a helyet, ahonnan nem vési el a hangokat a szél és még egymást is halljuk. Később mikor az épület elkészült, a templom avatásán is szolgáltunk. Most arra került sor, hogy a gyülekezetben énekeljünk. Ez még drága emlékü Katikánk kívánsága volt, melyet ő sajnos nem érhett meg.

A textus, melyet erre az alkalomra választott *Bedecs Réka* teológus – mivel vendégként ő volt az igehirdető –, a Máté evangéliuma 13,45-50 versei voltak. Jézus példázata a mennyek országáról, arról, hogy Isten országa közöttünk van.

A kerítőhálóba minden halfajta belefér és a halászs a rosszakat kidobja. Az emberek is ilyen különbözöek, de nem az emberek dolga megítélni, hogy kik cselekednek jól. A mennyek országa

Az istentisztelet végén énekelt kórusunk, bevezetésként Horváth-Hegyi Olivér lelkipásztor röviden beszélt Ásztai Katalin tevékenységéről, majd kórusunkról, mely immár 14 éve szolgálja az Urat kórusvezetőnk jóvoltából. Két énekkel készültünk: Gárdonyi Zoltán: „Hálaének” című műve, mely a 111. Zsoltár négyeszlámú feldolgozása és W. Cowper: „Az Úr csodásan működik”, szintén négyeszlámú mű.

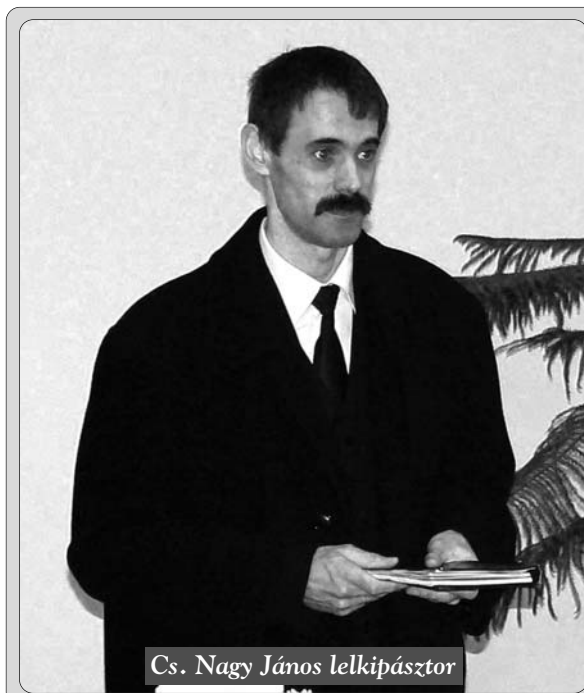
Nagyon szépen hangzott mindkét ének, ami nemcsak a templom csodálatos akusztikájának volt köszönhető, hanem az áhítatnak is, hogy Katikánk szívünkben velünk van és természetesen Bíró Krisztina lelkes és hozzáértő munkájának. Hisszük, hogy az Úr Isten gondoskodása útján időben beavatta kórusvezetőnk Krisztát a kórusvezetési tevékenységbe.

pedig a hétköznapi valósággal párhuzamba állítható.

Szép szokás, hogy azokat a gyülekezeti tagokat, akik a gyülekezetben tevékenykednek, a lelkész felköszi. Most egy 82 éves asszony megáldására került sor.

Számításba kell venni, hogy felnőtt, sőt „szép” kort megért kórustagokból áll a kórus, és ezt neki fiatalok tudni kell kezelni. Mondhatom általános vélemény, hogy megoldja ezt a feladatot. Köszönet érte. *Andrási Jánosné Marika*

Cs. Nagy János lelkipásztor

EVANGELIZÁCIÓS HÉT CSOBÁNKÁN 2012. november 26-30.

Társsegyszékházunk 2012. november 26. és 30-a között evangelizációs hetet tartott Cs. Nagy János budakalászi lelkipásztor szolgálatával a csobánkai imaházban. Az öt esti alkalmon Máté evangéliuma 10. fejezetének magyarázatát hallhattuk, a keresztyén tanítványság lényegéről. A hét célja egyfelől az volt, hogy lássuk, milyenek Krisztus tanítványai, másfelől az, hogy legyünk Krisztus tanítványai.

Az Ige arra tanított, hogy Jézus Krisztus igazi tanítványa mindig a mennyekre néz, nem a földi dolgokra, az elveszítetlen jutalmat keresi, mert a tanítványság mennyei áldások jutalma a földön. Jézus ígérete az, hogy az igaz tanítvány nem veszti el jutalmát. Örökkévaló mennyei jutalmát. Az igazi tanítvány olyan, mint a Mester, az a leghőbb vágya, hogy olyan legyen, mint ő. A tanítvány nem fél a világtól, mert olyan, mint a Megváltó, vallást tesz a Krisztusról, felvállalja őt: az ő személyét, az ő üzenetét, az ő követését. Krisztushoz méltó az élete, őt szereti mindenk fölötte, és ha kell, érte bármiről lemondani kész ezen a földön.

Legyünk Jézus Krisztus tanítványai mindannyian!

Az evangelizációs hét teljes hanganyagát a kedves testvérek meghallgathatják gyülekezetünk honlapján:

<http://www.parokia.hu/lap/pomaz-csobankai-reformatus-tarsegyszekhozseg/tetoltes/lista/evangelizacio-2012-november/>

IGAZ TÖRTÉNET

Talán nem is magával a történettel kezdeném ezt a megható emléket. 2008-ban született meg a kisunokám, Bianka. Szüleivel Budakalászon élnek, de Biankát itt, Csobánkán keresztelték meg, mert ebbe a gyülekezetbe járnak, ide tartoznak. Olyan egy éves korától a szülők elfoglaltsága miatt sokat van nálunk, nagyszülőknél. Vasárnap rendszeresen megyünk a templomba, ilyenkor

visszük magunkkal. Soha nem kellett kimenni vele, türelemmel ülte végig az istentiszteleteket. Néhány alkalom után aztán megismerte a gyülekezetbe járó többi gyermeket is, és Balázst, a gyermekfoglalkozások vezetőjét, és már ment is velük ki a gyermek-istentiszteletre.

Az egyik kora őszi vasárnap nagyon nagy vihar volt, szakadt az eső. Szomorúan néztem ki az ablakon, mondtam is Biankának, hát bizony, ma nem megyünk templomba, mert nagyon rossz idő van. Erre, mint odakint a zápor, úgy eleredtek a könnyei, alig bírta el-elcsukló hangján elzokogni, hogy de ő úgy szeretne menni a templomba, mert biztos ott lesz a Balázs is! Ilyen szívbeli kívánságnak nem lehetett ellenállni, mivel közel lakunk az imaházhoz, öt perc alatt ott voltunk a gyülekezetben. És tényleg ott volt Balázs – a családjával együtt.

Hálás vagyok Istennek, hogy olyan embert adott gyülekezetünknek szolgálatra, aki úgy tud a gyerekekkel bánni, hogy azok így vágyanak a közösségbe. E helyt is szeretnék köszönetet mondani Kerekes Balázsnak, aki végtelen türelemmel és szeretettel oktatja, neveli őket évek óta. Az Úr adjon neki ehhez továbbra is erőt, egészséget, és még sok gyermek-istentiszteletet.

Egy boldog nagymama:

Bordás Ibolya

Kerekes Balázs a szokolyai táborban

LUTHER MÁRTON MENNYBŐL JÖVŐK MOST HOZZÁTOK

Mennyből jövök most hozzátok, mert nagy örömet hirdetek, jó hírt mondok, jer, halljátok, méltán ujjong ma szívetek.

A Megtartó ma született, ég-föld örül ma veletek. Egy ártatlan kis csecsemő, egész világ üdve lesz ő.

Ez Krisztus, Isten szent Fia, ki mennyből jött a földre ma. Ő üdvözít, Ő törli el, világ bűnét szent vérvél.

Mit sok ezer szív kérve kért, mit Isten régen megígért, ő hozza, tőle nyerheted az üdvöt, örök életet.

Ráismertek, ez a jele: kemény jászol fekvőhelye, és szegénység a bölcsője, bár világ Üdvözítője.

Ó, jertek, mi is örvendjünk, a pásztorokkal bemenjünk, hogy lássuk, mit ad Istenünk Ő szent Fiában minekünk!

Nyílj meg, szívem, fogadd be őt, az áldott égi csecsemőt, ki e világ üdvére jött! Borulj le jászola előtt!

(Fordítója ismeretlen)

NÁLUNK KERESZTELTEK 2011. november 25.

*Bodor Domokos
Isten népéhez tartozik*

Sípós Bálint Isten népéhez tartozik

FELNŐTT KONFIRMÁCIÓ

2012. december 2-án a pomázi templomunkban konfirmációs fogadalmat tett Győry Alice és Győry Tímea. Nyilas Zoltán lelkipásztorunk rövid konfirmációi ígéhirdetése után, a hitvallás- és fogadalomtételt követően egy-egy igével kért áldást a konfirmáltakra, Győry Tímeára a Jelenések könyve 2,10b versével: „Légy hű mindhalálig és neked adom az élenek koronáját”, míg Győry Alice-ra Józsué könyve 24,15b versével: „...én és az én házam népe az Urat szolgáljuk” „Az Úr Isten cselekedje, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következendők, sem magasság, sem mélység és semmilyen más teremtmény el ne szakítson titeket Isten szeretetétől, amely megvan a mi Urunk Jézus Krisztusban. Ámen”

Győry Alice és Győry Tímea

KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLNAK „MINDENRE VAN ERŐM A KRISZTUSBAN” HALÁSZ ÁRPÁDNÉ szül. JURÁK ÉVA

A Biblia az én mindennapi kenyere. Életemben sokáig nem volt Bibliám, az elsőt Szikszai Béni bácsi feleségétől, Esztertől kaptam, akivel – amikor Szedlák Irénke már nem tudott ott szolgálni – együtt mentünk a csobánkai Kraxner Alajos Otthonba a gyerekekhez. Egy hozzám hasonló sorsú asszonytestvérem, aki bőrdíszműves volt, elkérte tőlem a Bibliát, amikor én kórházban voltam, és bekötötte. De csak három év múlva jöttem rá, hogy a borítón lévő mélynyomású mintázat mit jelent: a széles és a keskeny utat. A széles út lefelé kanyarodik, a keskeny út pedig felfelé és egy keresztbe torkollik. Ilyen a keresgélő ember élete, egy darabig csak tapogatózik, majd egyszerre felfedezi, hogy kincs van a birtokában. Nekem is sokáig tartott, amíg rátaláltam.

Bennszülött vagyok, a szó szoros értelmében, mert édesanyám itt szült meg engem – Csobánkán –, ebben a házban, mely a nagyapámé volt, ahol most lakom. Édesanyám 23 éves korában meghalt, így hat éves koromtól anya nélkül nevelkedtem. A családom római katolikus, így engem is belekereszteltek a katolikus egyházba, még bérmálkoztam is, de iskolás korom után nem gyakoroltam a vallásomat. Ritkán, jóformán csak a nagyobb ünnepekkor mentünk el a templomba.

1954-ben, 18 éves koromban mentem férjhez. Férjem és a családja itt lakott a közelben, ők reformátusok voltak. Apósom, Dr. Halász Árpád újságíró volt, a „8 Órai Újság” főszerkesztője. Három fia közül a férjem a legfiatalabb. Férjemet 16 éves korában elvitték leventének, majd kikerült Németországba, ahonnan csonttá soványodva jött haza, vérhassal, amiből egy jóindulatú parasztem-

felügyelet alatt állt, így semmilyen rendes állásra nem számíthatott, alkalmi munkákból szerzett valami jövedelmet. '56-ban férjem bátyja, Lajos egy teherautóval ideállt, és hívott bennünket, menjünk ki velük Nyugatra, de mi itthon szeret-

Halász Árpádné Éva néni

tünk volna maradni, nem mentünk. Árpi fiúnk akkor hat hónapos volt, később megszületett két kislányunk is, Julianna és Éva. Mi gondoztuk az öregeket is. Amikor a gyerekek nagyobbak lettek és anyósom be tudott segíteni, már el tudtam menni dolgozni. Voltam bolti eladó, konyhai kizilány, még mozipénztáros is. Aztán tizenégy évig könyvelőként dolgoztam a csobánkai kasszélyban, a Gyógynevelési Központban. Egy ismerős révén sikerült elintézni, hogy férjemet is felveszék ide nevelőnek.

És akkor kezdődtek a bajok. Ugyanis férjem, meg az egyik kolléganője között kapcsolat szövődött, annak ellenére, hogy férjem 23 évvel idősebb volt az asszonynál, és 1987 karácsonyán el is költözött itthonról. Egy hét után utánamentem, kértem, hogy üljünk le, és beszéljük ezt meg, mert nem tudtam felfogni, hogy lehet ennyi éves házassági kapcsolatot úgy befejezni, mintha csak egy csikket nyomna el az ember. Egyszerűen nem értem meg, hogy egy ember hogy tud így megváltozni.

Akkor én már átmentem előbb az Óbuda Szövetkezetbe, később a pomázi Gyermekek és Ifjúságvédőbe (közkeletű nevén: a GYIVI-be) pénztárosnak és adminisztrátornak, 1993-ban

onnan mentem nyugdíjba. Ott volt kolléganőm Cseriné Katika, aki látva rajtam, hogy mennyire ki vagyok készülve idegileg, bejött hozzám a pénztárba, sokat beszélgettünk. Vele kezdtem el járni a gyülekezetbe istentiszteletekre, meg elvitt bibliáorákra is Pomázra.

Akkor még Szűcs Ferenc tiszteletes úr volt itt. Egyszer bementem hozzá beszélgetni, és elmondtam az én problémámat. Persze akkor még azt szerettem volna, ha a tiszteletes úr segít nekem, hogy odamegy a férjemhez és beszél vele. Szűcs tiszteletes úr azonban azt mondta, hogy csak egyet tehetünk, imádkozunk! Bizzuk a rendezést Istenre! Ó adjon békességet – először nekem. Hogy bennem tisztázódjon, rendeződjön le a dolog, hogy az Isten vegye ki a szívemből a haragot.

Aztán megérkeztek Örkényből Pap Lászlók, ők vettek „kezelésbe”. Pap László tiszteletes úr beültetett a kocsijárába, és azt mondta, most pedig megyünk a Hegyre. Így emlegette a biatorbágyi belmissziót, ahol lelkipásztor létére ő is megtért. Erzsikével, a feleségével – mondhatom – testi-lelki jó barátok lettünk. Volt egy lehetősége a gyülekezetnek nyaranként Tihanyaiba lemenni egy hétre, ott Erzsike általában engem választott szobatársának. Sokat beszélgettünk, gyakran éjfélig. Pap László tehát elvitt Trausch Liza nénihez, ott tértem meg, napra pontosan 1989. január 12-én.

Mózes 5. könyvének 8. részéből, a 2. versről kaptam az Igét: „*És emlékezzél meg az egész útról, amelyen hordozott téged az Úr, a te Istened, immár negyven esztendeig a pusztában, hogy megsanyargasson és megpróbálgjon téged, hogy nyilvánvaló legyen, mi van a te szívvedben. Vajon megtartod-e az én parancsolataimat, vagy nem. És megsanyargatott téged, és megéheztetett, aztán pedig enned adta a mannát, amelyet nem ismerél, sem a te atyáid nem ismertek, hogy tudodra adja neked, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden Igével, amely az Úrnak szájából származik. A te ruházatot le nem kopott rólad, sem a te lábad meg nem dagadt, immár negyven esztendődtől fogva.*”

A katolikusoknál szokás volt szentképeket ajándékozni, én is kaptam sokat, de csak egy maradt meg. Egy kedvesnővértől kaptam, akihez gyerekkoromban harmadmagammal, mint félárva jártunk le a Margitligetbe. A képen Assisi Szent Ferenc könyörög érettünk. A kedvesnővér ezt írta a szentkép hátoldalára „*Évikém, ne félj a szenvedéstől, mert aki szenved, ahhoz az Úr Jézus lehozja, amint azt tette Szent Ferencsel. Csak egy a fontos, hogy Jézus és az Igazság mellett megmaradjunk. 1949. virágvasárnapján – Laura nővér.*” Biatorbágyon, a pénteki úrvacsoraosztásnál aztán a következő igét kaptam: „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít*” (Fil 4,13).

A család 1976 tavaszán

ber gyógyította ki egy fél liter pálinkát beletöltve. Aztán 1948-ban, mint volt leventét a többi „úri fiúval” együtt begyűjtötték és a szegedi Csillagbörtönbe vitték. Hét év börtönt kapott, melyből öt évet töltött le, '53-ban szabadult. Egy évi szorosabb ismeretség után házasodtunk össze.

Nagyon nehéz idők voltak. Férjem rendőri

Ez volt az úrvacsorai ige. És milyen hihetetlen, negyven évvel azelőtt éppen ezt az igét írta Laura nővér erre a szentképre biztatásként: „Mindenre van erőm a Krisztusban”. Talán nem véletlen, hogy éppen ez maradt meg. Mert hiszen valóban negyven évig jártam a pusztában az Úr nélkül, de negyven évig hordott az Úr, és nem kopott le rólam a ruhám, meg nem dagadt a lábam, hogy tudomra adja, nemcsak kenyérral él az ember, hanem Isten minden igéjével.

El nem tudom mondani azt a szabadulást, azt az érzetet, amit ott megtapasztaltam. Amikor pénteken bemutatkoztam,

kor Liza néni rávezetett arra, hogy nekem is részem van abban, hogy az életem így alakult, és csak úgy szabadulhatok meg a gyótró bűntudattól, ha bevallom Krisztus előtt, aki ezekért az én bűneimért halt meg a kereszten, mintha kövek potyogtak volna le a szívemről. Imádkoztunk, és együtt kértük az Úr Jézus Krisztus bocsánatát. Olyan érzés volt, mintha a föld fölött lebegtem volna.

Itt Csobánkán a testvérek csak csodálkoztak rajtam és kérdezték, mi történt veled? Mondtam nekik, gyertek el, majd megtudjátok. Azóta nagyon sokan voltak a gyülekezetből a Hegyen, magam is vittem sokakat, sőt, később még szolgálatot is vállaltam ott, sokszor segítettem a konyhán főzni. Hívtak bizonyosságot tenni is. Először nem vállaltam, nem mertem, de aztán mégis mentem, és Isten megsegített, mert Ő volt az én számmal.

A megtérés első következménye mindig az, amint azt Pál apostol írja, hogy mindent kárnak és szemétként ítélt az ember az addigi életében, amit nem a Krisztusban élt. Ez persze nem azt jelenti, hogy ne lett volna értelmes élet gyerekeket szülni, elviselni a nehézségeket, a gondokat, bajokat leküzdeni, de megváltozik az ember szemlélete. Ez már megmutatkozott a válásomnál. 1993-ban váltam el a férjemtől. A férjem ragaszkodott hozzám, én nem akartam, szerettem volna őt visszakapni. De Isten nem így gondolta. November 25-ére tűzték ki a tárgyalást. Én nem akartam a tárgyalásra elmenni, de annak a napnak a reggelén ezt az igét olvastam: „Engedelmeskedjétek azért minden emberi rendelkezésnek az Úrért, akár királynak, mint feljebbvalónak, akár hely-

tartónak, mint akiket küld a gonosztevők megbüntetésére, a jót cselekvőknek pedig dicsérésére. Mert úgy van az Isten akarata, hogy jót cselekedve elnémissátok a balgatat emberek tudatlanságát.” (1 Péter 2,13-15) Akkor én fölkeltem, felöltöztem úgy, ahogy egy bírósági tárgyalásra illik elmenni, mert azt láttatta meg velem Isten, hogy ha nekem a kezemben van egy idézés, egy feljebbvaló hatóságától, akkor el kell mennem. Bementünk. A bírónő az iratok ismertetése után megkérdezte férjemet, mint felperest,

egy világfájdalom volt bennem, egyre csak sírtam. Amikor aztán megvalótlottam Liza néni előtt egész bűnös életem, amikor

fenntartja-e a válási szándékát? Összeszorított szájából egy halk igen volt a válasz. Akkor bennem végigsuhant egy gondolat, visszaemlékeztem arra az 1954. augusztus 29-ei fogadalmra, amikor ezt az igét egészen másképpen mondta ki. Amikor pedig rám került a sor, valami végtelen nyugalom áradt végig rajtam, és azt feleltem, hogy én nem szeretnék elválni, mert én 1954. augusztus 29-én kimondtam, hogy holtomiglan, holtáiglan mindennemű viszontagságában őt el nem hagyom, Isten engem úgy segéljen. És az Isten engem a mai napig megsegített. Majd azt mondtam, hogy tudom, hogy a földi bíróság elválaszt minket, de én a férjemnek tekintem most is. Mert Isten előtt mi házastársak vagyunk. Ezt kellett nekem ott elmondani.

Megtérésem után konfirmáltam egy felnött konfirmációs alkalmon. A gyülekezet is hamar befogadott, mert látták, hogy „nagy a te hited, asszony!” Magától értetődően kezdtem szolgálni a gyülekezetben is. Ennek is külön története van.

Pap László eljött egyszer Erzsikével hozzám beszélgetni, ide Csobánkára. Egész pontosan 1991. június 23-án. Ezt a napot feljegyeztem a Bibliám-ban is. Ekkor kértek fel engem arra, hogy legyek a csobánkai gyülekezet pénztárosa, helyi könyvelője. Hoztak egy igét is nekem, a Józsué 24,14 verset: „Azért hát féljétek az Urat és szolgáljatok neki, tökéletességgel és hűséggel, és hányjátok el az isteneket, akiknek szolgáltatok ti és a ti atyáitok túl a folyóvizeken és Egyiptomban, és szolgáljatok az Úrnak, hogyha pedig rossznak látjátok azt, hogy szolgáljatok az Úrnak, válasszatok magatoknak még ma, akit szolgáljatok, akár azokat az isteneket, akiknek a ti atyáitok szolgáltak, amíg túl

voltak a folyóvízen, akár az emóreusok isteneinek, akiknek földjén lakoztatok. Én azonban és az én házam az Úrnak szolgálunk.” Már nagyon beteg volt az akkori gondnokunk, Benkő Béla bácsi, ő csinálta a könyvelést, ezért megkértek, hogy vegyem át tőle ezt a feladatot. Pap László tudta, hogy nekem korábban ez volt a munkám, mert amikor kitüntetéset kaptam, meg is kérdezte tőlem: „és odafönről is kapott már kitüntetéset?” Természetesen elvállaltam, hiszen az Úrnak szolgálók ezzel is.

Hogy az „én házam” is az Úrnak szolgáljon, szintén hamar lehetővé vált, mert amikor segédlelkészként ide jött a gyülekezetbe Balássy András, a mostani törökőri lelkipásztor, felajánlottam az üresen álló felső szintet, csak a rezsit kérve, melynek a felét a gyülekezet átvállalta. Őt évig laktak itt Hajnikával, a feleségével.

Mindenfelé kerestem a szolgálat lehetőségét, így kerültem a lepramisszióba, ahol fáslikat kötöttem, meg mindenféle szőtteket, takarókat. Olyan vékony rugalmas fonalból kellett csinálni, amit aztán ki lehetett főzni. Aztán csináltunk kezettaszolgálatot is, ami azt jelentette, hogy felvettük magnókazettára az ige hirdetéseket, és kölcsönöztük. De én látom el Csobánkán az irat-terjesztés szolgálatát is. Kéthetente járunk Kis-kovácsiba a pszichiátriára Szász Ferivel bibliáorát tartani, ő jön le velem most a Kraxnerba is.

De az is szolgálat, hogy sokaknak bizonyosságot teszek a hitemről. Elmondom, hogy nekem békességem van az Istentől, hogy ez a legnagyobb kegyelem az életemben, hogy nekem az Urban van békességem. Hogy én boldogan élem meg a mindennapjaimat, mert tudom, hogy Tőle kapom az erőt a szolgálathoz, a mindennapokhoz, a nehezeknek az elhordozásához, mert mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít. Én ezekre az igékre támaszkodom. Istené a dicsőség, hogy szolgálhatok Neki, hogy amit magam meghallottam és megértettem, továbbadom.

Arra kérem az Urat, tartsa meg az érte-

memet, hogy sokáig szolgálhassam még Őt. És aki engedelmes szívvel szolgál Neki, azt ő megjutalmazza: az örök élet a jutalom. A földi életünket, bármennyi is adatik, erre kell felhasználnunk. Ez a feladatunk.

Lejegyezte: Puskás Attila

MÓRA LÁSZLÓ KARÁCSONYI ESTE

Mikor szent karácsony
Csillagfénye árad,
Kevesebb a könnycsepp,
Kevesebb a bánat.
Akinék asztalán
Nincs kalács, csak kenyér,
Káromló szó helyett
Imát susog szegény,
Hisz karácsony este Isten jár a földön,
Hogy a nyitott sebre fehér golyocsot kössön.

Mikor szent karácsony
Ajtót nyit a szíven,
Súgja a gazdagnak,
Hogy máson segítsen!
Értse meg a könnycsepp
Kínzó kiáltását,
Nincstelen testvérek
Boldogtalanságát,
Hogy karácsony este: palota és börtön
Széppé szépüljön, ha Isten jár a földön!

Mikor szent karácsony
Angyalai szállnak,
Öröm a vendége
Minden magyar háznak.
Eltörpül ilyenkor
A lárma, az árnyék
S megszépül a szívben
Mindmegannyi szándék,
Mert karácsony este Isten jár a földön,
Hogy templommá váljék palota és börtön!

Mikor szent karácsony
Csillagfénye árad,
Termő öle nyílik
Égi barázdáknak
S amíg száll a szikra
A fenyőfa ágon:
Szóródik a sok mag
Szerte a világon.
A megszentelt földre az Isten veteget.
Minden elvetett mag: szeretet! szeretet!

A MAGYAR SPURGEON 150 ÉVE SZÜLETETT DR. SZABÓ ALADÁR

Már életében a prédikátorok fejedelme, H. C. Spurgeon magyar megfelelőjének tartották, a „belmisszió atyjának”, bár maga ezt a kifejezést szerényen visszautasította, mert vallotta, hogy: „sok magyar lélekben minden belmissziói s egyleti mozgódásunk előtt élt valamennyire, talán elhalványulva, de mégis élt az Isten kegyelme s

a Jézus Krisztus megváltó ereje s a Szentlélek megújító fényessége. ... Megtapasztaltuk, hogy hazánkban nem *megkezdeni* kell az evangéliumi munkát, hanem jól és okosan folytatni s jobban fellovogtatni az elhalványuló hit lángját s közelebb vinni a hit

nélküli lelkeket Isten kegyelméhez s a Szentlélek tüzehez, hogy ezek is életre keljenek, boldogok és szentéletűek legyenek! ...Nem minket illet mindezért a dicséret, hanem az *Úristent és az ő kegyelmét!*”

1862. december 13-án született Tácon. Apja, Szabó Dávid, református lelképásztor volt. 1880-ban beiratkozott a budapesti teológiára, és már a teológián kitűnt elkötelezettségével Isten Igéje, a Szentírás mellett, amely abban az időben, amikor a liberális teológiai gondolkodás volt az uralkodó, nem volt annyira magától értetődő kiállás. 1882-ben gyermek-evangelizációs mozgalmat, vasárnapi iskolákat szervezett, 1883-ban társaival megalakította az első magyar Keresztyén Ifjúsági Egyletet (KIE).

Rövid edinburghi tartózkodás után befejezte a teológiát és letette a papi vizsgáját, ezt követően

Budapesten lett hitoktató, majd Kőbányán segédlelkész, ahol az általunk is jól ismert, pomázi kötődésű Almási Balogh Albin rendőrkapitánnyal és több helyi polgárral együtt nekilátott a templomépítés megszervezésének. 1886-ban általános evangelizációs mozgalmat indított, melynek hatására az országban egyre több helyen kezdtek

lelképásztorok a liberális felfogástól eltérő missziói tevékenységbe, hirdetve a Biblia és az istentisztelet minden más szempont feletti elsőbbségét. 1891-ben rendes tanára lett a Budapesti Református Teológiai Akadémiának.

A hit erősítése és mások hitének

felébresztése céljából számtalan együletet alapított: a már említett KIE és a Vasárnapi Iskola egyesületei mellett a Lorántffy Zsuzsánna Egyletet, a Bethánia Szövetséget, a Külmisziói Szövetséget, a Bethesda kórházat támogató Filadelfia Egyletet, ezen kívül evangéliumi lapot szerkesztett, feladatot vállalt az Országos Református Lelkészegyesületben, képviselte külföldi konferenciákon a magyar egyházat, „mellesleg” pedig két egyházközséget is alapított, a Budapest Józsefvárosi és a Tisztviselő telepít, előbbinek 1905-től 1938-ig lelképásztor volt, ahol 1927-ben tiszteletdíj és parókiát épített. Közben számos irodalmi művet alkotott. 1941-ben – 81 éves korában – kiadta életrajzát „Kegyelem által” címen, az ezt követő évben, 1942-ben Istentől gazdagon megáldott életét befejezve tért haza a Teremtőhöz.

P.A.

Balról jobbra: Dr. Ravasz László, Darányi Kálmán, Dr. Szabó Aladár és Szabó Imre

ANNO

Az 1950. december 25-ei karácsonyi ünnepség gyermek résztvevői. A képen középen **Regius Lajosné szül. Erdélyi Mária kántor.**

A képen látható gyermekek: Ungor Rózsa, Ungor Erzsébet, Ambrus János, Ambrus Ilona, Demeter Miklós, Demeter Judit, Tóth Márta, Kiss Laura, Réz László, Vajas György, Ternovszky Éva, Ternovszky Béla, Szeifert István, Szeifert Erzsébet, Kovács Gizella, Szőke Gizella, Molnár Rozália, Kovács György (a többiekéről nincs információnk).

Karácsonyi ünnepség 1950. december 25-én.

**DSIDA JENŐ:
ITT VAN A SZÉP
KARÁCSONY**

Itt van a szép, víg karácsony,
Élünk dión, friss kalácson:
mennyi finom csemege!
Kicsi szíved remeg-e?

Karácsonyfa minden ága
csillog-villog: csupa drága,
szép mennyei üzenet:
Kis Jézuska született.

Jó gyermekek mind örülnek,
kályha mellett körben ülnek,
aranyese, áhítat
minden szívet átitat.

Pásztorjátások be-bejönnek
és kántálva ráköszönnek
a családra. Fura nép,
de énekük csudaszép.

Tiszta öröm tüze átég
a szemeken, a harangjáték
szól, éjféli üzenet:
Kis Jézuska született!

1929

NAPLÓ

Alkalmaink voltak:

- 2012. november 11. - A Psalmus Kórus szolgálata a Szentendrei Evangélikus Egyházközségben; gyermekdelután a KIE-házban; presbiteri gyűlés.
- 2012. november 17. - Konfirmandus és ifjúsági csendesnap Pomázon.
- 2012. november 18. - A Szentendrei Református Gimnázium szuplikációja a pomázi református templomban.
- 2012. november 25. - Gyermekek szolgálata a pomázi istentiszteleten.
- 2012. november 26-30. - Evangelizációs hét a csobánkai imaházban, Cs. Nagy János budakalászi lelkipásztor szolgálatával.
- 2012. december 2. - Adventi úrvacsorai közösség; a Szent Cecília Kórus szolgálata a pomázi református templomban; Csobánkán csendes délután.
- 2012. december 9. - Istentisztelet Dr. Balla Péter lelkipásztornak, a Károli Gáspár Református Egyetem rektorának szolgálatával Csobánkán és Pomázon.
- 2012. december 16. - A Szentendrei Református Gimnázium énekkarának szolgálata a pomázi református templomban; gyermekdelután Pomázon.

Tervezett alkalmaink:

- 2012. december 24. - Gyermekkarácsony 14,00 órától Csobánkán, 15,00 órától Pomázon.
- 2012. december 25-26. - Karácsonyi úrvacsorai közösség.
- 2012. december 25. - Karácsonyi istentisztelet 17,00 órától Pilisszentkereszten.
- 2012. december 31. - Őévi istentisztelet 9,00 órakor Csobánkán, 18,00 órakor Pomázon.
- 2013. január 9. - 19 órától indul a „Bibliai alapok 2” tíz hetes sorozat.
- 2013. január 12. - Presbiteri csendes nap Pomázon.
- 2013. január 13. - Gyermekdelután; presbiteri gyűlés.
- 2013. január 22-26. - Ökumenikus Imahét Pomázon.
- 2013. január 27. - Úrvacsorai alkalom Pomázon és Csobánkán.
- 2013. február 5. - 15 órától „Hitoktatás a jövőben” címmel presbiteri továbbképző alkalom Pomázon.
- 2013. február 9. - Jótékonyági hangverseny a pomázi templomban.
- 2013. február 10. - Gyermekdelután; presbiteri gyűlés.
- 2013. február 11-15. - Evangelizációs hét Pomázon Szaszák Imre lelkipásztor szolgálatával.
- 2013. február 17. - Böjti úrvacsorai alkalom Pomázon és Csobánkán; böjti csendes délután Pomázon.

Keresztelő:

2012. november 25. - Bodor Domokos, Sipos Bálint.

Konfirmáció:

2012. december 2. - Győry Alice, Győry Tímea (felnöt).

Halálozás, temetések:

- 2012. november 9-én elhunyt Nagy Gyula Lajos (†57) testvérünk, temetése 2012. november 23-án volt a pomázi református temetőben.
- 2012. november 9-én elhunyt Hanzély György Jenő (†70) testvérünk, a megemlékezés 2012. november 26-án volt a pomázi református templomban.
- 2012. november 12-én elhunyt Lovasné Gózon Ildikó (†50) testvérünk, temetése 2012. november 22-én volt a pomázi református temetőben.
- 2012. november 13-án elhunyt Mellis László (†57) testvérünk, temetése 2012. november 30-án volt a pomázi református temetőben.
- 2012. november 21-én elhunyt Jónás László (†47) testvérünk, temetése 2012. december 5-én volt a csobánkai temetőben.

**GYÜLEKEZETÜNK
RENDSZERES ALKALMAI**

Hétfő:

9,30 baba-mama kör Pomázon (hónap első és harmadik hétfőjén)
17,00 imaóra (páratlan heteken)
Pomázon
18,00 énekkari próba Pomázon

Kedd:

18,00 kékkereszt alkalom Pomázon
18,00 bibliaóra Csobánkán

Szerda:

18,00 bibliaóra Pomázon

Csütörtök:

18,00 imaóra (páratlan heteken)
Csobánkán

Péntek:

19,00 ifjúsági bibliaóra Pomázon

Vasárnap:

9,00 istentisztelet Csobánkán az imaházban

9,00 gyermek istentisztelet Csobánkán az imaházban

10,30 istentisztelet Pomázon a templomban

10,30 gyermek istentisztelet Pomázon a gyülekezeti házban

Gyülekezeti újságunk következő száma várhatóan 2013. február 24-én jelenik meg.

Kérjük a kedves testvéreket, írják meg lapunkkal, illetve a lapunkban megjelent írásokkal kapcsolatos véleményüket, legyen az támogató vagy éppen kritikus hangvételű. Várjuk hozzászólásaikat, javaslataikat, akár a lapunkkal, akár a gyülekezetünkkel kapcsolatban.

Erősítsük együtt gyülekezeti életünket és Istenbe vetett hitünket!

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.;

Telefon: 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím:

http://www.parokia.hu/lap/pomaz-csobankai-reformatus-tarsegyhazkozseg

Gyülekezetünk számlaszámai:

Pomáz: 10918001-00000034-47170002

Csobánka: 10918001-00000034-47170019

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor (e-mail: znyilas@freemail.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila (e-mail: dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor (e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, ingyenes terjesztésben.

MIKOR VAN KISKARÁCSONY?

Az idősebbek közül talán sokan tudják még, mit jelent ez a szó: Kiskarácsony. Így nevezték valaha Újév napját, január elsejét. Az azonban már kevésbé ismeretes, mire is emlékezünk, illetve mire is kellene emlékeznünk ezen a napon, pedig Újév napja, azaz Kiskarácsony ünnepe mély üdvtörténeti jelentőséggel bír.

Jól tudjuk azt, hogy Isten és Ábrahám szövetségének jele és pecsétjeként minden újszülött fiúgyermeket körülmetéltek Izraelben (1Móz 17,9-14). Az Egyiptomból való szabaduláskor ez a szövetség ismételt megerősítést, sőt új tartalmat nyert. A mózesi törvényben már ez az új tartalom is kifejezésre jut (2Móz 13,2; 13,11-16; 22,29). A körülmetélés szertartásának megszabott időpontja volt (és van ma is), mégpedig a fiúgyermek születésétől számított nyolcadik nap.

Rövid számolás után bárki meggyőződhet arról, hogy Újév napja pontosan a Karácsonyt követő nyolcadik nap. Vagyis Újévkor, azaz Kiskarácsony ünnepén **Jézus Krisztus névadására, körülmetélésére és templomi bemutatására emlékezünk**. Ez tehát Újév, azaz Kiskarácsony eredeti, biblikus tartalma. Erről tesz bizonyosságot Lukács evangélista is (Luk 2,21-38).

Forrás: <http://csapokert.reformatus.hu>

KARÁCSONYI SÜTEMÉNY

Hozzávalók: 1 kg szívbeli szeretet / 1 l bátorság / 3 dl szorgalom / 1 dl jóság / 1 tojásnyi kedvesség.

Végy 1 kilogramm szívbeli szeretetet! Szitáld át a türelem szitáján, nehogy pletykamag kerüljön bele! Adj hozzá 1 liter bátorságot, 3 dl szorgalmat, 1 dl jóságot! Gyúrd össze egy tojásnyi kedvességgel és takard le tiszta jókedvvel! Ha megkelt, süsd meg a kitartás tüzénél! Szórd meg vidám mosollyal, és tégy rá pár csepp nyugodt megbocsátást!

Aztán vágd fel sok-sok darabra, hogy mindenkinek jusson belőle, aki szeretetre éhes!

ORBÁN LÁSZLÓ B. Ú. É. K.

Fenti négy betűnek az egyszerű titka,
Hogy „Bizzuk Újra Életünket Krisztusra”.
Ma sokan várnak a vak sorsból szerencsét,
Mi éberen töltünk minden reggelt s estét!

Jó, ha így kezdődik naponta kérésünk,
Hogy Krisztus irgalma növekedjen bennünk.

Mert sajnos nélküle dolgaink elrontjuk,
S a lábmosás helyett mások fejét mossuk.

Új évnek küszöbén nem az a mi dolgunk,
Hogy sokak elesettségén csodálkozzunk.

Bár nehezítené Isten a szívünkre:
Újévben is vár a megtérő bűnökre.

Istennek igéje azt üzeni nekünk,
Hogy egy ilyen bárányt a vállunkra vegyünk.
Ne azt nézzük, milyen nagyon kopott szegény,
Hanem, hogy mit tehet a hit és a remény!

„Az értelmese, mint a csillagok fénylenek,
Akik sokakat az igazságra visznek!”
Ezt így jegyezte föl Dániel próféta,
Mely mostanra is szól, a mi napjainkra.

„Megtisztulnak és megpróbáltatnak sokan,
Mert nevük az élet könyvében írva van.
Viszont, kik istentelenül cselekesznek,
Az életnek beszédét nem érthetik meg!”

„Egyet kérek az Úrtól s így esedezem,
Hogy lakhassak az Úr házában szüntelen,
Hogy mindig nézhessem az Úrnak szépségét,
Templomában égő, dicső szövétnekét.”

Budakalász, 1988. december 31.

**MINDEN KEDVES TESTVÉRÜNKNEK ÁLDOTT
KARÁCSONYT ÉS ISTEN AJÁNDÉKAIBAN GAZDAG
ÚJ ÉVET KÍVÁNUNK!**

A szerkesztőbizottság

**BÍZZUK
ÚJRA
ÉLETÜNKET
KRISZTUSRA!**